PRGI (RNI) Regd. N0.42998/1985
ਦਫਤਰ : 104, ਡੀ. ਐਸ. ਆਈ. ਡੀ. ਸੀ., ਓਖਲਾ ਇੰਡਸਟਰੀਅਲ ਏਰੀਆ, ਫੇਜ਼ 1 ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ
ਫੋਨ : 41503144
ਫੈਕਸ-011-23353936
email:educatord@gmail.com

ਰੋਜ਼ਾਨਾ
www.dailyeducator.in
ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ

ਐਜੂਕੇਟਰ

ਕੁਲ ਪੇਜ/Total Pages : 8
Chief Editor : Harpreet Singh
ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ : ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ

ਸਾਲ/YEAR 41
ਅੰਕ ਨੰ/Volume No.:70
ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ, 13 ਮਾਰਚ 2026
Friday, 13 March 2026
ਮੁੱਲ : 2/- ਰੁਪਏ
Price-Rs. 2/-

THE DAILY EDUCATOR NEW DELHI
ਭਾਰਤ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਛਪਣ ਵਾਲਾ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਪੁਰਾਣਾ ਤੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਅਖ਼ਬਾਰ

13, 14, 15, 16, 17 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਪਵੇਗਾ ਭਾਰੀ ਮੀਂਹ! ਚੱਲ਼ਣਗੀਆਂ ਤੇਜ਼ ਹਵਾਵਾਂ, ਅਲਰਟ 'ਤੇ ਇਹ ਸੂਬੇ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ, 12 ਮਾਰਚ (ਪ.ਪ) : ਮਾਰਚ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਅਜੇ ਅੱਧਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬੀਤਿਆ ਅਤੇ ਸੂਰਜ ਦੀ ਤੀਬਰਤਾ ਨੇ 50 ਸਾਲ ਪੁਰਾਣਾ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਗੁਜਰਾਤ ਤੱਕ ਲੋਕ ਪਸੀਨੇ ਨਾਲ ਭਿੱਜੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਦਸ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਜਧਾਨੀ ਵਿੱਚ ਪਾਰਾ ਆਮ ਨਾਲੋਂ 7 ਡਿਗਰੀ ਵੱਧ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਦਿਨ ਸਗੋਂ ਰਾਤਾਂ ਵੀ ਬੇਚੈਨ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਲਗਾਤਾਰ ਪੈ ਰਹੀ ਗਰਮੀ ਦੌਰਾਨ ਮੌਸਮ ਵਿਭਾਗ ਵਲੋਂ ਚੰਗੀ ਖ਼ਬਰ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ। ਅਗਲੇ ਕੁਝ ਘੰਟਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਉੱਤਰ-ਪੂਰਬ ਤੱਕ ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਮਿਜ਼ਾਜ ਬਦਲਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਬਿਹਾਰ ਤੋਂ ਬੰਗਾਲ ਤੱਕ 50 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਪ੍ਰਤੀ ਘੰਟੇ ਦੀ ਰਫ਼ਤਾਰ ਨਾਲ ਤੂਫ਼ਾਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਮੀਂਹ ਪੈਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਮੌਸਮ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸਰਗਰਮ ਪੱਛਮੀ ਗੜਬੜੀ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਅਗਲੇ ਚਾਰ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਬਿਹਾਰ, ਬੰਗਾਲ, ਉੱਤਰਾਖੰਡ, ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਮੇਤ ਕਈ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਰੀ ਮੀਂਹ ਅਤੇ ਗਰਜ ਨਾਲ ਤੂਫਾਨ ਆਉਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। 50 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਪ੍ਰਤੀ ਘੰਟੇ ਦੀ ਰਫ਼ਤਾਰ ਨਾਲ ਚੱਲਣ ਵਾਲੀਆਂ ਹਵਾਵਾਂ ਤਬਾਹੀ ਮਚਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਕੁਝ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਰਫ਼ਬਾਰੀ ਦੀ ਚੇਤਾਵਨੀ ਵੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਮੌਸਮ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਹੁਣ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ 12 ਤੋਂ 14 ਮਾਰਚ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਦੇ ਕਈ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਭਾਰੀ ਮੀਂਹ ਪੈ ਸਦਾ ਹੈ।

ਐਲਪੀਜੀ ਸੰਕਟ 'ਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ਨੇ ਕਸਿਆ ਰੁਖ, ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਕੜੇ ਹੁਕਮ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ, 12 ਮਾਰਚ (ਪ.ਪ) : ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਐਲਪੀਜੀ ਸਿਲੰਡਰਾਂ ਦੀ ਕਮੀ ਅਤੇ ਲੰਬੀਆਂ ਕਤਾਰਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਸਥਿਤੀ 'ਤੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਰੱਖੀ ਹੈ। ਵੀਰਵਾਰ ਨੂੰ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਨਾਲ ਹੋਈ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਇਸ ਸੰਕਟ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਚੁੱਕ ਕੇ ਘਬਰਾਹਟ ਜਾਂ ਪੈਨਿਕ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੇ, ਉਸ 'ਤੇ ਕੜੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੋਵੇ।ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਸਰਗਰਮ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਗਲਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਸਹੀ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਵੀ ਕਿਹਾ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਇਆ ਕਿ ਭਾਰਤ ਇਸ ਗਲੋਬਲ ਸੰਕਟ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਿਆਰ ਹੈ ਅਤੇ ਪੜੋਸੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕਾਫ਼ੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹੈ।ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਵਿੱਚ NDA ਦੀ ਰੈਲੀ ਦੌਰਾਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ ਐਲਪੀਜੀ ਦੀ ਕਮੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਟਲ ਉਦਯੋਗ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਘਬਰਾਹਟ ਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਾਂਝੀ ਕਰਨ।ਭਾਰਤ ਦੀ ਕੂਟਨੀਤਿਕ ਮੋਰਚੇ 'ਤੇ ਵੀ ਵੱਡੀ ਸਫਲਤਾ ਮਿਲੀ। ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਐਸ. ਜੈਸ਼ੰਕਰ ਨੇ ਇਰਾਨੀ ਸਮਕੱਖ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ, ਜਿਸਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਨਿਕਲਿਆ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਟੈਂਕਰਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਹੋਰਮੁਜ਼ ਜਲਡਮਰੂ ਰਾਹ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਰੁਕਾਵਟ ਦੇ ਲੰਘਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਮਿਲੀ। ਇਸ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਅੰਦਰ ਐਲਪੀਜੀ ਸੰਕਟ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸਮੂਹਿਕ ਹੌਸਲਾ ਵਧਿਆ।ਇਸ ਕਦਮ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਨੇ ਘਰੇਲੂ ਸਪਲਾਈ ਚੇਨ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਬਣਾਇਆ ਅਤੇ ਗਲੋਬਲ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਦਰਸਾਈ।

ਲੋਕ ਸਭਾ ਨਿਯਮਾਂ ਅਧੀਨ ਚਲਦੀ ਹੈ, ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਨਾਲ ਚਲਦੀ ਰਹੇਗੀ: ਬਿਰਲਾ

ਲੋਕ ਸਭਾ 'ਚ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਮਰਿਆਦਾ 'ਚ ਰਹਿ ਕੇ ਬੋਲਣ ਦਾ ਹੱਕ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ, 12 ਮਾਰਚ (ਪ.ਪ) : ਲੋਕ ਸਭਾ ਸਪੀਕਰ ਓਮ ਬਿਰਲਾ ਨੇ ਵੀਰਵਾਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਦਨ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਕਾਇਦੇ-ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖੇਗਾ, ਚਾਹੇ ਇਹ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਇਆ ਕਿ ਉਹ ਸਦਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਪੂਰੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਨਾਲ ਚਲਾਉਣਗੇ।ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਪੀਕਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦੇ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਡਿੱਗ ਜਾਣ ਤੋਂ ਇੱਕ ਦਿਨ ਬਾਅਦ, ਬਿਰਲਾ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਪੀਕਰ ਦੀ ਕੁਰਸੀ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਸਗੋਂ ਇਹ ਸਦਨ ਦੇ ਮਾਣ-ਸਨਮਾਨ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ। ਬਿਰਲਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਬਹਿਸ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਭਰੋਸੇ ਲਈ ਸਦਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ ਬੋਲੇ।ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਪੱਖ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਡੈਸਕ ਥਪਥਪਾਉਣ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ, ÷ਸਦਨ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਕਾਇਦੇ-ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨਾਲ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਵੀ ਚੱਲਦਾ ਰਹੇਗਾ, ਚਾਹੇ ਇਹ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ। ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਪੂਰੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਨਾਲ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਰਹਾਂਗਾ।÷ਬਜਟ ਸੈਸ਼ਨ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਿੱਸੇ ਦੌਰਾਨ ਬੇਭਰੋਸਗੀ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀਰਵਾਰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸੀ ਜਦੋਂ ਬਿਰਲਾ ਸਦਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਆਏ ਸਨ, ਜੋ ਕਿ 13 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸੈਸ਼ਨ ਦਾ ਦੂਜਾ ਹਿੱਸਾ 9 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਬਹਿਸ ਦੌਰਾਨ ਕੁਝ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਨੇਤਾ ਨੂੰ ਬੋਲਣ ਦੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਮੌਕੇ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਵੀ ਉਹ ਚਾਹੁਣ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇ @ਤੇ ਬੋਲਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।ਬਿਰਲਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਕਾਇਦੇ-ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਵੀ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੁਝ ਮੈਂਬਰ ਬੋਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਈਕ੍ਰੋਫੋਨ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ, ÷ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਮਾਈਕ ਚਾਲੂ ਜਾਂ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਸਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮਾਈਕ ਉਦੋਂ ਚਾਲੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਸਪੀਕਰ ਦੁਆਰਾ ਬੋਲਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।÷ ਆਪਣੇ ਭਾਸ਼ਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਬਿਰਲਾ ਨੇ ਸਦਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੁਪਹਿਰ 2 ਵਜੇ ਤੱਕ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

ਈਰਾਨ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰਮੁਜ਼ ਜਲਡਮਰੂ ਤੋਂ ਲੰਘਣ ਦੀ ਦਿੱਤੀ ਇਜਾਜ਼ਤ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ, 12 ਮਾਰਚ (ਪ.ਪ) : ਈਰਾਨ ਨੇ ਹੋਰਮੁਜ਼ ਜਲਡਮਰੂ ਵਿਚੋਂ ਭਾਰਤੀ ਝੰਡੇ ਵਾਲੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰਸਤਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਅਮਰੀਕਾ-ਇਜ਼ਰਾਈਲੀ ਹਿੱਤਾਂ ਨਾਲ ਨਾ ਜੁੜੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਰਸਤੇ ਤੋਂ ਲੰਘਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਭਾਰਤੀ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਫਿਲਹਾਲ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰਸਤਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।ਪੱਛਮੀ ਏਸ਼ੀਆ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਹੇ ਤਣਾਅ ਅਤੇ ਈਰਾਨ-ਇਜ਼ਰਾਈਲ-ਅਮਰੀਕਾ ਟਕਰਾਅ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਇਕ ਵੱਡੀ ਕੂਟਨੀਤਕ ਸਫਲਤਾ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਈਰਾਨ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਝੰਡੇ ਵਾਲੇ ਤੇਲ ਟੈਂਕਰਾਂ ਨੂੰ ਰਣਨੀਤਕ ਤੌਰ @ਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੋਰਮੁਜ਼ ਜਲਡਮਰੂ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲੰਘਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਕਾਸ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਐਸ. ਜੈਸ਼ੰਕਰ ਅਤੇ ਈਰਾਨੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਅੱਬਾਸ ਅਰਾਘਚੀ ਵਿਚਕਾਰ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਗੱਲਬਾਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਰੀਬ ਦੋ ਭਾਰਤੀ ਟੈਂਕਰ ਪੁਸ਼ਪਕ ਅਤੇ ਪਰਿਮਲ, ਹੋਰਮੁਜ਼ ਜਲਡਮਰੂ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲੰਘ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਇਹ ਉਹ ਹੀ ਸਮੁੰਦਰੀ ਰਸਤਾ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਵਧਦੇ ਤਣਾਅ ਕਾਰਨ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜਾਈ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਈ ਹੈ। ਸੂਤਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ, ਯੂਰਪ ਅਤੇ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ @ਤੇ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਾਗੂ ਹਨ, ਭਾਰਤੀ ਟੈਂਕਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਰਾਹਤ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਊਰਜਾ ਸਪਲਾਈ ਬਾਰੇ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਦੂਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ ਤੋਂ ਕੱਚਾ ਤੇਲ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਇਕ ਲਾਇਬੇਰੀਅਨ ਝੰਡੇ ਵਾਲਾ ਤੇਲ ਟੈਂਕਰ ਅਤੇ ਇਕ ਭਾਰਤੀ ਕੈਪਟਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਦੋ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਰਮੁਜ਼ ਜਲਡਮਰੂ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲੰਘਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁੰਬਈ ਬੰਦਰਗਾਹ @ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਸੀ। ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮੌਜੂਦਾ ਸੰਕਟ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਭਾਰਤ ਪਹੁੰਚਣ ਵਾਲਾ ਪਹਿਲਾ ਜਹਾਜ਼ ਹੈ।

ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਫਿਨਟੈਕ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਔਨਲਾਈਨ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੀਬੀਆਈ ਨੇ 15 ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਛਾਪੇਮਾਰੀ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ, 12 ਮਾਰਚ (ਪ.ਪ) : ਸੀਬੀਆਈ ਨੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਫਿਨਟੈਕ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਪੀਵਾਈਵਾਈਪੀਐਲ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਇੱਕ ਔਨਲਾਈਨ ਵਿੱਤੀ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਈ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ 15 ਥਾਵਾਂ @ਤੇ ਛਾਪੇਮਾਰੀ ਕੀਤੀ, ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਵੀਰਵਾਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ।ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਬਿਊਰੋ (ਸੀਬੀਆਈ) ਹੁਣ ਕਥਿਤ ਗਿਰੋਹ ਦੇ ਨੇਤਾ, ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ, ਇੱਕ ਚਾਰਟਰਡ ਅਕਾਊਂਟੈਂਟ, ਜਿਸਨੂੰ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਇਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ (ਈਡੀ) ਦੁਆਰਾ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੀ ਸਾਈਬਰ ਕ੍ਰਾਈਮ ਬ੍ਰਾਂਚ (ਆਈਸੀਬੀ) ਨੇ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਸੀਬੀਆਈ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਏਜੰਸੀ ਨੇ ਬੁੱਧਵਾਰ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ, ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਰਾਜਸਥਾਨ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਛਾਪੇਮਾਰੀ ਕੀਤੀ।ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸ਼ਰਮਾ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿੱਲੀ-ਗੁਰੂਗ੍ਰਾਮ ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਬਿਜਵਾਸਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਬਿਜਵਾਸਨ ਸਮੂਹ ਦਫਤਰ ਤੋਂ ਜਾਅਲੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਯੋਜਨਾਵਾਂ, ਸਾਈਬਰ ਧੋਖਾਧੜੀ, ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕ੍ਰਿਪਟੋਕਰੰਸੀ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਅਤੇ ਪਾਰਟ-ਟਾਈਮ ਨੌਕਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਾਲੀਆਂ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਇੱਕ ਵੱਡੇ, ਸੰਗਠਿਤ ਘੁਟਾਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ।ਸੀਬੀਆਈ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗਿਰੋਹ ਨੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਹੀ ਪੀੜਤਾਂ ਨਾਲ 900 ਕਰੋੜ ਦੀ ਧੋਖਾਧੜੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੁਣ ਤੱਕ ਪਛਾਣੀਆਂ ਗਈਆਂ 15 ਸ਼ੈੱਲ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਨੈੱਟਵਰਕ ਰਾਹੀਂ ਪੈਸੇ ਨੂੰ ਘੁਸਪੈਠ ਅਤੇ ਲਾਂਡਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।ਸੀਬੀਆਈ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਨੇ ਇੱਕ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ, ÷ਸੀਬੀਆਈ ਨੇ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ @ਤੇ ਸੰਗਠਿਤ ਔਨਲਾਈਨ ਨਿਵੇਸ਼ ਅਤੇ ਪਾਰਟ-ਟਾਈਮ ਨੌਕਰੀ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ, ਰਾਜਸਥਾਨ, ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ 15 ਥਾਵਾਂ @ਤੇ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਛਾਪੇ ਮਾਰੇ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਮਨੀ ਲਾਂਡਰਿੰਗ ਅਤੇ ਇੱਕ ਆਫਸ਼ੋਰ ਫਿਨਟੈਕ ਪਲੇਟਫਾਰਮ, ਮੁੱਖ ਤੌਰ @ਤੇ ਦੁਬਈ-ਅਧਾਰਤ ਪੀਵਾਈਵਾਈਪੀਐਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿ ਰਹੇ ਆ ਡਰੋ ਨਾ, ਆਪ ਉਹ ਡਰੇ ਹੋਏ ਆ: ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ, 12 ਮਾਰਚ (ਪ.ਪ) : ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿ ਰਹੇ ਆ ਕੇ ਘਬਰਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ, ਆਪ ਉਹ ਡਰੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਐਪਸਟਾਈਨ ਫਾਈਲਾਂ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਅਡਾਨੀ ਕੇਸ ਕਾਰਨ ਵੀ ਘਬਰਾਏ ਹੋਏ ਹਨ।ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਉਦੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਦੋਂ ਕਈ ਵਿਰੋਧੀ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਉਹ ਅਤੇ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਗਾਂਧੀ ਵਾਡਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ, ਨੇ ਸੰਸਦ ਭਵਨ ਕੰਪਲੈਕਸ 'ਚ ਵਪਾਰਕ ਐਲਪੀਜੀ ਸਿਲੰਡਰਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਜਵਾਬ ਮੰਗਣ ਲਈ ਵਿਰੋਧ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ। ਵਿਰੋਧ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, ÷ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਘਬਰਾਉਣ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਖੁਦ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਘਬਰਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਐਪਸਟਾਈਨ ਕਾਰਨ ਘਬਰਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਅਡਾਨੀ ਕੇਸ ਕਾਰਨ ਘਬਰਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਸਦਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦੇ।÷ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ਨੇ ਬੁੱਧਵਾਰ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਘਬਰਾਉਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਐਲਪੀਜੀ ਸੰਕਟ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ, ਜਿੱਥੇ ਵਪਾਰਕ ਐਲਪੀਜੀ ਦੀ ਘੱਟ ਸਪਲਾਈ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹੋਟਲ ਸੈਕਟਰ ਨੂੰ ਅਪਾਹਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇੰਡਕਸ਼ਨ ਕੁੱਕਟੌਪ ਅਤੇ ਮਾਈਕ੍ਰੋਵੇਵ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਬਾਲਣ ਅਤੇ ਸੋਲਰ ਬਦਲਾਂ ਤੱਕ, ਦੇਸ਼ ਭਰ 'ਚ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ, ਸਟ੍ਰੀਟ ਫੂਡ ਵਿਕਰੇਤਾ ਅਤੇ ਕੇਟਰਿੰਗ ਕਾਰੋਬਾਰ ਬਦਲਾਂ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਪੱਛਮੀ ਏਸ਼ੀਆ 'ਚ ਵਧਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਵਪਾਰਕ ਐਲਪੀਜੀ ਸਿਲੰਡਰਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਨੇ ਰਸੋਈਆਂ 'ਚ ਰੁਕਾਵਟ ਪਾਉਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਤੇਲ-ਗੈਸ ਦੀ ਕਿੱਲਤ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਦਾ ਵੱਡਾ ਕਦਮ; ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ ਬਣੀ ਕਮੇਟੀ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ, 12 ਮਾਰਚ (ਪ.ਪ) : ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਪੈਟਰੋਲ, ਡੀਜ਼ਲ ਅਤੇ ਰਸੋਈ ਗੈਸ ਦੀ ਨਿਰਵਿਘਨ ਸਪਲਾਈ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਿੱਲਤ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਕਦਮ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਤੇਲ ਅਤੇ ਗੈਸ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰ ਨਿਗਰਾਨੀ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਕਮਾਨ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਦਿੱਗਜ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਖਾਸ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਐੱਸ. ਜੈਸ਼ੰਕਰ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਪੈਟਰੋਲੀਅਮ ਮੰਤਰੀ ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਪੁਰੀ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਕਮੇਟੀ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿੱਚ ਈਂਧਨ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਚੇਨ @ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖੇਗੀ ਤਾਂ ਜੋ ਆਮ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਮੁਸ਼ਕਲ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਨਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇ।ਦੱਸ ਦੇਈਏ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਦਿੱਲੀ, ਮੁੰਬਈ, ਲਖਨਊ ਅਤੇ ਭੋਪਾਲ ਵਰਗੇ ਵੱਡੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਗੈਸ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੇ ਬਾਹਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭਾਰੀ ਭੀੜ ਦੇਖੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੱਧ ਪੂਰਬ ਵਿੱਚ ਚੱਲ ਰਹੇ ਯੁੱਧ ਅਤੇ ਤਣਾਅ ਕਾਰਨ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਡਰ ਬੈਠ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਗੈਸ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਰੁਕ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਰੀ ਵਾਧਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਘਬਰਾਹਟ ਕਾਰਨ ਲੋਕ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਿਲੰਡਰ ਸਟਾਕ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਅਫਰਾ-ਤਫਰੀ ਵਾਲਾ ਮਾਹੌਲ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਵੱਡੇ ਐਕਸ਼ਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ 'ਚ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਾਲਡ ਟਰੰਪ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ , 12 ਮਾਰਚ (ਪ.ਪ) : ਮੱਧ ਪੂਰਬ 'ਚ ਚੱਲ ਰਹੀ ਜੰਗ ਦਰਮਿਆਨ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਟਰੰਪ ਨੇ ਭਾਰਤ ਵਿਰੁੱਧ ਵੱਡੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ । ਟਰੰਪ ਭਾਰਤ @ਤੇ ਹੋਰ ਟੈਰਿਫ ਲਗਾ ਸਕਦੇ ਹਨ । ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਉਦਯੋਗਿਕ ਉਤਪਾਦਨ ਸਮਰੱਥਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਹਨ । ਇਹ ਜਾਂਚ 1974 ਦੇ ਵਪਾਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 301 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ । ਇਹ ਜਾਂਚ ਭਾਰਤ ਸਮੇਤ ਲਗਭਗ 16 ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰੇਗੀ । ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਟਰੰਪ ਭਾਰਤ ਸਮੇਤ ਸਾਰੇ 16 ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਮਾਨ @ਤੇ ਨਵੇਂ ਟੈਰਿਫ ਲਗਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।ਅਮਰੀਕੀ ਵਪਾਰ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਜੈਮੀਸਨ ਗ੍ਰੀਰ ਨੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ @ਤੇ ਜਾਂਚ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਮਰੀਕੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਟਰੰਪ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਏ ਗਏ ਟੈਰਿਫਾਂ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਟਰੰਪ ਨੇ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ @ਤੇ ਨਵਾਂ 15 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਟੈਰਿਫ ਲਗਾਇਆ । ਹੁਣ ਭਾਰਤ ਸਮੇਤ 16 ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਉਤਪਾਦਨ ਸਮਰੱਥਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ । ਇਸ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ, ਚੀਨ, ਯੂਰਪੀਅਨ ਯੂਨੀਅਨ, ਮੈਕਸੀਕੋ, ਜਾਪਾਨ, ਦੱਖਣੀ ਕੋਰੀਆ, ਤਾਈਵਾਨ, ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ, ਨਾਰਵੇ, ਇੰਡੋਨੇਸ਼ੀਆ, ਸਿੰਗਾਪੁਰ, ਥਾਈਲੈਂਡ, ਮਲੇਸ਼ੀਆ, ਕੰਬੋਡੀਆ, ਵੀਅਤਨਾਮ ਅਤੇ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਸੰਪਾਦਕੀ

ਹਾਦਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂਦੀਆਂ ਜਾਨਾਂ

ਉਹ ਕਿਹੜਾ ਦਿਨ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਦੇਸ਼ ਕੋਈ ਵੱਡਾ ਹਾਦਸਾ ਨਹੀਂ ਵਾਪਰਦਾ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਅਣਗਿਣਤ ਜਾਨਾਂ ਅਜਾਈਂ ਚਲੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਸੜਕਾਂ ਚੌੜੀਆਂ ਘਟ ਹਨ ਅਤੇ ਆਵਾਜਾਈ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਹਾਦਸੇ ਵਾਪਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਹੁਣ ਤੋਂ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ ਵੇਅ ਉੱਤੇ ਅਜਿਹੇ ਹਾਦਸੇ ਵਾਪਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਛੋਟੇ ਹਾਦਸਿਆਂ ਦੀ ਤਾਂ ਗਿਣਤੀ ਕਰਨੀ ਹੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ। ਇਕ ਅਨੁਮਾਨ ਅਨੁਸਾਰ ਇਕ ਘੰਟੇ ਵਿੱਚ 53 ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ 9 ਮੌਤਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਆਹਮੋ-ਸਾਹਮਣੇ ਟੱਕਰਾਂ ਕਾਰਨ ਹੁੰਦੇ ਹਾਦਸੇ ਸੁਣਦੇ ਹੀ ਸਨ ਪਰ ਹੁਣ ਤਾਂ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪਿੱਛੋਂ ਆ ਗੱਡੀਆਂ ਵੱਜ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਦਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ 22 ਫ਼ੀਸਦੀ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਸਰਕਾਰੀ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸੜਕ ਹਾਦਸੇ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੇ। ਨਿੱਤ ਦਿਨ ਵੱਡੇ ਸੜਕ ਹਾਦਸਿਆਂ ਦੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਆਧੁਨਿਕ ਤਕਨੀਕ ਨਾਲ ਬਣੇ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ ਵੇਅ ਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਗੰਭੀਰ ਹਾਦਸੇ ਵਾਪਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਉਨਾਓ ਵਿੱਚ ਆਗਰਾ-ਲਖਨਊ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ ਵੇਅ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਤੇਜ਼ ਰਫ਼ਤਾਰ ਬੱਸ ਦੇ ਇੱਕ ਟੈਂਕਰ ਨਾਲ ਟਕਰਾ ਜਾਣ ਅਤੇ 18 ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਦੀ ਘਟਨਾ ਇਸ ਦੀ ਤਾਜ਼ਾ ਕੜੀ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਰਗ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਕਈ ਵੱਡੇ ਹਾਦਸੇ ਵਾਪਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ ਵੇਅ ਤੇ ਇੰਨੇ ਵੱਡੇ ਹਾਦਸੇ ਕਿਉਂ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ? ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਨਵੰਬਰ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, 2022 ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ ਸੜਕ ਹਾਦਸਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ 32.9 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸਵੇਅ ਉੱਤੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ ਰਫ਼ਤਾਰ ਕਾਰਨ ਹੋਏ। ਦਰਅਸਲ, ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ ਵੇਅ ਤੇ ਵਾਹਨਾਂ ਦਾ ਦਬਾਅ ਦਿਨੋਂ-ਦਿਨ ਵਧਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਤੇਜ਼ ਰਫਤਾਰ ਨਾਲ ਗੱਡੀ ਚਲਾਉਣ ਕਾਰਨ ਹਾਦਸੇ ਦਾ ਖਤਰਾ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਟਰੈਫਿਕ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਸਖ਼ਤ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਪਰ, ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਉਦੋਂ ਹੀ ਕਾਰਗਰ ਸਾਬਤ ਹੋਣਗੇ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਤੰਤਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਏਗਾ। ਅਕਸਰ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਦਸਿਆਂ ਵਾਲੇ ਸਥਾਨਾਂ ਤੇ ਵੀ ਵਾਹਨਾਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਲਈ ਯੋਗ ਪ੍ਰਬੰਧ ਗਾਇਬ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ ਵੇਅ ਤੇ ਸੀਸੀਟੀਵੀ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵੀ ਨਿਯਮਤ ਤੌਰ ਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਹਾਦਸਿਆਂ ਦੇ ਸੰਭਾਵਿਤ ਖ਼ਤਰਿਆਂ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਵਧ ਰਹੇ ਸੜਕ ਹਾਦਸਿਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ ਵੇਅ ਤੇ ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਗਸ਼ਤ ਵਧਾਉਣ, ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਤੇਜ਼ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਵੀ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਠੋਸ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੀ। ਤੇਜ਼ ਰਫ਼ਤਾਰ, ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਾਲ ਡਰਾਈਵਿੰਗ, ਸਮਰੱਥਾ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਵਾਰੀਆਂ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਗੈਰ-ਕੁਸ਼ਲ ਡਰਾਈਵਰ ਅਤੇ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀ ਕੇ ਗੱਡੀ ਚਲਾਉਣਾ ਵੀ ਸੜਕ ਹਾਦਸਿਆਂ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਪੁਲੀਸ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਠੋਸ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸਿਸਟਮ ਦੀਆਂ ਖਾਮੀਆਂ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਤਾਂ ਹੀ ਸੁਧਾਰ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਸਿਆਸੀ ਜਾਗ੍ਰਿਤੀ ਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਦੀ ਲੋੜ

ਪਿੱਛੇ ਜਿਹੇ ਸੰਪੰਨ ਹੋਈਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਵਿਗੜਦੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਉੱਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੋਸ਼ਨੀ ਪਾਈ ਹੈ। ਰਾਜਾਂ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਦਰਪੇਸ਼ ਭਖਦੇ ਮਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੋਸ਼ਾਂ, ਚਰਿੱਤਰ ਹਨਨ, ਕੱਚੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਅਤੇ ਝੂਠੇ ਵਾਅਦਿਆਂ ਉੱਪਰ ਹੀ ਬਹੁਤ ਹੱਦ ਤੱਕ ਕੇਂਦਰਿਤ ਰਿਹਾ। ਸਿਆਸੀ ਨੈਤਿਕਤਾ ਵਿਚ ਇਹ ਗਿਰਾਵਟ ਸਿਰਫ਼ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਹ ਸਾਡੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਲਈ ਇਕ ਵੱਡਾ ਖ਼ਤਰਾ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਅਸਲ ਮੁੱਦਿਆਂ ਬਾਰੇ ਸਾਡੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਅਤੇ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਦੀ ਘਾਟ ਇਸ ਪਤਨ ਨੂੰ ਵਧਣ-ਫੁੱਲਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ ਜੋ ਸਾਡੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਬਾਰੇ ਗੰਭੀਰ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਲੋਕਤੰਤਰ 'ਚ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮਕਸਦ ਨੀਤੀਆਂ 'ਤੇ ਬਹਿਸ ਕਰਨਾ, ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਇਕ ਦਿ$ਸ਼ਟੀਕੋਣ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਹੋਈਆਂ ਚੋਣਾਂ ਇਸ ਆਦਰਸ਼ ਤੋਂ ਕਾਫ਼ੀ ਭਟਕ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਬਹੁਤੇ ਸਿਆਸੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਠੋਸ ਨੀਤੀਗਤ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੀ ਬਜਾਏ ਨਿੱਜੀ ਹਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਜਿ਼ਆਦਾ ਧਿਆਨ ਦੇ ਕੇ ਚਿੱਕੜ ਉਛਾਲਣ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਕ-ਦੂਜੇ 'ਤੇ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣ ਨਾਲ ਚਰਿੱਤਰ ਹਨਨ ਇਕ ਆਮ ਰਣਨੀਤੀ ਬਣ ਗਈ ਹੈ। ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ, ਸਿਹਤ ਸੰਭਾਲ, ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਰਗੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਅਰਥਪੂਰਨ ਬਹਿਸਾਂ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਕੱਚੀਆਂ ਗੱਲਾਂ, ਫ਼ਜ਼ੂਲ ਮੁੱਦੇ ਅਤੇ ਭੜਕਾਊ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਭਾਰੂ ਰਹੀਆਂ। ਝੂਠੇ ਵਾਅਦੇ ਇਸ ਚੋਣ ਸੀਜ਼ਨ ਦੀ ਇਕ ਹੋਰ ਪਛਾਣ ਬਣੇ ਹਨ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਠੋਸ ਯੋਜਨਾ ਜਾਂ ਇਰਾਦੇ ਦੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਦਾਅਵੇ ਅਤੇ ਵਾਅਦੇ ਕੀਤੇ। ਇਸ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਗੁਮਰਾਹ ਕੀਤਾ ਸਗੋਂ ਸਿਆਸੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਵੀ ਢਾਹ ਲਾਈ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਜਿੱਥੇ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਤਰਕ ਦੀ ਥਾਂ ਲੈਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਨਸਨੀਖੇਜ਼ਤਾ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਲੈਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਸਲ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਤਰਸਯੋਗ ਸਥਿਤੀ ਲਈ ਕੇਵਲ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਬਲਕਿ ਸਾਨੂੰ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਵਜੋਂ ਆਪਣੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਵੀ ਸੋਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਵੋਟਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੱਚੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਨਾ ਇਕ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਰੁਝਾਨ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਦੋਸ਼ਾਂ, ਹਾਸੇ-ਮਜ਼ਾਕਾਂ, ਮੁੱਦਾਹੀਣ ਤਕਰੀਰਾਂ, ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਹਨਨ ਵਿਚ ਰੁਚੀ ਆਮ ਗੱਲ ਬਣ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਨਾਕਾਰਾਤਮਕ ਮੁਹਿੰਮ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਸਲ ਮੁੱਦਿਆਂ ਤੋਂ ਵੀ ਧਿਆਨ ਭਟਕਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਧਿਆਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਵੋਟਰਾਂ ਦੀ ਅਸਲ ਮੁੱਦਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਅਤੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਦੀ ਘਾਟ ਵੱਡੀ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਤੇ ਪਲੇਟਫਾਰਮਾਂ ਬਾਰੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਵੋਟ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਅਗਿਆਨਤਾ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਮਨਮਰਜ਼ੀਆਂ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਲੋਕ ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਜਾਏ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਮਨੋਰੰਜਨ 'ਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਹੈਰਾਨੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸਿਆਸੀ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵੀ ਡਿੱਗ ਗਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਲੋਕਤੰਤਰ ਆਪਣੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਚੌਕਸ ਅਤੇ ਸਰਗਰਮ ਭਾਗੀਦਾਰੀ 'ਤੇ ਪ੍ਰਫੁੱਲਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਅਤੇ ਅਨਜਾਣ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਾਰਥਕ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੀ ਬਜਾਏ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਜੂਦਾ ਰੁਝਾਨ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਤਾਣੇ-ਬਾਣੇ ਨੂੰ ਖੋਰਾ ਲਾਉਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਸੋਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਇਸੇ ਬਿਰਤੀ 'ਤੇ ਚੱਲਦੇ ਰਹੇ ਤਾਂ ਸਾਡਾ ਹਸ਼ਰ ਬਹੁਤ ਮਾੜਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਹ ਲੋਕ ਜੋ ਰਾਤੋ-ਰਾਤ ਪਾਰਟੀਆਂ ਬਦਲਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਅਤੇ ਇਮਾਨਦਾਰੀ 'ਤੇ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਮੌਕਾਪ੍ਰਸਤ ਗਣਨਾਵਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਬਦਲਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਹ ਵੋਟਰਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਚੰਗੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਬਣਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸੱਚੀ ਇੱਛਾ ਨਾਲੋਂ ਨਿੱਜੀ ਲਾਭ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਸਾਡੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਵਧੇਰੇ ਜਾਗਰੂਕ ਅਤੇ ਸਾਵਧਾਨ ਹੋਈਏ। ਸਿਆਸੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਵਿਚ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ, ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਵਾਅਦਿਆਂ ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਬਣਾਉਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਸਨਸਨੀਖ਼ੇਜ਼ਤਾ ਅਤੇ ਵਿਵਾਦ ਉੱਤੇ ਨੀਤੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸਿਆਸੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਅਹਿਮ ਕਦਮ ਚੁੱਕ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਅਤ ਕਰੋ। ਰਾਜਨੀਤਕ ਨਜ਼ਰੀਆ ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਬਾਰੇ ਜਾਣੂ ਰਹਿਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾ, ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਖ਼ਬਰਾਂ ਦੇ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾਵਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ ਸਾਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਰਹਿਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤਾਂ, ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਖ਼ੁਦ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨਾ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਅਪੀਲਾਂ ਤੇ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸਾਨੂੰ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ, ਟਰੈਕ ਰਿਕਾਰਡ ਅਤੇ ਨੀਤੀਗਤ ਅਹੁਦਿਆਂ ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ, ਜਨਤਕ ਸੇਵਾ ਪ੍ਰਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਲੋਕਤੰਤਰ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਖੇਡ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਰਗਰਮ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਵਿਚ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਵੋਟਿੰਗ ਕਰਨਾ, ਰਾਜਨੀਤਕ ਰੈਲੀਆਂ ਅਤੇ ਬਹਿਸਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਸਥਾਨਕ ਗਵਰਨੈਂਸ ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਅਤੇ ਨਗਰ ਕੌਂਸਲਾਂ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਬਾਰੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਸਾਡੇ ਭਾਈਚਾਰੇ 'ਤੇ ਸਿੱਧਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ।

ਇਕ ਵਾਰ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਾਅਦਿਆਂ ਅਤੇ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਿਯਮਤ ਸੰਚਾਰ, ਜਨਤਕ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿਚ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ (ਆਰਟੀਆਈ) ਵਰਗੀਆਂ ਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਕੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵੋਟਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਸਾਨੂੰ ਨਾਕਾਰਾਤਮਕ ਪ੍ਰਚਾਰ ਅਤੇ ਚਰਿੱਤਰ ਹਨਨ ਦੀ ਵਿਰੋਧਤਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸਾਰੂ ਬਹਿਸਾਂ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੇ ਠੋਸ ਹੱਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਸਾਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਤੰਤਰ 'ਚ ਅੰਤਿਮ ਸ਼ਕਤੀ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਨੇਤਾ ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਤੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹਨ ਤੇ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਸਾਡੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਾਡੇ ਸਰਬੋਤਮ ਹਿੱਤਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣ। ਸਾਨੂੰ ਉਹ ਸਰਕਾਰ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਅਸੀਂ ਹੱਕਦਾਰ ਹਾਂ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਮਾਮੂਲੀ ਗੱਲਾਂ 'ਚ ਭਟਕਣ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਤੇ ਆਪਣੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਠਹਿਰਾਉਣ 'ਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਨੇਤਾ ਮਿਲਣੇ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣਗੇ ਜੋ ਜਨਤਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਨਾਲੋਂ ਸਵੈ-ਪ੍ਰਚਾਰ ਤੇ ਸਵੈ-ਹਿੱਤਾਂ 'ਚ ਵਧੇਰੇ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਚੌਕਸ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਵਜੋਂ ਆਪਣੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਅਹਿਮ ਤਬਦੀਲੀ ਲਿਆ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਸਿਆਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਗਰੂਕ ਤੇ ਸਰਗਰਮ ਵੋਟਰ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੱਧਰ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਚੁੱਕਣ, ਅਸਲ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰਨ ਤੇ ਆਪਣੇ ਵਾਅਦਿਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ 'ਚ ਸੁਧਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਸਗੋਂ ਸਾਡੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਨੂੰ ਵੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਮਿਲੇਗੀ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਕੈਂਸਰ ਨਾਲ ਹਰ ਰੋਜ਼ 18 ਮੌਤਾਂ

ਕੈਂਸਰ ਦਾ ਨਾਂ ਸੁਣਦਿਆਂ ਹੀ ਲੋਕ ਸਹਿਮ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਲਾ ਇਲਾਜ ਬਿਮਾਰੀ ਦਾ ਨਾਂ ਲੈਂਦਿਆਂ ਵੀ ਡਰ ਲੱਗਣ ਲਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਹਾਲੇ ਵੀ ਕੈਂਸਰ ਨੂੰ ਜੀਭ ਤੇ ਲਿਆਉਣਾ ਅਸ਼ੁਭ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੈਂਸਰ ਦੀ ਨਾ ਮੁਰਾਦ ਬਿਮਾਰੀ ਨੇ ਵਿਸ਼ਵ ਨੂੰ ਨਾਗਵਲ ਪਾ ਕੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀ ਲਪੇਟ ਲੈਣ ਲਿਆ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇੱਕ ਤਾਜ਼ਾ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਹਰ ਨੌਵਾਂ ਭਾਰਤੀ ਕੈਂਸਰ ਦੀ ਲਪੇਟ ਵਿੱਚ ਆ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਅਤੇ 80 ਫੀਸਦੀ ਦੀ ਇਲਾਜ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਜਾਨ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਚੀਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੈਂਸਰ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਦੁੱਖ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਕਿ ਅਗਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਕੈਂਸਰ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਦਾ ਨਾਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣ ਲੱਗੇਗਾ। ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਿਕ ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਵਿੱਚੋਂ 20 ਫੀਸਦੀ ਕੈਂਸਰ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚੋਂ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਾਲ 2013 ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 2023 ਵਿੱਚ ਕੈਂਸਰ ਨਾਲ ਮੌਤਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੁਗਣੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਨਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਕੈਂਸਰ ਨਾਲ ਡੇਢ ਕਰੋੜ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਫਿਲਹਾਲ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ 2.6 ਕਰੋੜ ਦੇ ਕਰੀਬ ਕੈਂਸਰ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ ਹਨ ਜਦਕਿ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਇਹ ਗਿਣਤੀ ਵੱਧ ਕੇ ਤਿੰਨ ਕਰੋੜ ਨੂੰ ਪੁੱਜ ਜਾਵੇਗੀ।ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਇੱਥੇ ਕੈਂਸਰ ਨਾਲ ਹਰ ਰੋਜ਼ 18 ਮੌਤਾਂ ਹੋਣ ਲੱਗੀਆਂ ਹਨ। ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਕੈਂਸਰ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ। ਇੱਕ ਤਾਜ਼ਾ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਾਲਵੇ ਖਿੱਤੇ ਵਿੱਚ ਇਕ ਲੱਖ ਪਿੱਛੇ 137 ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕੈਂਸਰ ਹੋਣ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਮਾਲਵੇ ਵਿੱਚ ਹਰ ਦੂਜੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਕੈਂਸਰ ਨਾਲ ਸੱਥਰ ਵਿਛਿਆ ਹੈ। ਪੀਜੀਆਈ ਦੀ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇਹ ਦਰਦਮਈ ਅੰਕੜੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ।

ਮੁਲਕ ਦੀ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਇਹ ਕਿ 64 ਫੀਸਦੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਕੈਂਸਰ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਬੰਦੋਬਸਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਹੈਲਥ ਸੈਂਟਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 31 ਹਜਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 81 ਫੀਸਦੀ ਵਿੱਚ ਕੈਂਸਰ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ 6 ਹਜਾਰ ਦੇ ਕਰੀਬ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਹੈਲਥ ਸੈਂਟਰ ਹਨ ਇਥੇ ਕੈਂਸਰ ਦੇ ਇਲਾਜ ਦੇ ਢੁਕਵੇਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਦੇ 7 34 ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿਰਫ 35 ਫੀਸਦੀ ਵਿੱਚ ਸਕਰੀਨਿੰਗ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਹਸਪਤਾਲ ਭਾਰਤ ਦੀ 10 ਫੀਸਦੀ ਆਬਾਦੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਬੋਝ ਹੀ ਚੁੱਕ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਆਯੂਸ਼ਮਾਨ ਯੋਜਨਾ ਤਹਿਤ ਇਕ ਲੱਖ 63 ਸਿਹਤ ਕੇਂਦਰਾਂ ਵਿੱਚ 32 ਲੱਖ ਕੈਂਸਰ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਤਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਰ ਰਿਜਲਟ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਹਨੇਰਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਕੈਂਸਰ ਦੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਵੀ ਏਨੀਆਂ ਮਹਿੰਗੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਬੰਦੇ ਦਾ ਘਰ ਖਾਲੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੈਂਸਰ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ ਦੀ ਓਪੀਡੀ ਵਿਜਿਟ ਦਾ ਖਰਚਾ ਔਸਤਨ 8000 ਹੈ। ਭਰਤੀ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ 50 ਹਜਾਰ ਦੇ ਕਰੀਬ ਔਸਤ ਖਰਚਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ॥ ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ 36% ਖਰਚਾ ਜਾਂਚ ਅਤੇ 45 ਫੀਸਦੀ ਦਵਾਈਆਂ ਉੱਤੇ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਰੀਬ 20 ਫੀਸਦੀ ਖਰਚ ਵਿੱਚ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀ ਫੀਸ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੈ। ਪੀਜੀਆਈ ਵੱਲੋਂ 12000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਉੱਤੇ ਸਟਡੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਅੰਕੜੇ ਦੱਸੇ ਗਏ ਹਨ। ਜਿਉਂਦੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਮਹਿੰਗੇ ਭਾਅ ਦੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਦਸ ਗੁਣਾ ਮਹਿੰਗੀਆਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਅਯੂਸ਼ਮਾਨ ਯੋਜਨਾ ਵਿੱਚ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ 29 ਲੱਖ ਲੋਕਾਂ ਦੀ 66 ਹਜਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ 10 ਤੋਂ 12 ਫੀਸਦੀ ਮਰੀਜ਼ ਹੀ ਕਵਰ ਹੋਏ ਹਨ। ਹੈਲਥ ਮਨਿਸਟਰ ਕੈਂਸਰ ਪੇਸ਼ੰਟ ਫੰਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਲੋੜਵੰਦ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ 15 ਲੱਖ ਤੱਕ ਆਰਥਿਕ ਮਦਦ ਦੇਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ 267 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਗਰਾਂਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕੈਂਸਰ ਨਾਲ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੌਤਾਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਲਗਾਤਾਰ ਕੇਸ ਵੱਧ ਰਹੇ ਹਨ। ਇੱਥੇ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਜਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਨਾਲੋਂ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਖੇਤਰਫਲ ਅਤੇ ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਪੱਖੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਡਾ ਹੈ। ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ 2019 ਵਿੱਚ ਕੈਂਸਰ ਦੇ 994 ਕੇਸ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਕਿ 2022 ਵਿੱਚ ਵੱਧ ਕੇ 1088 ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ 2029 ਨੂੰ ਕੈਂਸਰ ਦੇ 3744 ਕੇਸ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਸਨ ਅਤੇ 2022 ਵਿੱਚ ਇਹ ਗਿਣਤੀ ਵੱਧ ਕੇ 4435 ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੈਂਸਰ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਮਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੈਂਸਰ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 14 ਫੀਸਦੀ ਨੂੰ ਛਾਤੀ ਦਾ ਕੈਂਸਰ, 10 ਫੀਸਦੀ ਨੂੰ ਮੂੰਹ ਦਾ ਕੈਂਸਰ, 9 ਫੀਸਦੀ ਨੂੰ ਬੱਚੇਦਾਨੀ ਦਾ ਕੈਂਸਰ, ਪੰਜ ਫੀਸਦੀ ਨੂੰ ਫੇਫੜਿਆਂ ਦਾ ਅਤੇ 6 ਫੀਸਦੀ ਨੂੰ ਭੋਜਨ ਦੀ ਨਾਲੀ ਦੇ ਦੱਸੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਗਦੂਦਾਂ ਦੇ ਕੈਂਸਰ ਦਾ ਇਕਦਮ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵੱਧਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ, ਬੰਗਾਲ, ਬਿਹਾਰ ਅਤੇ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਵਿੱਚ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ। ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੇ 10 ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਕੈਂਸਰ ਨਾਲ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ 47 ਫੀਸਦੀ ਦਾ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਦਕਿ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ 52 ਫੀਸਦੀ ਦੱਸੀ ਗਈ ਹੈ। ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿੱਚ 2013 ਤੋਂ ਬਾਅਦ 2023 ਤੱਕ ਕੈਂਸਰ ਨਾਲ ਮਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ 73 ਫੀਸਦੀ ਬਿਹਾਰ ਵਿੱਚ 45 ਫੀਸਦੀ ਅਤੇ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਵਿੱਚ 83 ਫੀਸਦੀ ਦਾ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਇਹਨਾਂ ਅੰਕੜਿਆਂ ਉੱਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਪਰ ਇਹ ਇੱਕ ਕੌੜਾ ਸੱਚ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਨਾਂ ਇਹਨਾਂ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਕਰਕੇ ਸ਼ੁਮਾਰ ਨੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਖੇਤਰਫਲ ਅਤੇ ਆਬਾਦੀ ਪੱਖੋਂ ਇਹਨਾਂ ਸੂਬਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਛੋਟਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਰਾਹਤ ਫੰਡ ਵਿੱਚ ਕੈਂਸਰ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਡੇਢ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਵਿਤੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । ਕੈਂਸਰ ਜੇ ਇਲਾਜ ਉੱਤੇ ਜਿੰਨਾ ਜਿਆਦਾ ਖਰਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਇਹ ਰਕਮ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬਹੁਤ ਨਗੂਣੀ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ। ਫਿਰ ਬਹੁਤ ਵਾਰ ਤਾਂ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇਹ ਤੱਕ ਇਹ ਰਕਮ ਰਿਲੀਜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਮਰੀਜ਼ ਰੱਬ ਨੂੰ ਪਿਆਰਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੈਂਸਰ ਦੇ ਸਸਤੇ ਰਾਜ ਲਈ ਨੌ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਦਰਾ ਉੱਤੇ ਮਰੀਜਾਂ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਹਸਪਤਾਲ ਆਪਣੀ ਜਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦਿਆਨਤਦਾਰੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਨਿਭਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਨਾ ਲੱਗਦੇ ਨਿਊ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਟਾਟਾ ਕੈਂਸਰ ਹਸਪਤਾਲ ਖੋਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਮਰੀਜਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇੱਥੇ ਹਾਲੇ ਬਾਹਰ ਫੇਰ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬਠਿੰਡਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਮੈਡੀਕਲ ਸਾਇੰਸ ਖੋਲੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੰਗਰੂਰ ਵਿਖੇ ਪੀਜੀਆਈ ਦਾ ਸੈਟਲਾਈਟ ਸੈਂਟਰ ਖੋਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਵਿਖੇ ਵੀ ਪੀਜੀਆਈ ਸੈਟੇਲਾਈਟ ਸੈਂਟਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਉੱਤੇ ਕੰਮ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਅਤੇ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਗਿਣਤੀ ਸਿਰਫ ਪੰਜ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਿਵਲ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਪਰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਜ਼ਿਲ$ਾ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਖੋਲਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਖੋਖਲਾ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਕ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਕੇਵਲ 30 ਫੀਸਦੀ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਇਲਾਜ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਮਿਲ ਰਹੀ ਹੈ ਜਦਕਿ 70 ਫੀਸਦੀ ਆਪਣੀ ਕਿਸਮਤ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਦੇ ਭਰੋਸੇ ਛੱਡ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਥੇ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਜਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿਹੜਾ ਟੈਸਟ 10 ਨੂੰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਹਸਪਤਾਲ ਉਸੇ ਟੈਸਟ ਦੇ ਢਾਈ ਗੁਣਾ ਵਸੂਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਟੈਸਟ ਜਿਸ ਨੂੰ ਬੇਓਪਸੀ ਦਾ ਨਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਸਰਕਾਰੀ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਕੀਮਤ 25ਹ000 ਪਏ ਹੈ ਜਦਕਿ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਹਸਪਤਾਲ ਢਾਈ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਵਸੂਲ ਕਰ ਰਹੇ। ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਮੈਡੀਕਲ ਸਾਇੰਸਜ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਟੈਸਟ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਢਾਈ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਾਡਾ ਖਾਣ ਪੀਣ ਅਤੇ ਰਹਿਣ ਸਹਿਣ ਅਜਿਹਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਕੈਂਸਰ ਸਮੇਤ ਕਈ ਹੋਰ ਲਾ ਇਲਾਜ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਅਤੇ ਕੀਟ ਨਾਸ਼ਕ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਅੰਨੇ ਵਾਹ ਵਰਤੋ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਹੈ।

ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਕੈਰੀਅਰ ਦੀ ਚੋਣ

ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਔਰਤ ਲਈ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਫੈਸਲਾ ਹੈ, ਜੋ ਉਸਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਕਾਫੀ ਬਦਲਾਅ ਲਿਆ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪੜ੍ਹੀ-ਲਿਖੀ ਅਤੇ ਘੱਟ ਪੜ੍ਹੀ-ਲਿਖੀ ਔਰਤਾਂ ਦੋਵਾਂ ਲਈ, ਇਹ ਚੋਣ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਹੁਨਰ, ਰੁਝਾਨ, ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕੁਝ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਜ਼ ਦੋਵਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਉਚਿਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲੇਖ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਕੁਝ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਜ਼ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰਾਂਗੇ।

ਪੜ੍ਹੀ-ਲਿਖੀ ਔਰਤ ਲਈ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਜ਼

ਅਧਿਆਪਕ - ਅਧਿਆਪਕ ਦਾ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨ ਪੜ੍ਹੀ-ਲਿਖੀ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਮਾਣਯੋਗ ਅਤੇ ਉਪਯੋਗੀ ਚੋਣ ਹੈ। ਇਸ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਸਕੂਲਾਂ, ਕਾਲਜਾਂ ਜਾਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦੇ ਮੌਕੇ ਮਿਲਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਸਥਿਰ ਨੌਕਰੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸਨਮਾਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਧਿਆਪਕ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਔਰਤਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਿਆਨ ਦੇ ਰਾਹ ਦਿਖਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸਫਲਤਾ ਦੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਲ, ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਬਦਲਾਅ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਸੰਤੋਸ਼ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਅਧਿਆਪਕ ਦਾ ਸਮਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸਥਿਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਸਮਾਂ ਬਿਤਾਉਣ ਲਈ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਛੁੱਟੀਆਂ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਮਿਲ ਜਾਣ ਕਾਰਨ, ਪਰਿਵਾਰਕ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਰੁਚੀਆਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਧਿਆਪਕ ਦਾ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨ ਪੜ੍ਹੀ-ਲਿਖੀ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਉਚਿੱਤ ਅਤੇ ਸਮਝਦਾਰ ਚੋਣ ਹੈ, ਜੋ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਆਰਥਿਕ ਸਥਿਤੀ ਸੁਧਾਰਦਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਮਾਣ ਅਤੇ ਸਨਮਾਨ ਵੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਡਾਕਟਰ - ਡਾਕਟਰੀ ਪੇਸ਼ਾ ਵੀ ਪੜ੍ਹੀ-ਲਿਖੀ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਉਚਿਤ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜੇ ਉਹ ਮੈਡੀਕਲ ਫੀਲਡ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਡਾਕਟਰ ਬਣਨ ਲਈ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੀ ਮਿਹਨਤ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਇੱਜ਼ਤਦਾਰ ਅਤੇ ਉੱਚ ਪੇਸ਼ਾ ਹੈ। ਔਰਤਾਂ ਲਈ, ਗਾਈਨਾਕੋਲਜੀ, ਪੀਡੀਆਟ੍ਰਿਕਸ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਮੌਕੇ ਮਿਲ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਇੰਜੀਨੀਅਰ - ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਵੀ ਪੜ੍ਹੀ-ਲਿਖੀ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਵਿਕਲਪ ਹੈ। ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਦੇ ਕਈ ਖੇਤਰ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਿਵਿਲ, ਮਕੈਨਿਕਲ, ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕਲ, ਕੰਪਿਊਟਰ ਸਾਇੰਸ, ਆਦਿ। ਇਹਨਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਵਧੀਆ ਕੈਰੀਅਰ ਮੌਕੇ ਮਿਲ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਵਕੀਲ - ਵਕੀਲ ਬਣਨ ਲਈ ਵੀ ਪੜ੍ਹੀ-ਲਿਖੀ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਚੰਗੇ ਮੌਕੇ ਹਨ। ਲਾਅ ਅਤੇ ਜਸਟਿਸ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ, ਔਰਤਾਂ ਵਕਾਲਤ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਜੱਜ ਵੀ ਬਣ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਖੇਤਰ ਨੈਤਿਕਤਾ ਅਤੇ ਸੱਚਾਈ ਲਈ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਇੱਜ਼ਤ ਅਤੇ ਮਾਣ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਐਮਬੀਏ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਜ਼ - ਐਮਬੀਏ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਔਰਤਾਂ ਬਿਜ਼ਨੈਸ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ, ਫਾਈਨੈਂਸ, ਮਾਰਕੇਟਿੰਗ, ਆਦਿ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਬਿਜ਼ਨੈਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਉਚ ਸਥਿਤੀਆਂ ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਸਕਣ ਲਈ ਇਹ ਇੱਕ ਵਧੀਆ ਪੇਸ਼ਾ ਹੈ।

ਘੱਟ ਪੜ੍ਹੀ-ਲਿਖੀ ਔਰਤ ਲਈ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਜ਼

ਸਿਲਾਈ ਅਤੇ ਕੜ੍ਹਾਈ - ਸਿਲਾਈ ਅਤੇ ਕੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਕੰਮ ਘੱਟ ਪੜ੍ਹੀ-ਲਿਖੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਵਧੀਆ ਵਿਕਲਪ ਹੈ। ਇਸ ਕੰਮ ਨੂੰ ਉਹ ਘਰ ਤੋਂ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

ਘਰੇਲੂ ਉਦਯੋਗ- ਘਰੇਲੂ ਉਦਯੋਗ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੇਪਰ ਪੈਕਟ, ਖਿਡੌਣੇ ਬਣਾਉਣਾ, ਅਚਾਰ-ਪਾਪੜ ਬਣਾਉਣਾ, ਵਰਤਨ ਬਣਾਉਣਾ ਆਦਿ , ਘੱਟ ਪੜ੍ਹੀ-ਲਿਖੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਵਧੀਆ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਕੰਮ ਉਹ ਘਰ ਬੈਠੇ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

ਬਿਊਟੀਸ਼ੀਅਨ - ਬਿਊਟੀ ਪਾਰਲਰ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਘੱਟ ਪੜ੍ਹੀ-ਲਿਖੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਵਧੀਆ ਚੋਣ ਹੈ। ਬਿਊਟੀ ਸਰਵਿਸ ਦੀ ਮੰਗ ਹਮੇਸ਼ਾ ਬਣੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਇਹਨਾਂ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਵਧੀਆ ਆਮਦਨ ਦਾ ਸਰੋਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਕ੍ਰੈਚ ਸੇਵਾ- ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਘੱਟ ਪੜ੍ਹੀ-ਲਿਖੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਕ੍ਰੈਚ ਸੇਵਾਵਾਂ ਚਲਾਕੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਨੂੰ ਆਮਦਨ ਦਾ ਸਰੋਤ ਬਣਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਲਈ ਇਹ ਇੱਕ ਵਧੀਆ ਪੇਸ਼ਾ ਹੈ।

ਫੀਲਡ ਵਿੱਚ ਕੰਮ- ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਫਾਰਮਿੰਗ, ਡੇਅਰੀ, ਪਲਟਰੀ ਫਾਰਮ, ਆਦਿ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਨਾਲ ਘੱਟ ਪੜ੍ਹੀ-ਲਿਖੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਆਮਦਨ ਦਾ ਸਰੋਤ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕੰਮ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਸ਼੍ਰੀਮਦ ਭਾਗਵਤ ਕਥਾ ਦੌਰਾਨ 'ਰਾਧੇ-ਰਾਧੇ' ਗੂੰਜਿਆ, ਭਗਤਾਂ ਨੇ ਗਊ ਸੇਵਾ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਦਾਨ ਕੀਤਾ

➢ ਅਮਪੁਰ ਮਾਜਰਾ ਵਿਖੇ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਧਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਆਦਰਸ਼ ਗਊਸ਼ਾਲਾ ਵਿਖੇ 11ਵੀਂ ਸਾਲਾਨਾ ਕਥਾ ਸ਼ਰਧਾ ਅਤੇ ਸ਼ਰਧਾ ਨਾਲ ਭਰੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਭਗਤਾਂ ਨੇ ਭਜਨਾਂ 'ਤੇ ਨੱਚਿਆ

ਨਿਸਿੰਗ, 12 ਮਾਰਚ (ਪ.ਪ.) : ਅਮਪੁਰ ਮਾਜਰਾ ਵਿਖੇ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਧਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਆਦਰਸ਼ ਗਊਸ਼ਾਲਾ ਵਿਖੇ ਆਯੋਜਿਤ 11ਵੀਂ ਸਾਲਾਨਾ ਸ਼੍ਰੀਮਦ ਭਾਗਵਤ ਕਥਾ ਵਿੱਚ ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਸ਼ਰਧਾ ਦਾ ਇੱਕ ਅਨੋਖਾ ਮਾਹੌਲ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ। ਕਥਾਵਾਚਕ ਦੇਵੀ ਰਾਧੇ ਪ੍ਰਿਆ ਦੇ ਪ੍ਰਵਚਨਾਂ ਤੋਂ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ ਅਤੇ ਪੂਰੇ ਪੰਡਾਲ ਵਿੱਚ ਰਾਧੇ-ਰਾਧੇ ਦੇ ਜੈਕਾਰੇ ਗੂੰਜਦੇ ਰਹੇ। ਗਊਸ਼ਾਲਾ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਾਮਕੁਮਾਰ ਗਰਗ ਨੇ ਸਮਾਗਮ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਕੀਤਾ। ਗਰਗ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗਊ ਸੇਵਾ ਭਾਰਤੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਸਨਾਤਨ ਪਰੰਪਰਾ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਮਾਜ ਦੇ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਆਸਥਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ ਅਨੁਸਾਰ ਗਊਸ਼ਾਲਾ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਅਤੇ ਗਊਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮਾਜਰਾ ਰੋਡਨ ਪਿੰਡ ਦੇ ਰਾਜਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਸੁਰੇਂਦਰ ਕੌਰ ਅਤੇ ਸੁਦੇਸ਼ ਮਾਹਲਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਵਰਗੀ ਸਹੁਰੇ ਫਤਿਹ ਸਿੰਘ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਪੂਜਾ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗਊਸ਼ਾਲਾ ਨੂੰ 11,000 ਰੁਪਏ ਨਕਦ, ਦੋ ਕੁਇੰਟਲ ਕਣਕ ਅਤੇ 12 ਕਿਲੋ ਤੂੜੀ ਦਾਨ ਕੀਤੀ। ਆਰੀਆ ਵਿਦਿਆ ਪੀਠ ਬਸਤਾਲੀ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਆਰੀਆ ਨੇ ਗਊਸ਼ਾਲਾ ਨੂੰ 21,000 ਰੁਪਏ ਦਾਨ ਕੀਤੇ। ਬਸਤਾਲੀ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਲਈ ਕਥਾ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਆਉਣ-ਜਾਣ ਲਈ ਬੱਸਾਂ ਦਾ ਵੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਥਾ ਕਥਾਵਾਚਕ ਦੇਵੀ ਰਾਧੇ ਪ੍ਰਿਆ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਚੰਗੇ ਕਰਮ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਰਮਾਤਮਾ ਹਰ ਚੀਜ਼ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਫਲ ਜ਼ਰੂਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸੱਚਾਈ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕਤਾ ਦੇ ਮਾਰਗ 'ਤੇ ਚੱਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਧੇ-ਰਾਧੇ ਦਾ ਨਾਮ ਜਪਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਾਤਾ ਗਊ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਪੁੰਨ ਹੈ, ਅਤੇ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਆਮਦਨ ਦਾ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਦਸਵਾਂ ਹਿੱਸਾ ਗਊ ਸੇਵਾ ਲਈ ਸਮਰਪਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਜ ਦੀ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਠਾਕੁਰ ਜੀ ਦੀ ਕਥਾ ਨਾਲ ਵੀ ਜੁੜ ਰਹੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸਮਾਜ ਲਈ ਇੱਕ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਸੰਕੇਤ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਗੋਪਾਲ ਗੋਸਵਾਮੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਭਜਨ ਗਾਇਨ ਨਾਲ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੂੰ ਮੰਤਰਮੁਗਧ ਕੀਤਾ। ਭਗਤਾਂ ਨੇ ਭਜਨਾਂ 'ਤੇ ਨੱਚਿਆ ਅਤੇ ਗਊ ਆਸ਼ਰਮ ਵਿਖੇ ਦਾਨ ਦੀ ਵਰਖਾ ਕੀਤੀ। ਗਊ ਆਸ਼ਰਮ ਦੇ ਮੁਖੀ ਪ੍ਰਵੀਨ ਗਰਗ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਥਾ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭਗਤੀ ਅਤੇ ਗਊ ਸੇਵਾ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਜੋ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕ ਗਊ ਮਾਤਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਅੱਗੇ ਆਉਣ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਗਊਆਸ਼ਰਮ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁਖੀ ਰਾਮਕੁਮਾਰ ਗਰਗ, ਸਾਬਕਾ ਉਪ-ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਹਿੰਦਰ ਗਰਗ, ਪ੍ਰਤਾਪ ਰਾਣਾ ਅਮਪੁਰ, ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਰਾਣਾ ਅਮਪੁਰ, ਮੇਵਾ ਸਿੰਘ ਮਾਜਰਾ, ਲਾਭ ਸਿੰਘ ਬਸਤਾਲੀ, ਸਤਵਿੰਦਰ ਬਸਤਾਲੀ, ਸ਼ਿਆਮ ਭਗਤ ਤਾਰਾ ਬਸਤਾਲੀ, ਈਸ਼ਵਰ ਬਸਤਾਲੀ, ਰੋਸ਼ਨ ਬਸਤਾਲੀ, ਧਰਮਪਾਲ ਸ਼ਰਮਾ ਅਤੇ ਜਗਦੀਸ਼ ਸ਼ਰਮਾ ਸਮੇਤ ਸੈਂਕੜੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।

ਅਗਰਵਾਲ ਯੁਵਾ ਅਤੇ ਲੜਕੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਸੰਮੇਲਨ ਲਈ ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਰਜਿਸਟਰ ਕੀਤਾ : ਰਮੇਸ਼ ਜਿੰਦਲ

ਕਰਨਾਲ, 12 ਮਾਰਚ (ਪ.ਪ.) :: ਅਗਰਵਾਲ ਯੁਵਾ ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਮੇਸ਼ ਜਿੰਦਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਗਰਵਾਲ ਯੁਵਾ ਸੰਗਠਨ, ਜਿਸਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਵਿਆਹਾਂ ਵਿੱਚ ਫਜ਼ੂਲ ਖਰਚ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਗਰਵਾਲ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਅਤੇ ਲੜਕੀਆਂ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਚੁਣਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਨੇ 15 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਸੈਕਟਰ 8 ਦੇ ਅਗਰਸੇਨ ਭਵਨ ਵਿਖੇ ਵਿਆਹ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਸੰਮੇਲਨ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹ 26ਵੀਂ ਕਾਨਫਰੰਸ ਹੋਵੇਗੀ। ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਨੌਜਵਾਨ ਮਰਦ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਰਾਜਨੀਤਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਨੂੰ ਮਹਿਮਾਨ ਵਜੋਂ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਨੌਜਵਾਨ ਮਰਦ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਦਫ਼ਤਰ ਵਿਖੇ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸੰਗਠਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਵੈੱਬਸਾਈਟ 'ਤੇ ਔਨਲਾਈਨ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਅਗਰਸੇਨ ਭਵਨ ਵਿਖੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ, ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਮੇਸ਼ ਜਿੰਦਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਹਿਲਾ ਸੰਮੇਲਨ 2000 ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਲੋਕ ਵਿਆਹਾਂ 'ਤੇ ਫਜ਼ੂਲ ਖਰਚ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਬਾਰੇ ਵਧੇਰੇ ਜਾਣੂ ਹੋ ਗਏ ਹਨ, ਪਰ ਹੋਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਹੁਣ ਤੱਕ ਲਗਭਗ 1,000 ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਕਰਵਾਈ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 500 ਨੌਜਵਾਨ ਮਰਦ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਨੇ ਔਨਲਾਈਨ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਕਰਵਾਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਗਠਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਲੋੜਵੰਦ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀਆਂ 21 ਕੁੜੀਆਂ ਦੇ ਵਿਆਹਾਂ ਲਈ ਵਿੱਤੀ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਅਗਰਵਾਲ ਯੂਥ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਆਯੋਜਿਤ ਅਗਰਵਾਲ ਯੂਥ ਐਂਡ ਗਰਲਜ਼ ਪਰਿਚੈ ਕਾਨਫਰੰਸ ਰਾਹੀਂ 6,000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਆਹਾਂ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਭੂਸ਼ਣ ਗੋਇਲ, ਪ੍ਰਦੀਪ ਅਗਰਵਾਲ, ਪ੍ਰਵੀਨ ਗਰਗ, ਆਸ਼ੀਸ਼ ਮੰਗਲ, ਧੀਰਜ ਜੈਨ, ਸੁਰੇਂਦਰ ਜੈਨ, ਸਕਸ਼ਮ ਗਰਗ, ਨਿਸ਼ਾਂਤ ਗੁਪਤਾ, ਗੌਤਮ ਜੈਨ, ਊਸ਼ਾ ਗਰਗ, ਸ਼ਿਵਾਨੀ, ਇੰਦਰਾਵਤੀ ਅਤੇ ਅਨੀਤਾ ਗੁਪਤਾ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।

ਰਾਸ਼ਨ ਕਾਰਡ ਧਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਹੀ ਆਪਣਾ ਈ-ਕੇਵਾਈਸੀ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ: ਡੀਸੀ ਡਾ. ਵਿਵੇਕ ਭਾਰਤੀ

ਫਤਿਹਾਬਾਦ, 12 ਮਾਰਚ (ਪ.ਪ.) : ਡੀਸੀ ਡਾ. ਵਿਵੇਕ ਭਾਰਤੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ, ਖੁਰਾਕ ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਸਪਲਾਈ ਵਿਭਾਗ, ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਫਤਿਹਾਬਾਦ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਰਾਸ਼ਨ ਕਾਰਡ ਧਾਰਕਾਂ ਲਈ ਈ-ਕੇਵਾਈਸੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਰਾਸ਼ਨ ਡਿਪੂਆਂ 'ਤੇ ਡਿਪੂ ਧਾਰਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੀਓਐਸ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੇ ਅੰਗੂਠੇ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਕੇ ਮੁਫਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਈ-ਕੇਵਾਈਸੀ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਰਾਸ਼ਨ ਕਾਰਡਾਂ 'ਤੇ ਰਜਿਸਟਰਡ ਯੋਗ ਲਾਭਪਾਤਰੀਆਂ ਦੀ ਸਹੀ ਪਛਾਣ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਵੰਡ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਏਗੀ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦੇ ਲਾਭ ਸਿਰਫ ਅਸਲੀ ਅਤੇ ਯੋਗ ਲਾਭਪਾਤਰੀਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ। ਡੀਸੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਰਾਸ਼ਨ ਕਾਰਡ ਧਾਰਕਾਂ ਨੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਲਈ ਈ-ਕੇਵਾਈਸੀ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸਾਰੇ ਰਾਸ਼ਨ ਕਾਰਡ ਧਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਰਾਸ਼ਨ ਡਿਪੂ 'ਤੇ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਕਾਰਡ 'ਤੇ ਰਜਿਸਟਰਡ ਹਰੇਕ ਮੈਂਬਰ ਲਈ ਈ-ਕੇਵਾਈਸੀ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਦਾ ਈ-ਕੇਵਾਈਸੀ ਲੰਬਿਤ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਡਿਪੂ ਹੋਲਡਰ ਦੀ ਪੀਓਐਸ ਮਸ਼ੀਨ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਅੰਗੂਠੇ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਗਾ ਕੇ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਈ-ਕੇਵਾਈਸੀ ਪੂਰਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮਾਰਚ 2026 ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਰਾਸ਼ਨ ਸਿਰਫ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਾਭਪਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੰਡਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਈ-ਕੇਵਾਈਸੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪੂਰੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸਾਰੇ ਲਾਭਪਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਸੁਵਿਧਾ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਵਧੇਗੀ ਅਤੇ ਯੋਗ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਕੀਮਾਂ ਦਾ ਲਾਭ ਮਿਲਣਾ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵਿਸ਼ਵਕਰਮਾ ਯੋਜਨਾ ਕਾਰੀਗਰਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰੀਗਰਾਂ ਦੇ ਹੁਨਰ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਮਾਨਤਾ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ: ਉੱਤਮ ਸਿੰਘ

ਕਰਨਾਲ, 12 ਮਾਰਚ (ਪ.ਪ.) :: ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਉੱਤਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਰੀਗਰ ਅਤੇ ਕਾਰੀਗਰ ਸਮਾਜ ਦੇ ਪੁਨਰ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿੱਚ ਅਨਮੋਲ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵਿਸ਼ਵਕਰਮਾ ਯੋਜਨਾ ਲਾਗੂ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਾਰੀਗਰਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰੀਗਰਾਂ ਦੇ ਹੁਨਰ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਉੱਤਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵਿਸ਼ਵਕਰਮਾ ਯੋਜਨਾ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਰਵਾਇਤੀ ਕਲਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਿਲਪਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਾਰੀਗਰਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰੀਗਰਾਂ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ? ?ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵਿਸ਼ਵਕਰਮਾ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕਾਰੀਗਰਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰੀਗਰਾਂ ਦੇ ਉਤਪਾਦਾਂ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਘਰੇਲੂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਵਿਆਪੀ ਮੁੱਲ ਲੜੀ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਏਕੀਕਰਨ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਯੋਜਨਾ ਪੇਂਡੂ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਰੀਗਰਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰੀਗਰਾਂ ਨੂੰ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਯੋਗ ਬਿਨੈਕਾਰ ਇੱਕ ਕਾਮਨ ਸਰਵਿਸ ਸੈਂਟਰ (CSC) 'ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਅਤੇ ਮੋਬਾਈਲ ਵੈਰੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਆਧਾਰ ਈ-ਕੇਵਾਈਸੀ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵਿਸ਼ਵਕਰਮਾ ਯੋਜਨਾ ਪੋਰਟਲ 'ਤੇ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵਿਸ਼ਵਕਰਮਾ ਯੋਜਨਾ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਅਧੀਨ 18 ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਵਾਇਤੀ ਕਿੱਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸ਼ਤੀਆਂ ਬਣਾਉਣ, ਸ਼ਸਤਰ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ, ਲੁਹਾਰ, ਹਥੌੜੇ ਅਤੇ ਲੋਹੇ ਦੇ ਸੰਦ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ, ਤਾਲੇ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ, ਸੁਨਿਆਰੇ, ਘੁਮਿਆਰ, ਮੂਰਤੀਕਾਰ, ਮੋਚੀ, ਮਿਸਤਰੀ, ਟੋਕਰੀ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ, ਤਰਖਾਣ, ਚਟਾਈ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ, ਗੁੱਡੀ ਅਤੇ ਖਿਡੌਣੇ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ, ਨਾਈ, ਧੋਬੀ, ਦਰਜ਼ੀ ਅਤੇ ਮੱਛੀ ਫੜਨ ਵਾਲੇ ਜਾਲ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਲਈ ਯੋਗ ਸਾਰੇ ਕਾਰੀਗਰਾਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਲਾਭ ਲੈਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵਿਸ਼ਵਕਰਮਾ ਯੋਜਨਾ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਭ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੀ ਹੈ: ਡੀਸੀ ਉੱਤਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵਿਸ਼ਵਕਰਮਾ ਯੋਜਨਾ ਤਹਿਤ, ਇੱਕ ਕਾਲਜ-ਉਮਰ ਦੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਦੀ ਧੀ ਨੂੰ ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਸਕੂਟਰ ਲਈ 50,000 ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਇੱਕ ਮਜ਼ਦੂਰ ਨੂੰ ਸਾਈਕਲ ਲਈ 5,000 ਰੁਪਏ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮਹਿਲਾ ਕਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿਲਾਈ ਮਸ਼ੀਨ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ?4,500 ਅਤੇ 9ਵੀਂ ਅਤੇ 10ਵੀਂ ਜਮਾਤ ਦੇ ਕਾਮਿਆਂ ਦੇ ਸਕੂਲ-ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ 10,000, ਜਦੋਂ ਕਿ ਆਈ.ਟੀ.ਆਈ. ਅਤੇ ਡਿਪਲੋਮਾ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ 12,000 ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 11ਵੀਂ ਅਤੇ 12ਵੀਂ ਜਮਾਤ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ 12,000 ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਬੀਏ, ਪੌਲੀਟੈਕਨਿਕ, ਡਿਪਲੋਮਾ, ਸੀਏ, ਏਐਨਐਮ, ਜੀਐਨਐਮ, ਅਤੇ ਅੰਡਰਗ੍ਰੈਜੁਏਟ ਡਿਪਲੋਮਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ 15,000 ਸਾਲਾਨਾ ਲਾਭ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਫਾਰਮੇਸੀ ਅਤੇ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਡਿਗਰੀਆਂ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ?20,000 ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਐਮਬੀਬੀਐਸ, ਬੀਏਐਮਐਸ ਅਤੇ ਬੀਡੀਐਸ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ?21,000 ਸਾਲਾਨਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਵਿਸ਼ਵਕਰਮਾ ਭਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਭੈਣਾਂ ਨੂੰ ?3 ਲੱਖ ਤੱਕ ਦੇ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਜ਼ੇ, 15,000 ਤੱਕ ਦੇ ਟੂਲਕਿੱਟ ਸਹਾਇਤਾ, ਹੁਨਰ ਵਿਕਾਸ ਸਿਖਲਾਈ, 500 ਦਾ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਵਜ਼ੀਫ਼ਾ, ਉਤਪਾਦਾਂ ਲਈ ਗੁਣਵੱਤਾ ਪ੍ਰਮਾਣੀਕਰਣ, ਬ੍ਰਾਂਡਿੰਗ ਅਤੇ ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਸਵੈ-ਨਿਰਭਰ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵਿਸ਼ਵਕਰਮਾ ਯੋਜਨਾ ਰਾਹੀਂ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਿਸ਼ਵਕਰਮਾ ਭਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਭੈਣਾਂ ਨੂੰ ਸਵੈ-ਨਿਰਭਰ ਬਣਾ ਕੇ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਕੇ ਸਸ਼ਕਤ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ ਹੈ।

ਮੈਡੀਕਲ ਯੂਨਿਟ ਰਾਹੀਂ ਬਰਥਲਾ ਵਿੱਚ ਸਿਹਤ ਸਹੂਲਤਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ

ਬਾਬੈਨ, 12 ਮਾਰਚ (ਪ.ਪ.) : ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਨਵੀਨ ਜਿੰਦਲ ਦੀ ਪਹਿਲਕਦਮੀ 'ਤੇ, ਨਵੀਨ ਜਿੰਦਲ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਸੰਚਾਲਿਤ ਮੋਬਾਈਲ ਮੈਡੀਕਲ ਯੂਨਿਟ ਲਗਾਤਾਰ ਜਨਤਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਮੈਡੀਕਲ ਯੂਨਿਟ ਅੱਜ ਬਾਬੈਨ ਬਲਾਕ ਦੇ ਬਰਥਲਾ ਪਿੰਡ ਪਹੁੰਚਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਮੁਫ਼ਤ ਸਿਹਤ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਇਲਾਜ ਦਾ ਲਾਭ ਉਠਾਇਆ। ਮੋਬਾਈਲ ਮੈਡੀਕਲ ਯੂਨਿਟ ਦੀ ਮੈਡੀਕਲ ਟੀਮ ਨੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕੀਤਾ। ਲੋੜਵੰਦਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਦਵਾਈਆਂ ਵੀ ਮੁਫ਼ਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ, ਅਤੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਖੂਨ ਅਤੇ ਪਿਸ਼ਾਬ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ।

ਸਿਖਲਾਈ ਕੈਂਪ ਭਾਜਪਾ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਊਰਜਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ: ਸੰਯੋਗਿਤਾ ਗੁਪਤਾ

ਕਿਹਾ: ਤਾਰਾਵਾੜੀ ਦੀ ਅਗਰਵਾਲ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਵਿਖੇ ਲਗਾਏ ਗਏ ਕੈਂਪ ਨੇ ਸੰਗਠਨ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਦਾ ਮੰਤਰ ਦਿੱਤਾ

ਤਾਰਾਵਾੜੀ, 12 ਮਾਰਚ (ਪ.ਪ.) : ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ (ਭਾਜਪਾ) ਨੇ ਤਾਰਾਵਾੜੀ ਦੀ ਅਗਰਵਾਲ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਵਿਖੇ 24 ਘੰਟੇ ਸਿਖਲਾਈ ਕੈਂਪ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਸਿਖਲਾਈ ਕੈਂਪ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸੰਗਠਨ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ, ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਅਤੇ ਸੰਗਠਨਾਤਮਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਉਣਾ ਸੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਨੀਲੋਖੇੜੀ ਹਲਕੇ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕ ਭਗਵਾਨਦਾਸ ਕਬੀਰਪੰਥੀ, ਭਾਜਪਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਉਪ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੰਯੋਗਿਤਾ ਗੁਪਤਾ, ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਅਤੇ ਇੰਚਾਰਜ ਇਲਮ ਸਿੰਘ, ਮੰਡਲ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ਼ਿਵਮ ਬਾਂਸਲ, ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਰਣਜੀਤ ਭਾਰਦਵਾਜ, ਰਾਜੇਸ਼ ਛਾਬੜਾ, ਪੰਕਜ ਠਾਕੁਰ ਅਤੇ ਕਈ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਤੇ ਰਾਜ ਪੱਧਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਸਿਖਲਾਈ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ, ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਭਲਾਈ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਬੂਥ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ? ?ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਸੰਗਠਨ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਜਨਤਾ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ। ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਾਰੇ ਵਰਕਰਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਸਰਲ ਐਪ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਡਿਜੀਟਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਵਰਕਰ ਸਿਖਲਾਈ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਸਰਲ ਐਪ ਆਪਣੇ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨਾਂ 'ਤੇ ਡਾਊਨਲੋਡ ਕਰਕੇ ਪਹੁੰਚੇ, ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਔਨਲਾਈਨ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਸਿਖਲਾਈ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰੀਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਨੀਲੋਖੇੜੀ ਹਲਕੇ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕ, ਰਾਜ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੱਧਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਚੇਅਰਮੈਨ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਮੈਂਬਰ, ਬਲਾਕ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ, ਕੌਂਸਲਰ, ਸਰਪੰਚ, ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਸਾਰੇ ਫਰੰਟ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਸ਼ਕਤੀ ਕੇਂਦਰ ਇੰਚਾਰਜ ਅਤੇ ਮੁਖੀ, ਬੂਥ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਇੰਚਾਰਜ, ਤ੍ਰਿਦੇਵ ਅਤੇ ਸੀਨੀਅਰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਵਰਕਰ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੌਰਾਨ, ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਸਿਖਲਾਈ ਕੈਂਪ ਸੰਗਠਨ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਊਰਜਾਵਾਨ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਰੇ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਅਤੇ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ।

ਸਾਰੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਲਈ ਪੁਰਾਣੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ

ਘਰੌਂਡਾ, 12 ਮਾਰਚ (ਪ.ਪ.) : ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਕਰਮਚਾਰੀ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਨੇ ਨਵੀਂ ਪੈਨਸ਼ਨ ਸਕੀਮ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਲਈ ਪੁਰਾਣੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਘਰੌਂਡਾ ਦੇ ਹਰਬਲ ਪਾਰਕ ਵਿਖੇ ਹੋਈ ਇੱਕ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਮੀਟਿੰਗ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਬਲਾਕ ਪ੍ਰਧਾਨ ਯੋਗੇਂਦਰ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਬਲਾਕ ਸਕੱਤਰ ਓਮ ਦੱਤ ਨੇ ਸੰਚਾਲਨ ਕੀਤਾ। ਦੀਵਾਨਚੰਦ, ਮਹਾ ਸਿੰਘ, ਜਿਲੇ ਸਿੰਘ, ਸੁਲਤਾਨ ਕੋਹਿਦ, ਮਨੋਹਰਲਾਲ ਅਤੇ ਬਲਰਾਜ ਸਿੰਘ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਡਾ. ਰਾਜੇਂਦਰ ਸਿੰਘ, ਰਾਜਬੀਰ ਰਾਣਾ ਅਤੇ ਜਿਲੇ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜਿਕ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਵਧੀਆ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤੇ। ਬਲਰਾਜ ਸਿੰਘ, ਮਨੋਹਰ ਲਾਲ ਅਤੇ ਯੋਗੇਂਦਰ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੂਜੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਾਨਫਰੰਸ 22 ਅਤੇ 23 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਸੈਣੀ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ, ਕੁਰੂਕਸ਼ੇਤਰ ਵਿਖੇ ਸਫਲ ਹੋਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਦੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੇ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਯੋਗੇਂਦਰ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਲਏ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਦੇਸ਼ ਭਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਰਕਾਰੀ, ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ, ਬੋਰਡਾਂ, ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਕਰਮਚਾਰੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਵੰਡ ਬਿੱਲ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਤੱਕ ਵਿਰੋਧ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨਗੇ। ਮਨੋਹਰ ਲਾਲ ਅਤੇ ਓਮ ਦੱਤ ਨੇ ਸੰਗਠਨ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ

ਸਫੀਦੋਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਸੀਲ

ਸਫੀਦੋਂ, 12 ਮਾਰਚ (ਪ.ਪ.) :: ਸਫੀਦੋਂ ਸਬ-ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਸਖ਼ਤ ਰੁਖ਼ ਅਪਣਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਐਸਡੀਐਮ ਪੁਲਕਿਤ ਮਲਹੋਤਰਾ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਹੇਠ ਬਣਾਈ ਗਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਟੀਮ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼ਹਿਰੀ ਅਤੇ ਪੇਂਡੂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਮੁਹਿੰਮ ਦੌਰਾਨ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਕਈ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਬੰਦ ਪਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਫੈਕਟਰੀਆਂ 'ਤੇ ਨੋਟਿਸ ਲਗਾਏ ਗਏ। ਐਸਡੀਐਮ ਪੁਲਕਿਤ ਮਲਹੋਤਰਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਬ-ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਉਦਯੋਗਿਕ ਇਕਾਈਆਂ ਦਾ ਲਗਾਤਾਰ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਅੱਗ ਦੀ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਸਬੰਧਤ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸਾਂਝੀ ਟੀਮ ਬਣਾਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ, ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ, ਨਗਰ ਨਿਗਮ, ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਬੰਧਤ ਵਿਭਾਗ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਹ ਟੀਮ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੰਗਲਵਾਰ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣ ਦੌਰਾਨ, ਦੋ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪਰਮਿਟ, ਲਾਇਸੈਂਸ ਜਾਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਪਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਸੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਬੰਦ ਫੈਕਟਰੀ ਦੇ ਬਾਹਰ ਵੀ ਨੋਟਿਸ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੰਚਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਲੋੜੀਂਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ, ਤਿੰਨ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੀਲ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਚੁੱਕੀਆਂ ਸਨ। ਹੁਣ ਤੱਕ, ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸੀਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਐਸਡੀਐਮ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਬਲਕਿ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜੋਖਮ ਵੀ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨੂੰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਮੁਹਿੰਮ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗੀ, ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਉਪ-ਮੰਡਲ ਵਿੱਚ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲੇਗੀ, ਤੁਰੰਤ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਲੋੜੀਂਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਫੈਕਟਰੀ ਸੰਚਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਾਰੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਅਦਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸਖ਼ਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਮਨੁੱਖੀ ਹਿੰਮਤ ਦਾ ਸਿੰਘਾਸਣ

ਅਸੀਂ ਬਾਲੀ ਤੋਂ ਸਿੰਗਾਪੁਰ ਪਹੁੰਚੇ। ਸਿੰਗਾਪੁਰ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ‘ਤੇ ਪੁੱਜਣ ਉੱਤੇ ਸਾਮਾਨ ਅਤੇ ਪੂਰੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਸਕੈਨਿੰਗ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਰਾਤ ਦੀ ਸਫ਼ਾਰੀ ਲਈ ਸ਼ਾਮ ਸਾਢੇ ਪੰਜ ਵਜੇ ਹੋਟਲ ਦੇ ਗੇਟ ‘ਤੇ ਬਣੇ ਉਡੀਕ ਪੁਆਇੰਟ ‘ਤੇ ਬੈਠ ਗਏ। ਪੰਜ ਮਿੰਟ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੋਚ ਉਡੀਕ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਸਿੰਗਾਪੁਰ ਵਿਚ ਡਰਾਈਵਰ ਨੂੰ ਕੋਚ ਕੈਪਟਨ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਐਨ ਸਹੀ ਸਮੇਂ ‘ਤੇ ਕੋਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਚਿੜੀਆਘਰ ਦੀ ਸਫ਼ਾਰੀ ਸੀ। ਕੋਚ ਵਿਚ ਵੱਖਰੇ ਵੱਖਰੇ ਹੋਟਲਾਂ ਤੋਂ ਸੈਲਾਨੀ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਕੋਚ ਵਿਚ ਘੁੰਮਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਟੈਕਸੀ ਬਹੁਤ ਮਹਿੰਗੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਕੋਚ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਗਾਈਡ ਮਾਈਕ ਰਾਹੀਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਸੀਟ ਕੈਪਟਨ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕੋਚ ਸਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਰਾਬਤਾ ਰੱਖਣ ਲਈ ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਇਕ ਨੰਬਰ ਦੇ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਵਾਪਸੀ ‘ਤੇ ਲੋਕ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਣ। ਕੋਚਾਂ ਦੁਲਹਨ ਵਾਂਗ ਸਜੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਿੰਗਾਪੁਰ ਦੇ ਚਿੜੀਆਘਰ ਦੀ ਸੈਰ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਚੰਗੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਬੋਝਲ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮੋਬਾਈਲ ਨੈੱਟਵਰਕ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਆਪਸੀ ਤਾਲਮੇਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬੁੱਕ ਕੀਤੀ ਟਿਕਟ ਮਸ਼ੀਨ ਤੋਂ ਸਕੈਨਿੰਗ ਜਾਂ ਨੰਬਰ ਭਰ ਕੇ ਲੈਣੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਕੋਚ ਬਾਹਰ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦੇ ਕੇ ਰਾਤ ਦੀ ਸਫ਼ਾਰੀ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਹੁੰਦੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਸ਼ੋਅ ਵਿਚ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਸਾਰੇ ਉੱਲੂ ਦਾ ਸ਼ੋਅ। ਇਹ ਖ਼ਾਸ ਇਸ ਕਰਕੇ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉੱਲੂ ਰਾਤ ਨੂੰ ਜਾਗਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਵੱਧ ਚੁਸਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਚਿੜੀਆਘਰ ਦੇ ਐਕਟਰ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨਾਲ ਇਉਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਣ। ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਟਰਾਮ ਘੁੰਮ ਕੇ ਚਿੜੀਆਘਰ ਦੀ ਸੈਰ ਕਰਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ 200 ਵਿਅਕਤੀ ਲੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਧੱਕਾਮੁੱਕੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਡਿਊਟੀ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਲੜੀਵਾਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਚੜ੍ਹਨ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀਆਂ। ਹਰ ਕੋਈ ਘੂਰ ਤੇ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਤੋਂ ਡਰਦਾ ਸਿੱਧਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਬੱਬਰ ਸ਼ੇਰ ਦੇਖਿਆ। ਟਰਾਮ ਵਿਚ ਘੁੰਮਣਾ ਸੁਖਾਵਾਂ ਤੇ ਦਿਲਕਸ਼ ਸੀ। ਚਾਲੀ ਮਿੰਟ ਦੀ ਸਫ਼ਾਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਮੁੜਦਿਆਂ ਇਕ ਥਾਂ ਦੀਵਾਲੀ ਦੇ ਰੰਗਾਂ/ਪੋਸਟਰਾਂ ਨਾਲ ਭਰੀ ਗਲੀ ਦਿਸਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦਾ ਇਲਾਕਾ ਹੈ। ਸਿੰਗਾਪੁਰ ਵਿਚ ਚੀਨੀ, ਭਾਰਤੀ, ਮਲਾਏ ਅਤੇ ਯੂਰੋਪੀਅਨਾਂ ਲਈ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਵੱਖਰੇ ਵੱਖਰੇ ਇਲਾਕੇ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ ਤਾਂ ਜੋ ਤਣਾਅ-ਮੁਕਤ ਰਹਿ ਸਕਣ। ਦੂਜਾ ਦਿਨ ਅਹਿਮ ਸੀ। ਸਵੇਰੇ 10 ਵਜੇ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਰਾਤ 10 ਵਜੇ ਤੱਕ ਦਿਨ ਘੁੰਮਦੇ ਘੁੰਮਾਉਂਦੇ ਲੰਘਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਿਨ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਘੁੰਮਦੇ ਪਹੀਏ ‘ਤੇ ਸਾਰੇ ਸਿੰਗਾਪੁਰ ਉੱਤੇ ਝਾਤ ਪਵਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ ਸਿੰਗਾਪੁਰ ਫਲਾਇਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ (165 ਮੀਟਰ ਭਾਵ 541 ਫੁੱਟ) ਏਸ਼ੀਆ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚਾ ਫਲਾਇਰ ਹੈ। 31 ਮਾਰਚ 2014 ਤੱਕ ਇਹ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚਾ ਫਲਾਇਰ ਸੀ। ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ 550 ਫੁੱਟ ਦਾ ਫਲਾਇਰ ਬਣਨ ਨਾਲ ਹੁਣ ਦੂਜੇ ਨੰਬਰ ‘ਤੇ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਰਿਮ ਦੇ ਬਾਹਰਲੇ ਪਾਸੇ ਕੈਪਸੂਲ ਵਰਗੇ 28 ਵਾਤਾਨੁਕੂਲ ਕੈਬਿਨ ਲੱਗੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਵਿਚ 28 ਵਿਅਕਤੀ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਮੈਰੀਨਾ ਬੇਅ ਵਿਚ ਲੱਗਿਆ ਇਹ ਪਹੀਆ ਅੱਧੇ ਘੰਟੇ ਵਿਚ ਸਿੰਗਾਪੁਰ ਦੀਆਂ ਆਧੁਨਿਕ ਝਲਕਾਂ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਦਿਲ ਤੇ ਉੱਚ ਖ਼ੂਨ ਦਾਬ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ (ਹਾਈ ਬਲੱਡ ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ) ਵੀ ਇਸ ਪਹੀਏ ਦੇ ਹੁਲਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਣ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਬੈਟਰੀ ਨਾਲ ਚਲਦੀ ਕਿਸ਼ਤੀ (ਹੈਰੀਟੇਜ ਬੋਟ ਰਾਈਡਿੰਗ) ਰਾਹੀਂ ਸਿੰਗਾਪੁਰ ਦਰਿਆ ਦੀ ਸੈਰ ਕਰਵਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਮੇਂ ਅਨੁਸਾਰ ਦਰਿਆ ਕੰਢੇ ‘ਤੇ ਵਾਪਰੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਦੱਸਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਦਰਿਆ ‘ਤੇ ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਮੁੱਢ ਵਿਚ ਬਣੇ ਪੁਲ਼ ਗੌਰਵਮਈ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਸੈਨਟੋਸਾ ਜਜ਼ੀਰੇ ‘ਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਕੋਚ ਮਾਊਂਟ ਫੇਬਰ ਸਟੇਸ਼ਨ ‘ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਸ਼ਾਮ ਤੱਕ ਪਹਿਲਾਂ ਖ਼ਰੀਦੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ ਮੁਤਾਬਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੇਖੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਕੇਬਲ ਕਾਰ ਸਕਾਈਪਾਸ, ਤਿਤਲੀ ਪਾਰਕ, ਸਕਾਈ ਰਾਈਡ ਅਤੇ ਵਿੰਗਜ਼ ਆਫ਼ ਟਾਈਮ ਸ਼ੋਅ ਦੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ ਸਨ। ਕੇਬਲ ਕਾਰ ਵਿਚ ਚੜ੍ਹਾਈ ਬਹੁਤ ਆਨੰਦਮਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਤਿਤਲੀ ਪਾਰਕ ਵਿਚ ਤਿਤਲੀਆਂ ਦਾ ਜਿਉਂਦਾ ਜਾਗਦਾ ਸੰਸਾਰ ਠਾਠਾਂ ਮਾਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪੰਛੀਆਂ ਨਾਲ ਵੀ ਸਾਹਮਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਵੱਡਾ ਸਾਰਾ ਕਿਰਲਾਨੁਮਾ ਜਾਨਵਰ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਰਹੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਕੋਲ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਜੇ ਪੰਛੀਆਂ ਨੂੰ ਹੱਥ ‘ਤੇ ਬਿਠਾ ਕੇ ਫ਼ੋਟੋ ਲੈਣੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਪੈਸੇ ਦੇ ਕੇ ਕਰਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਫਿਰ ਲੂਜ ਅਤੇ ਸਕਾਈਰਾਈਡ ਦਾ ਹੁਲਾਰਾ ਲਿਆ। ਇਹ ਤਿਤਲੀ ਪਾਰਕ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਨੇੜੇ ਹੈ, ਪਰ ਕੈਂਪਸ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਵਿਚ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ। ਢਲਾਣ ਉੱਤੇ ਲੋਕ ਘਿਸੜਣ ਵਾਲੀ ਸੀਟ ‘ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ (ਜਿਸ ‘ਤੇ ਹੈਂਡਲ ਵੀ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤੇ ਪਿਛਾਂਹ ਨੂੰ ਧੱਕੇ ਵਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ) ਥੱਲੇ ਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਤੇਜ਼ ਚਾਲ ਨਾਲ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਫਿਰ ਕੇਬਲ ਰਾਹੀਂ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸਕਾਈਰਾਈਡ ਰਾਹੀਂ ਵਾਪਸ ਆ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੂਜ ਵੀ ਸਕਾਈਰਾਈਡ ਦੀ ਸੀਟ ਦੇ ਥੱਲੇ ਲਟਕ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਲਈ ਇਹ ਬੜੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਸੀ। ਸਕਾਈਰਾਈਡ ਕੇਬਲ ‘ਤੇ ਚੱਲਦੀ ਹੈ। ਸਕਾਈਰਾਈਡ ਦੀ ਸੀਟ ‘ਤੇ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਬੈਠਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਰੁਕਦੀ ਨਹੀਂ, ਪਲੇਟਫਾਰਮ ‘ਤੇ ਚੱਲਦੇ ਚੱਲਦੇ ਹੀ ਚੜ੍ਹਨਾ ਅਤੇ ਉਤਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਅੱਗੇ ਬੈਲਟ ਲਗਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਕੇਬਲ ਕਾਰ ਵਾਂਗ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਉਂ ਸਮਝੋ ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਬੈਂਚ ‘ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਆਸਮਾਨ ਵਿਚ ਜਾ ਰਹੇ ਹੋਵੋ। 15 ਮਿੰਟ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਥੱਲੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਹੁਣ ਉੱਪਰ ਨੂੰ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਤਜ਼ਰਬਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਹੁਣ ਹੋਰ ਵੀ ਚੰਗਾ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਹ ਟਿਕਟ ਦੋ ਵਾਰ ਦੀ ਸਵਾਰੀ ਲਈ ਵਰਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਇਕ ਵਾਰ ਵਿਚ ਹੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਗਏ। ਹੁਣ ਵਿੰਗਜ਼ ਆਫ਼ ਟਾਈਮ ਸ਼ੋਅ ਦੀ ਵਾਰੀ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਰਾਤ ਦੇ 8.40 ਵਜੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਤਿੰਨ ਘੰਟੇ ਦਾ ਵਕਤ ਸਾਡੇ ਲਈ ਆਰਾਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਲਾ-ਦੁਆਲਾ ਸਹਿਜੇ ਦੇਖਣ ਲਈ ਲਾਉਣ ਦਾ ਸੀ। ਨੇੜੇ ਹੀ ਇਕ ਬਹੁਤ ਉੱਚਾ ਟਾਵਰ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਥੱਲੇ ਬਣੇ ਚੱਕਰਵਾਲਾ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਦੀ ਚਾਰਦੀਵਾਰੀ ਨਾਲ ਕੱਜਿਆ ਹੋਇਆ ਢਾਂਚਾ ਬੰਦ ਪਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਟਾਵਰ ਸਮੁੰਦਰ ਤਲ ਤੋਂ 131 ਮੀਟਰ (430 ਫੁੱਟ) ਉੱਚਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਬਣੇ ਵਾਤਾਨੁਕੂਲ ਕੈਬਿਨ ਵਿਚ 72 ਵਿਅਕਤੀ ਬੈਠ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਟਾਵਰ ਦੁਆਲੇ ਇਹ ਘੁੰਮ ਕੇ ਉੱਪਰ ਉਚਾਈ ਵੱਲ ਵਧਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸਾਰੇ ਸਿੰਗਾਪੁਰ ਦਾ ਨਜ਼ਾਰਾ ਦਿਸਦਾ ਹੈ। ਇਹ 2004 ਵਿਚ ਚਾਲੂ ਹੋਇਆ, ਪਰ ਵਾਰ ਵਾਰ ਨੁਕਸ ਪੈਣ ਕਾਰਨ ਦਸੰਬਰ 2018 ਵਿਚ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਹੁਣ ਵਿੰਗਜ਼ ਆਫ ਟਾਈਮ ਸ਼ੋਅ ਦੇ ਟਿਕਾਣੇ ‘ਤੇ ਪਹੁੰਚਣਾ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਸਮੁੰਦਰ ਕਿਨਾਰੇ ਸਥਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਥਾਂ ਤੋਂ ਪਲਾਵਨ ਬੀਚ ਕਿਨਾਰੇ ਸ਼ੋਅ ਦੇਖਣ ਲਈ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਰਸਤਾ ਵੀ ਬੜਾ ਸੁਆਦਲਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਕੇਬਲ ਕਾਰ ਵਿਚ ਝੂਟੇ, ਫਿਰ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਅੱਗੇ ਤੁਰ ਕੇ ਦਿਓਕੱਦ ਸ਼ੇਰ ਦੇ ਬੁੱਤ ਕੋਲੋਂ ਲੰਘਦਿਆਂ ਫਿਰ ਮੈਟਰੋ ਦੇ ਝੂਟੇ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਤੁਰਦੇ ਚੱਲਦੀਆਂ ਪੌੜੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਵਿੰਗਜ਼ ਆਫ਼ ਟਾਈਮ ਸ਼ੋਅ ਲਈ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਅਜੇ ਵੀ ਇਕ ਘੰਟਾ ਬਾਕੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਸਮੁੰਦਰ ਕੰਢੇ ਐਸਟਰੋਟਰਫ ਖੇਡ ਮੈਦਾਨ ਦੇਖਿਆ। ਇਸ ਮਗਰੋਂ ਚਾਲੀ ਮਿੰਟ ਦਾ ਲੇਜ਼ਰ ਸ਼ੋਅ ਦੇਖਿਆ ਜੋ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿਚ ਬਣਾਈ ਸਟੇਜ ‘ਤੇ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਹਨੇਰਾ ਹੋ ਜਾਣ ਨਾਲ ਸੈਨਟੋਸਾ ਵਿਚ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਲੋਕ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਹੋਟਲਾਂ ਵੱਲ ਜਾਣ ਲਈ ਵਹੀਰਾਂ ਘੱਤ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਏਨੀ ਭੀੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਿਆਣਪ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਕੋਚ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰਨ ਤੱਕ ਜੂਝਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਚੌਕਸੀ ਦੀ ਲੋੜ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਸੈਨਟੋਸਾ ਇਕ ਨਿੱਕਾ ਜਿਹਾ ਜਜ਼ੀਰਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਹਿੰਮਤੀ ਅਤੇ ਖਿੱਚ ਭਰਪੂਰ ਸੰਸਾਰ ਵਸਾਈ ਬੈਠਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਦੇਖੇ ਬਿਨਾਂ ਪਕੜ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦਾ।

ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਯੂਨੀਵਰਸਲ ਸਟੂਡੀਓ ਅਤੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਅਕੁਏਰੀਅਮ ਦੇਖਣ ਦਾ ਸੀ। ਅਕੁਏਰੀਅਮ ਦੇਖਣ ਦਾ ਡੇਢ ਤੋਂ ਦੋ ਘੰਟੇ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਲਾਜਵਾਬ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਮੁੰਦਰੀ ਜੀਵਨ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਵਿਚ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਰੋਬੋਟ ਵੀ ਫਿਰਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਜਲ ਜੀਵਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਦੇਖਿਆਂ ਭੁਲੇਖਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਇਨਸਾਨ ਲੋੜੀਂਦੇ ਕੱਪੜੇ ਪਹਿਨ ਕੇ ਵਿਚ ਫਿਰਦੇ ਹੋਣ।

ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਕੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਯੂਨੀਵਰਸਲ ਸਟੂਡੀਓ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਮੂਹਰੇ ਵੱਡਾ ਸਾਰਾ ਗਲੋਬ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਦੀ ਮੋਬਾਈਲ ਨੈੱਟਵਰਕ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਸਟੂਡੀਓ ਦੇ ਵਾਈ-ਫਾਈ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਹੱਲ ਕੀਤਾ। ਫਿਰ ਘੁੰਮਣ ਲੱਗੇ। ਨਿਊਯਾਰਕ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਸਮੁੰਦਰੀ ਤੂਫ਼ਾਨ ਕਿਵੇਂ ਤਰਥੱਲੀ ਮਚਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਅਸਲ ਕਹਾਣੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਸ਼ੋਅ ਦੇਖਿਆ। ਇਸ ਵਿਚ ਬਿਜਲੀ ਦਾ ਕੜਕਣਾ ਅਤੇ ਤੂਫ਼ਾਨ ਗਜ਼ਬ ਦੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਿਖਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਨਿਊਯਾਰਕ ਨਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਸੀ। ਇਸ ਸਟੂਡੀਓ ਦੇ ਅਗਲੇ ਹਿੱਸੇ ਹਨ- ਸਾਈ ਫਾਈ ਸਿਟੀ, ਐਨਸ਼ੀਐਂਟ ਮਿਸਰ, ਦਿ ਲੌਸਟ ਵਰਲਡ, ਫਾਰ ਫਾਰ ਅਵੇ, ਮੈਡਾਗਾਸਕਰ ਅਤੇ ਹੌਲੀਵੁੱਡ। ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਇਕ ਦਿਨ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਦੂਜਾ ਇਸ ਵਿਚ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਹੌਸਲੇ ਵਾਲੀਆਂ ਆਈਟਮਾਂ ਬਹੁਤ ਹਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਵੱਡੀ ਉਮਰ ਦੇ ਲੋਕ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਫਿਰ ਅੱਗੇ ਤੁਰ ਪਏ। ਮਿਸਰ ਦੇ ਬੁੱਤਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਇਉਂ ਲੱਗਿਆ ਜਿਵੇਂ ਮਿਸਰ ਵਿਚ ਆ ਗਏ ਹੋਈਏ। ਮਿਸਰ ਦੀਆਂ ‘ਮਮੀਆਂ‘ ਵੀ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਸ ਵਿਚ ਝਟਕਿਆਂ ਵਾਲੇ ਰਸਤੇ ਤੋਂ ਗੁਜ਼ਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਲਈ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਬਣਾਵਟੀ ਉੱਚੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ‘ਤੇ ਮਿਸਰੀ ਨਾਚ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਸ ਕੋਲ ਲੋਕ ਵਾਰੋ ਵਾਰੀ ਹੱਥ ਮਿਲਾਉਂਦੇ ਤੇ ਫ਼ੋਟੋ ਖਿਚਵਾ ਕੇ ਆਨੰਦ ਮਾਣ ਰਹੇ ਸਨ। ਨੇੜੇ ਹੀ ਇਕ ਟਰੇਨ ਮਿਸਰੀ ਸੱਭਿਅਤਾ ਵਾਲੀਆਂ ਕ੍ਰਿਤਾਂ ਕੋਲ ਦੀ ਲੰਘਦੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਇਹ ਨਜ਼ਾਰਾ ਸੌਖਾ ਤੇ ਆਨੰਦਮਈ ਸੀ। ਇਕ ਜਗ੍ਹਾ ਖਿਡੌਣਾ ਰੇਲ ਵਿਚ ਬਿਠਾ ਕੇ ਕਾਰਟੂਨਾਂ ਦੀ ਜਿਉਂਦੀ ਜਾਗਦੀ ਲੱਗਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਸੈਰ ਕਰਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਵਾਪਸੀ ਦੇ ਰਸਤੇ ‘ਤੇ ਟਰੱਕ ਵਿਚ ਇਕ ਬਣਾਉਟੀ ਡਾਇਨੋਸੋਰ ਡਾਂਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਹ ਸਟੂਡੀਓ ਦੇਖਣ ਲਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। 100 ਫ਼ੀਸਦੀ ਸ਼ਹਿਰੀ ਸੱਠ ਲੱਖ ਦੀ ਵਸੋਂ ਵਾਲਾ ਸਿੰਗਾਪੁਰ, ਮਲੇਸ਼ੀਆ ਪ੍ਰਾਇਦੀਪ ਦੇ ਦੱਖਣ ਵਿਚ ਹੀਰੇ ਦੇ ਨਗ ਵਾਂਗ ਸੁਸ਼ੋਭਿਤ ਹੈ। ਇਹ ਭੂ-ਮੱਧ ਰੇਖਾ ਦੇ ਉੱਤਰ ਵਿਚ 137 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੀ ਦੂਰੀ ‘ਤੇ ਵਸਦਾ ਹੈ। ਦੱਖਣੀ ਏਸ਼ੀਆ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਬੰਦਰਗਾਹ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜਾਈ ਦਿਨ ਰਾਤ ਲੱਗੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਕਦੇ ਇਹ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਬਸਤੀ ਸੀ, ਪਰ 9 ਅਗਸਤ 1965 ਨੂੰ ਇਹ ਮਲੇਸ਼ੀਆ ਨਾਲੋਂ ਅਲੱਗ ਹੋ ਕੇ ਵੱਖਰਾ ਮੁਲਕ ਬਣ ਗਿਆ। ਨੇਤਾ ਲੀ ਕੁਆਨ ਈ ਨੇ ਤਿੰਨ ਦਹਾਕੇ ਇਸ ਮੁਲਕ ਦੀ ਵਾਗਡੋਰ ਸੰਭਾਲੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਸਿੰਗਾਪੁਰ ਦਾ ਪਿਤਾਮਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਸਿੰਗਾਪੁਰ ਨੂੰ ਵਿਕਸਤ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ੁਮਾਰ ਕਰਵਾਉਣ ਵਿਚ ਸਫ਼ਲਤਾ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ। ਇੱਥੇ ਖੇਤੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਤੇ ਪਾਣੀ ਵੀ ਮਲੇਸ਼ੀਆ ਤੋਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਮੁਲਕ ਹੈ। ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਇਕੱਲਾ ਸ਼ਹਿਰ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਮੁਲਕ ਦਾ ਰੁਤਬਾ ਵੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਦਾ ਮੌਸਮ ਗਰਮ ਤੇ ਇਕਸਾਰ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਨਵੰਬਰ ਤੋਂ ਮਾਰਚ ਤੱਕ ਮੀਂਹ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਨਾਲ ਵਸਿਆ ਦੇਸ਼ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ 75 ਫ਼ੀਸਦੀ ਚੀਨੀ, 14 ਫ਼ੀਸਦੀ ਮਲਾਏ, 9 ਫ਼ੀਸਦੀ ਭਾਰਤੀ ਅਤੇ 2 ਫ਼ੀਸਦੀ ਹੋਰ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਹਨ। ਭਾਰਤੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਅੱਧੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤਾਮਿਲ ਹਨ। ਇੱਥੇ ਚਾਰ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਹੈ: ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ, ਮਲਾਏ, ਮੰਦਾਰਿਨ ਅਤੇ ਤਾਮਿਲ। ਦੋ ਭਾਸ਼ਾ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਮਾਤ ਭਾਸ਼ਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਸਿੰਗਾਪੁਰ ਵਿਚ ਗੁਜ਼ਾਰ ਕੇ ਕੋਈ ਇਸ ਦੀ ਥਾਹ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕਦਾ, ਏਨਾ ਕੁਝ ਦੇਖ ਕੇ ਸਿੰਗਾਪੁਰ ਨੂੰ ਭੁਲਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ।

ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਦੇ ਖੋਜਾਰਥੀ

ਕੀ ਹੋਇਆ ਜੇ ਉਹ ਸਿਰਫ਼ 14 ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਸੀ ? ਦੋਵੇਂ ਕੁੜੀਆਂ ਘਰ ਨਹੀਂ ਸਨ ਮੁੜੀਆਂ। ਇੱਕ ਦੀ ਉਮਰ ਸੱਤ ਸਾਲ, ਦੂਜੀ ਗਿਆਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦੀ। ਘਰੋਂ ਸਾਈਕਲਾਂ ‘ਤੇ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਇਸੇ ਮੁੰਡੇ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਰਸਤਾ ਵੀ ਪੁੱਛਿਆ ਸੀ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਦੋਹਾਂ ਕੁੜੀਆਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਮਿਲੀਆਂ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਲੋਹੇ ਦੇ ਡੰਡੇ ਨਾਲ ਮਾਰਿਆ ਸੀ। ਸ਼ਹਿਰ ਕੁਰਲਾ ਉੱਠਿਆ, ਜਨ-ਸਮੂਹ ਸੜਕਾਂ ‘ਤੇ ਸੀ। ਪੁਲੀਸ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਉੱਤੇ ਬੇਹੱਦ ਦਬਾਅ ਸੀ। ਇੱਕ ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਪੁਲੀਸ ਅਫ਼ਸਰ ਨੇ ਖੁਰਾ ਕੱਢ ਲਿਆ, ਉਸ 14 ਸਾਲ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ।

ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਨਾ ਕੇਵਲ ਲਿਖਤੀ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਇਕਬਾਲ-ਏ-ਜੁਰਮ ਕੀਤਾ ਸਗੋਂ ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਉਹਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ‘ਤੇ ਉਹ ਡੰਡਾ ਵੀ ਬਰਾਮਦ ਕਰ ਲਿਆ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ ਨੇ ਮਾਰ-ਮਾਰ ਕੇ ਦੋਵਾਂ ਬੱਚੀਆਂ ਦੀਆਂ ਖੋਪੜੀਆਂ ਭੰਨ ਸੁੱਟੀਆਂ ਸਨ। ਬੜਿਆਂ ਨੇ ਚੀਕਾਂ ਮਾਰੀਆਂ ਕਿ ਮੁੰਡਾ ਸਿਰਫ਼ 14 ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਹੈ, ਹਾਲੇ ਬੱਚਾ ਹੈ, ਪਰ ਜ਼ੁਲਮ ਦੀ ਵੀ ਤਾਂ ਇੰਤਹਾ ਸੀ। ਜਨਤਾ ਦੇ ਰੋਹ ਨੂੰ ਵੇਖਦਿਆਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਚੱਕੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਘੁੰਮੀ। ਦੋ ਘੰਟੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚੱਲਿਆ, 10 ਮਿੰਟ ਜਿਊਰੀ ਨੇ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਸਲਾਹ ਕੀਤੀ, ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਾਲੇ ਕਾਰਕੁੰਨ ਤਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਰੌਲਾ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਅਜੇ ਨਾ ਮਾਰੋ ਇਸ ਨੂੰ, ਅਜੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰਸਤੇ ਨੇ ਅਪੀਲ ਦੇ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਮੁਖੀ, ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਤਰਸ ਦੇ ਆਧਾਰ ‘ਤੇ ਸਜ਼ਾ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੋਈ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਨੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ, ‘‘ਇਸ ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਛੋਟੀ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਮਾਰਿਆ ਕਿਉਂਜੋ ਉਹ ਵੱਡੀ ਦਾ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਫਿਰ ਉਸ ਵੱਡੀ ਨੂੰ ਮਾਰ ਕੇ ਉਹਦੀ ਲਾਸ਼ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ।‘‘ ਹੁਣ ਤਾਂ ਅਤਿ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਜਨਤਾ ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਫਿਰ ਭੜਕ ਗਈ ਸੀ ਭਾਵੇਂ ਪੂਰੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੀ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਜ਼ਿਕਰ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਘਟਨਾ ਤੋਂ 83 ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਬਿਜਲਈ ਕੁਰਸੀ ਵਿੱਚ ਬਿਠਾ, ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਵੋਲਟ ਦਾ ਕਰੰਟ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਲਾਸ਼ ਉਹਦੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਨਸਾਫ਼ ਫਰਾਹਮ ਹੋਇਆ, ਲੋਕਾਂ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਮਨਾਈ। ਦੋਵੇਂ ਛੋਟੀਆਂ ਬੱਚੀਆਂ ਗੋਰੀਆਂ ਸਨ, ਮੁੰਡਾ ਸਿਆਹਫ਼ਾਮ ਸੀ, ਸਾਰੀ ਜਿਊਰੀ ਗੋਰਿਆਂ ਦੀ ਸੀ। ਖਚਾਖਚ ਭਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੀ ਸਿਆਹਫ਼ਾਮ ਬੰਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸੰਨ 1944 ਸੀ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਹਾਲੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਜੰਗ ਲੜ ਰਹੇ ਸਾਂ ਤਾਂ ਜੋ ਆਪਣੇ ਬਣਾਏ ਸੰਵਿਧਾਨ, ਕਾਨੂੰਨ ਤਹਿਤ ਰਹਿ ਸਕੀਏ।

ਸੱਠ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਸੰਨ 2004 ਵਿੱਚ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਇੱਕ ਸਥਾਨਕ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਨੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਮੁੜ ਤੋਂ ਖੁਰਚਣਾ-ਖੋਦਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। 2014 ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕੀ ਤਾਂ ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫਿਰ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ, ਪੁਰਾਣੇ ਸਾਰੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਅਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਖ਼ਾਲਸ ਫਰਜ਼ੀਵਾੜਾ ਦੱਸਿਆ ਅਤੇ 14 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਜੌਰਜ ਸਟਿਨੀ ਜੂਨੀਅਰ (George Stinney ·r.) ਉੱਤੇ ਲੱਗੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਉਹਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ 70 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਅਸਲੋਂ ਖ਼ਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਇਸ ਸਾਲ ਜਦੋਂ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕੀ ਤਾਂ ਜੌਰਜ ਸਟਿਨੀ ਜੂਨੀਅਰ ਨਾਲ ਹੋਏ ਧੱਕੇ ਬਾਰੇ ਐਂਡ੍ਰਿਊ ਪਾਲ ਹੋਵੇਲ (Andrew Paul Howell) ਦੀ ਫਿਲਮ ‘83 ਡੇਅਜ਼’ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਭੀੜ ਦੇ ਦਬਾਅ, ਜਮਾਤੀ ਵਿਤਕਰੇ ਆਧਾਰਿਤ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ, ਨਸਲਵਾਦ, ਪੁਲੀਸ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ, ਕਾਨੂੰਨ, ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਬਾਰੇ ਬਹਿਸ ਛੇੜ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਮੁਲਕ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰ ਰਹੇ ਭਾਣਿਆਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਹੁਣ ਇਸ ਬਹਿਸ ਨਾਲ ਜੋੜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਮੁੱਠਭੇੜ ਅਸਲੀ ਸੀ ਜਾਂ ਫ਼ਰਜ਼ੀ, ਇਹ ਫਜ਼ੂਲ ਬਹਿਸ ਹੈ ਕਿਉਂਜੋ ਮੈਂ, ਤੁਸੀਂ ਅਤੇ ਸਭ ਸੱਚ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ। ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹ ਤੜਕੇ ਮੂੰਹ ਹਨੇਰੇ ਸੁੰਨਸਾਨ ਜਗ੍ਹਾ ‘ਤੇ ਵਾਪਰੇ ਭਾਣੇ ਬਾਰੇ ਬਿਹਤਰ ਕਹਾਣੀ ਨਹੀਂ ਘੜ ਸਕਦੇ। ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਇੰਝ ਘੜੀ ਹੀ ਇਸੇ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੀ ਹੋਇਆ। ਬਾਕੀ ਦੀ ਬਚੀ ਬਹਿਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ‘ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਦਾਰਾ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਵਾਪਰੇ ‘ਤੇ ਚਿੰਤਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛ ਰਹੇ ਹਨ, ‘‘ਜੇ ਮਾਰੇ ਗਏ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਹੋਏ, ਫਿਰ ?‘‘ ਪਰ ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵਧੀਕ ਚਿੰਤਾ ਵਾਲਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ‘‘ਜੇ ਮਾਰੇ ਗਏ ਚਾਰੋਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਹੀ ਦੋਸ਼ੀ ਸਨ, ਫਿਰ ?‘‘ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਸਾਬਤ ਕਰਨ, ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੋਹ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਬੜੇ ਅਧਿਕਾਰ-ਸਹਿਤ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕੇਗਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ ਕਦੀ ਵੀ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਕਥਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਮੁਤਾਬਿਕ ਉਹ ਚਾਰੋਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਹੁੰ ਖਾ ਕੇ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਕੁਰਸੀ ‘ਤੇ ਬੈਠੇ ਅਤੇ ਸਾਈਬਰਾਬਾਦ ਦੇ ਪੁਲੀਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵੀ.ਸੀ. ਸਜਨਾਰ ਨੇ ਖ਼ਾਕੀ ਵਰਦੀ ਪਾਈ।

ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਦੇ ਖੋਜਾਰਥੀ ਅੱਜ ਵੀ 17ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਉਸ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਜੌਰਜ ਸਾਵਿਲ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਫਾਂਸੀ ਨਹੀਂ ਲਟਕਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਘੋੜੇ ਚੋਰੀ ਕੀਤੇ ਹਨ ਸਗੋਂ ਇਸ ਲਈ ਤਾਂ ਜੋ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਘੋੜੇ ਚੋਰੀ ਨਾ ਹੋਣ। ਅਸੀਂ ਭਾਵੇਂ ਗਧਿਆਂ ਵੱਸ ਪਏ ਹਾਂ, ਪਰ ਇਹ ਸਵਾਲ ਫਿਰ ਵੀ ਪੁੱਛਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਘੋੜੇ ਚੋਰੀ ਹੋਣੇ ਬੰਦ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ?

ਗਿਆਰਾਂ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਜਦੋਂ ਹੁਣ ਤੇਲੰਗਾਨਾ ਵਿੱਚ ਪੈਂਦੇ ਵਾਰੰਗਲ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਖ਼ਲਕਤ ਕੁਰਲਾ ਉੱਠੀ ਸੀ ਕਿਉਂ ਜੋ ਕਿਸੇ ਨੇ ਦੋ ਨੌਜਵਾਨ ਕਾਲਜ ਵਿਦਿਆਰਥਣਾਂ ‘ਤੇ ਤੇਜ਼ਾਬ ਸੁੱਟਿਆ ਸੀ ਤਾਂ 48 ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਤਿੰਨ ਨੌਜਵਾਨ ਧਰ ਦਬੋਚੇ ਸਨ। ਮੂੰਹ ਹਨੇਰੇ ਤੜਕੇ ਤਿੰਨ ਵਜੇ ਪੁਲੀਸ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਵਾਰਦਾਤ ਦੀ ਥਾਂ ‘ਤੇ ਲੈ ਗਈ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਅਚਾਨਕ ਉਹ ਪੁਲੀਸ ‘ਤੇ ਝਪਟ ਪਏ ਅਤੇ ਭੱਜਣ ਦੀ ਵੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਮਜਬੂਰਨ ਪੁਲੀਸ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਚਲਾਉਣੀ ਪਈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨੋਂ ਮਾਰੇ ਗਏ। ਘਟਨਾ ਪਿੱਛੋਂ ਮੌਕਾ-ਏ-ਵਾਰਦਾਤ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਤਫ਼ਸੀਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਪੁਲੀਸ ਦੇ ਡੀਐੱਸਪੀ ਦਾ ਨਾਮ ਸੀ ਵੀ.ਸੀ. ਸਜਨਾਰ। ਮਹੀਨਾ ਦਸੰਬਰ ਦਾ ਹੀ ਸੀ। ਝੱਟਪੱਟ ਇਨਸਾਫ਼ ਫਰਾਹਮੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਨਤਾ ਦਾ ਸ਼ੋਰ ਬੰਦ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।

ਕਿਉਂ ਜੋ ਸਾਡੇ ਸ਼ੋਰ ਪਾਉਣ ਅਤੇ ਸ਼ੋਰ ਪਾਉਣਾ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਆਂ ਦੀ ਫਰਾਹਮੀ ਨਾਲ ਸਿੱਧਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦਾ ਸ਼ੋਰ ਪਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਸਮਝ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੇ ਮੁਫ਼ਾਦਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਭਾਵੇਂ ਕੁਝ ਵੀ ਕਹਿਣ, ਪਰ ਜਨਤਾ ਵਿਚਲੇ ਪਰਸਪਰ-ਵਿਰੋਧੀ ਸਟੈਂਡ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਦੋਵਾਂ ਖ਼ਿਆਲਾਂ ਦੇ ਹਾਮੀ ਇਨਸਾਫ਼ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਪੀੜਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ, ਜਾਨ ਗਵਾ ਚੁੱਕੀਆਂ ਅਤੇ ਪੀੜ ਹੰਢਾ ਚੁੱਕੀਆਂ ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਲਈ ਦਰਦ ਨਾਲ ਤੜਪੇ ਪਏ ਹਨ।

ਇਹ ਸਵਾਲ ਬਾਕੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਗੂੰਜ ਰਹੇ ਹਨ। ਨਿਊਯਾਰਕ ਦੇ ਸੈਂਟਰਲ ਪਾਰਕ ਵਿੱਚ ਹਰ ਸਵੇਰੇ ਦੌੜਨ (ਜੌਗਿੰਗ ਕਰਨ) ਵਾਲੀ 28 ਸਾਲਾ ਤ੍ਰਿਸ਼ਾ ਮੇਲੀ ਨਾਲ 1989 ਵਿੱਚ ਵਾਪਰੇ ਭਾਣੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 14 ਤੋਂ 16 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਵਾਲੇ ਪੰਜ ਸਿਆਹਫ਼ਾਮ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਔਰਤ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮਾਰਨ ਕੁੱਟਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਾਸ਼ ਸਮਝ ਕੇ ਚਿੱਕੜ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਮਸੀਂ ਬਚੀ ਸੀ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਬੜੀ ਲੰਬੀ ਚੌੜੀ ਛਾਣਬੀਣ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਕਥਿਤ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਤੋਂ ਹਫ਼ਤਿਆਂ-ਬੱਧੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਆਹਿਸਤਾ ਆਹਿਸਤਾ ਸਭਨਾਂ ਨੇ ਜੁਰਮ ਦਾ ਇਕਬਾਲ ਕਰ ਲਿਆ। ਲੋਕ ਆਵਾਜ਼ ਵੀ ਪੰਜਾਂ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਸੀ। ‘ਦਿ ਨਿਊਯਾਰਕ ਟਾਈਮਜ਼’ ਵਰਗੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਅਖ਼ਬਾਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ‘ਬਘਿਆੜ ਟੋਲਾ’ ਲਕਬ ਦਿੰਦਿਆਂ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕੇ ਸਨ ਕਿ ਆਖ਼ਿਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਏਨੀ ਦਰਿੰਦਗੀ ਆਈ ਕਿੱਥੋਂ ? ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਤੋਂ 12 ਸਾਲ ਮਗਰੋਂ ਚਾਣਚੱਕ ਵਾਪਰੇ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਕਤਲ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਫੜੇ ਗਏ ਮੈਟੀਸ ਰੇਇਸ (Matias Reyes) ਨੇ ਜੇਲ੍ਹ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਸੇ ਨੇ ਤ੍ਰਿਸ਼ਾ ਮੇਲੀ ਨਾਲ ਇਹ ਜੁਰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤਾਂ ਮਾਮਲਾ ਦੁਬਾਰਾ ਖੁੱਲ੍ਹਿਆ। 2002 ਤੱਕ ਵਿਗਿਆਨ ਤਰੱਕੀ ਕਰ ਗਿਆ ਸੀ। ਡੀਐੱਨਏ ਸਬੂਤ ਉਸ ਦੇ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾ ਗਏ। ਉਹ ਪੰਜ ਲੋਕ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ਹਿਰ ਨੇ ਅਤਿ ਦੀ ਨਫ਼ਰਤ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਬਣਾਇਆ ਸੀ, ਰਿਹਾਅ ਕੀਤੇ ਗਏ। 2014 ਵਿੱਚ ਸ਼ਹਿਰ ਨੇ ਪੰਜਾਂ ਨੂੰ ਚਾਰ ਕਰੋੜ ਦਸ ਲੱਖ ਡਾਲਰ ਹਰਜਾਨਾ ਭਰਨਾ ਮੰਨ ਕੇ ਮਾਮਲਾ ਸ਼ਾਂਤ ਕੀਤਾ।

ਇਸ ਸਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਨਾਲ ਭੀੜ ਦੇ ਕਮਾਏ ਧ੍ਰੋਹ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਕੇਸ ਉੱਤੇ ਏਵਾ ਡੁਵਰਨੇਅ ‘ ਨੈੱਟਫਲਿਕਸ ਉੱਤੇ ਧੁੰਮਾਂ ਪਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਗ੍ਰਹਿ ਉੱਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹਸਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ, ਅਤਿ-ਜ਼ਹੀਨ ਅਤੇ ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੀ ਅਮੀਰ-ਤਰੀਨ ਅਫ਼ਰੀਕਨ-ਅਮਰੀਕਨ ਔਰਤ ਵਜੋਂ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਓਪਰਾ ਵਿਨਫਰੇ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਪੰਜਾਂ ਨਾਲ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਫਿਰ ਤੋਂ ਤਆਰੁੱਫ਼ ਕਰਵਾਉਂਦੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ÒWhen “hey See ”s AgainÒ ਵੀ ਇਸੇ ਸਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਪੰਜਾਂ ਤੇ ਵਾਪਰੀ, ਉਹ ਤਾਂ ਕੀ ਬਿਆਨ ਕਰਨੀ, ਜੋ ਇਹ ਫਿਲਮ ਵੇਖ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਵਾਪਰਨੀ ਹੈ, ਉਸੇ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਅੰਦਰਲਾ ਰੋਂਦਾ ਹੈ।

ਜ਼ੁਲਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਦਲੇ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦਾ ਇੱਕ ਲੰਬਾ ਮਨੁੱਖੀ ਇਤਿਹਾਸ ਹੈ। ਬਦਲੇ ਦੀ ਇੱਛਾ ਨਿਆਂ ਦੀ ਮੰਗ ਨਾਲ ਅਕਸਰ ਖਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਨਾਰਵੇ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਓਸਲੋ ਵਿੱਚ ਇੱਕੋ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਬੰਬ ਚਲਾ ਕੇ ਅੱਠ ਜਾਨਾਂ ਲੈਣ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇੱਕ ਯੂਥ ਕੈਂਪ ‘ਤੇ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ 69 ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਭੁੰਨਣ ਵਾਲੇ ਅੰਦਰਸ ਬ੍ਰਾਇਵਿਕ ਨੂੰ 21 ਸਾਲ ਦੀ ਜੇਲ੍ਹ ਹੋਈ। ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚੋਂ ਉਸ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹਦੀ ਕੌਫ਼ੀ ਠੰਢੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਤਵਚਾ ‘ਤੇ ਲਾਉਣ ਲਈ ਕ੍ਰੀਮ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ, ਉਹਦੀ ਕਾਲ-ਕੋਠੜੀ ਜ਼ਰਾ ਵੀ ਸਜਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋਈ, ਬਲਬ ਅਤੇ ਟੀਵੀ ਦੇ ਬਟਨ ਉਹਦੇ ਕਮਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰਵਾਰ ਲੱਗੇ ਹਨ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਹਰ ਵਾਰੀ ਗਾਰਡ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਬ੍ਰਾਇਵਿਕ ਨੇ ਮਾਰੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਨੇ ਹਕੂਮਤ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਹੜੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਦੂਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ਅਤੇ ਕ੍ਰੀਮ ਨਾ ਦੇਣਾ ਤਾਂ ਜ਼ੁਲਮ ਹੈ ਕਿਉਂ ਜੋ ਬਹੁਤ ਠੰਢਾ ਮੁਲਕ ਹੈ। ਓਸਲੋ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਭੈਣ ਭਰਾ ਪੜ੍ਹਦੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬ੍ਰਾਇਵਿਕ ਨੇ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾਯਾਫ਼ਤਾ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਬਾਰੇ ਨਿਯਮਾਂ ਤਹਿਤ ਇਹ ਕਹਿਕੇ ਦਾਖਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਹ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਵਾਲਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਲਈ ਲੈਣਾ ਹੈ, ਬ੍ਰਾਇਵਿਕ ਜਿਹੇ ਹੈਵਾਨ ਦੀਆਂ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ। ਸੰਵਿਧਾਨ, ਕਾਨੂੰਨ, ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਜ਼ਹੀਨ ਸੋਚ ਨਾਲ ਤਾਮੀਰ ਕੀਤੀ ਕਾਰਜਸ਼ੈਲੀ ਅਣਮਨੁੱਖੀ ਕਾਰਿਆਂ ਵੇਲੇ ਸਾਨੂੰ ਸਾਡੀ ਅੰਦਰਲੀ ਵਹਿਸ਼ਤ ਤੋਂ ਬਚਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਦਿਨ ਕੋਈ ਮੇਰੇ ਕਿਸੇ ਸਕੇ ਨੂੰ, ਮਿੱਤਰ ਪਿਆਰੇ ਨੂੰ ਚੁੱਕ, ਕਤਲ ਕਰ ਦੇਵੇ, ਉਹਦੇ ਟੁਕੜੇ ਟੁਕੜੇ ਕਰ ਸੁੱਟੇ, ਮੈਂ ਖ਼ੂਨ ਦਾ ਪਿਆਸਾ ਟੱਕਰਾਂ ਮਾਰਾਂਗਾ। ਸ਼ਾਇਦ ਚਾਹਵਾਂਗਾ ਕਿ ਉਸ ਨਾਲ ਵੀ ਇੰਝ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਉਸ ਦਿਨ ਕਾਨੂੰਨ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸੇਗਾ ਕਿ ਨਹੀਂ ਆਪਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰਾਂਗੇ, ਫਿਰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾ ਸਜ਼ਾ ਕਰਵਾਵਾਂਗੇ, ਫਿਰ ਤੇਰੇ ਤੋਂ ਟੈਕਸ ਵਸੂਲੀ ਕਰ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕਰਾਂਗੇ ਕਿ ਜੁਰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਠੀਕ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਵਾਰੀ ਭੋਜਨ ਮਿਲੇ ਅਤੇ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਗ਼ੈਰ-ਮਨੁੱਖੀ ਵਿਵਹਾਰ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਵਿਹੁ ਵਰਗਾ ਲੱਗੇਗਾ, ਪਰ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ-ਸੰਵਿਧਾਨ-ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਅਸੀਂ ਏਸੇ ਲਈ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਸਾਡੀ ਅੰਦਰਲੀ ਵਹਿਸ਼ਤ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ, ਸਾਥੋਂ ਨਿਆਂ ਕਰਵਾਉਣ। ਜੇ ਹੋਸ਼ੋ-ਹਵਾਸ ਵਿੱਚ ਹੀ ਵਹਿਸ਼ੀ ਹੋ ਕੇ ਵਹਿ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਜੋ ਹੋਇਆ ਉਸੇ ਨੂੰ ਇਨਸਾਫ਼ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਫਿਰ ਪੀੜਤਾਂ, ਔਰਤਾਂ, ਮਜ਼ਲੂਮਾਂ, ਧੱਕੇਸ਼ਾਹੀਆਂ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨਾਲ ਧ੍ਰੋਹ ਕਮਾ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਜਦੋਂ ਸੈਂਟਰਲ ਪਾਰਕ ਦੀ ਵਹਿਸ਼ਤ ਦਾ ਬਦਲਾ ਤਲਾਸ਼ਦੀ ਭੀੜ ਉਹਨਾਂ ਪੰਜ ਸਿਆਹਫ਼ਾਮ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਲਈ ਮੌਤ ਮੰਗ ਰਹੀ ਸੀ ਤਾਂ ਡੋਨਲਡ ਟਰੰਪ ਨੇ 85,000 ਡਾਲਰ ਖ਼ਰਚ ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਿੱਚ ਸਾਲਮ ਸਫ਼ੇ ਦਾ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ ਪੰਜਾਂ ਲਈ ਮੌਤ ਮੰਗੀ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ‘ਤੇ ਉਹ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਬੋਲਿਆ। ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪੁਲੀਸ ਮੁਖੀ ਰਹਿ ਚੁੱਕੇ ਜੂਲੀਓ ਰਿਬੈਰੋ ਨੇ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਬਾਰੇ ਲੇਖ ਲਿਖ ਉਹਨਾਂ ਪੁਲੀਸ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ‘ਵਰਦੀਧਾਰੀ ਅਪਰਾਧੀ’ ਆਖਿਆ ਹੈ, ਪਰ ‘ਬੁਲੇਟ ਫਾਰ ਬੁਲੇਟ’ ਕਿਤਾਬ ਲਿਖਣ ਵਾਲੇ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਪੁਲੀਸ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਲੇਖ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਖਿਆ। ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਕਹਿਣ, ਲਿਖਣ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਸਾਹਵੇਂ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਹੋਵੋ।

ਸਾਡੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਚੁਣੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਛੱਡਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਅਣਖ ਵੀ ਖੋਹ ਲਈ

ਚਹੁੰ-ਮਾਰਗੀ ਸ਼ਾਹਰਾਹ ‘ਤੇ ਟੋਲ ਪਲਾਜ਼ੇ ਦੀ ਪਰਚੀ ਕਟਵਾ ਕੇ ਤੁਰਦੀ ਬੱਸ ‘ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨੂੰ ਨਿਗ੍ਹਾ ਮਾਰਦੀ ਹਾਂ। ਇਕ ਹਰੇ ਭਰੇ ਖੇਤ ‘ਚ ਵੱਡੇ ਸਾਰੇ ਬੋਰਡ ‘ਤੇ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦ ‘ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਕਾਊ ਹੈ’ ਮੈਨੂੰ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਆਸੇ-ਪਾਸੇ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਵੱਲ ਗਹੁ ਨਾਲ ਵੇਖੀਏ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ‘ਘਰ ਘਰ ਪੰਜਾਬੋਂ ਬਾਹਰ’ ਜਾਣ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੀਅ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਉੱਥੇ ਮੋਬਾਈਲ ਵੀਡਿਓ ਕਾਲਾਂ ‘ਤੇ ‘ਘਰ ਘਰ ਪੀ.ਆਰ.’ ਦਾ ਮਸਲਾ ਹੀ ਰਿੜਕਿਆ ਜਾਂਦਾ ਪ੍ਰਤੱਖ ਦਿਸਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਹਿਰਾਂ-ਕਸਬਿਆਂ ਦੇ ਸਟੱਡੀ ਸੈਂਟਰ ਤੇ ਟਿਊਸ਼ਨ ਸੈਂਟਰ ਧੜਾਧੜ ਆਈਲੈੱਟਸ ਕੋਚਿੰਗ ਸੈਂਟਰਾਂ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੋਚਿੰਗ ਸੈਂਟਰਾਂ ਦੇ ਬਾਹਰ ਲੱਗੀਆਂ ਸਕੂਟਰ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲਾਂ ਦੀਆਂ ਭੀੜਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਨੌਜਵਾਨ ਪੰਜਾਬ ਛੱਡਣ ਲਈ ਕਿੰਨੀ ਤੀਬਰਤਾ ਨਾਲ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਹਨ। ਮੈਂ ਜਦੋਂ ਵੀ ‘ਸਾਡਾ ਪੰਜਾਬ ਵਧਦਾ ਪੰਜਾਬ’ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਘੋਖਦੀ ਹਾਂ ਤਾਂ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਤਾਂ ਸਾਡਾ ਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਜਿਸ ਦਿਸ਼ਾ ਨੂੰ ਇਹ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਕੀ ਉਹ ਵੀ ਸਾਡੀ ਹੀ ਹੈ ? ਪੱਕੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ਸ਼ੀਲ ਲੋਕ, ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਬੁਛਾੜਾਂ ਝੱਲ ਰਹੇ ਐੱਮ.ਏ. ਐੱਮ.ਐੱਡ. ਤੇ ਟੈੱਟ ਵਰਗੇ ਇਮਤਿਹਾਨ ਪਾਸ ਅਧਿਆਪਕ, ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਓਵਰਡੋਜ਼ ਨਾਲ ਮਰ ਰਹੇ ਨੌਜਵਾਨ। ਪਰ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਤਸਵੀਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ‘ਚ ਪੁਲੀਸ ਅਫ਼ਸਰ ਸ਼ਰਾਬ, ਭੁੱਕੀ, ਅਫ਼ੀਮ ਜਾਂ ਹੋਰ ਨਸ਼ੇ ਤਾਂ ਫੜ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਜਵਾਨ ਧੀ ਨੂੰ ਸੰਗਲ ਪਾਈ ਬੈਠੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਪੁੱਛਦੇ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਧੀ ਕਿਹੜਾ ਨਸ਼ਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਨਸ਼ੇ ਦੇ ਤਸ਼ਕਰ ਉਸ ਕਦੋਂ ਫੜਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨੇ ਹਨ ਜਿਸ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਅੱਧੀ ਜਵਾਨੀ ਖਾ ਲਈ ਹੈ।ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਕੋਈ ਚਿੰਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਨਿੱਤ ਦਿਨ ਜਹਾਜ਼ ਭਰ-ਭਰ ਕੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਜਾ ਰਹੀ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਘਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਵੀ ਸੱਖਣਾ ਕਰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਪਰਵਾਸ ਸਾਨੂੰ ਪਰਿਵਾਰਕ ਪੱਖੋਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਆਰਥਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ ਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਪੱਖੋਂ ਵੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਕ ਸਮਾਂ ਸੀ ਜਦ ਧੀਆਂ ਬਾਰੇ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹਨੇ ਤਾਂ ਬੇਗਾਨੇ ਘਰ ਚਲੀ ਜਾਣਾ ਹੈ ਤੇ ਪੁੱਤਰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਰਹੇਗਾ। ਪਰ ਅੱਜ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਨੇ ਪੁੱਤਰ ਵੀ ਦੂਜੇ ਮੁਲਕਾਂ ਨੂੰ ਤੋਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਅੱਜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੀ ਭਾਲ ‘ਚ ਧੀਆਂ ਤੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਸਾਉਣ ਲਈ ਬਾਬਲ ਦਾ ਵਿਹੜਾ ਛੱਡਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਘਰ ਘਰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਤਾਂ ਦੂਰ ਦੀ ਗੱਲ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਮਿਲ ਵੀ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਘਰ ਵਿਚ ਭਾਵ ਆਪਣੇ ਸ਼ਹਿਰ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਿਹਾ। ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਹੋ ਰਹੇ ਪਰਵਾਸ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਸਮਾਜਿਕ ਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਪੱਖੋਂ ਹੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੇ ਸਗੋਂ ਇਸ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸਾਡੇ ਆਰਥਿਕ ਸਾਧਨਾਂ ‘ਤੇ ਵੀ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਭੇਜਣ ਲਈ ਮਾਪੇ ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਤੇ ਉੱਥੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਖ਼ਰਚ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਉਂ ਸਾਡੇ ਪੰਜਾਬ ‘ਚੋਂ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇੱਥੇ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਵਿਚ ਵਧੇਰੇ ਗਿਣਤੀ ਕਿਸਾਨ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਹਨ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਉੱਤੇ ਕਰਜ਼ੇ ਦਾ ਬੋਝ ਵਧਣ ਦਾ ਇਹ ਵੀ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਹੈ।ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਸਾਨੂੰ ਸਾਡੇ ਮਾਪੇ ਮਾਣ ਨਾਲ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਡੇ ਪੂਰਵਜਾਂ ਨੇ ਵੱਡੀ ਘਾਲਣਾ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਲੱਖਾਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦੇ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਰਾਜ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ। ਪਰ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਆਪਣੀਆਂ ਅਗਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਨੂੰ ਦੱਸਣ ਲਈ ਮਾਣ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਤਾਂ ਕੀ, ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਉਜਾੜਾ ਕਿਉਂ ਹੋਇਆ। ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਅਫ਼ਸੋਸ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮਿਆਂ ‘ਤੇ ਅਨੇਕਾਂ ਹਮਲਿਆਂ ਦੀ ਮਾਰ ਝੱਲਣੀ ਪਈ ਹੈ। ਧਾੜਵੀ ਹੁਕਮਰਾਨਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰ ਹਰਾਇਆ, ਸਾਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਪੱਖੋਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਵੀ ਸਫ਼ਲ ਹੋਏ, ਪਰ ਅਫ਼ਸੋਸ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਕੰਮ ਬੇਗਾਨੇ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ ਉਹ ਸਾਡੇ ਆਪਣਿਆਂ ਨੇ ਕੀਤਾ। ਸਾਡੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਚੁਣੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਛੱਡਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਅਣਖ ਵੀ ਖੋਹ ਲਈ ਹੈ। ਇਹ ਉਜਾੜੇ ਹਾਕਮਾਂ ਦੀਆਂ ਮਾੜੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਤੇ ਨੀਅਤਾਂ ਕਾਰਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕਦੇ ਧਰਮ ਅਤੇ ਕਦੇ ਜ਼ਾਤ ਦੇ ਆਧਾਰ ‘ਤੇ ਵੰਡ ਕੇ ਸਾਡੀ ਏਕਤਾ ਨੂੰ ਤੋੜਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਾਕਮਾਂ ਨੂੰ ਡਰ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਇਹ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਵੀ ਇੱਥੇ ਪੜ੍ਹ ਗਈ

“ਕਿੰਨੀਆਂ ਪੱਗਾਂ ਦੀ ਪੱਤ ਇਹਦੇ ਸਿਰ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਹੀ ਤਾਂ ਧੀ, ਸਬਰਾਂ ਦੀ ਧਿਰ ਹੁੰਦੀ।”

ਅਜਮੇਰ ਔਲਖ, ਰਾਮ ਸਰੂਪ ਅਣਖੀ ਅਤੇ ਨਾਵਲਕਾਰ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਲੇਖਕਾਂ ਨੇ ਪੇਂਡੂ ਅਣ-ਗੌਲੇ ਪਾਤਰਾਂ ਅਤੇ ਵਿਸਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤੀ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਖਾਸ ਬਣਾ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਉੱਪਰ ਅਨੇਕਾਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਅਤੇ ਨਾਵਲ ਲਿਖੇ। ਅਰਜਪ੍ਰੀਤ ਨੇ ਅਣ-ਗੌਲੇ ਲੇਖਕਾਂ ਦੇ ਕੀਮਤੀ ਖਿਆਲਾਂ ਨੂੰ ਕਿਤਾਬੀ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ। ਮੇਰੇ ਨਜਰੀਏ ਅਤੇ ਨਜਰ 'ਚ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਕੰਮ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਹਨ। ਸਲਾਘਾਯੋਗ ਤੇ ਵਿਚਾਰਨਯੋਗ ਅਤੇ ਕਦਰ ਕਰਨਯੋਗ ਵੀ। ਨੀਵਿਆਂ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਚੁੱਕਣਾ ਹੀ, ਉੱਚਿਆਂ ਦੀ ਉੱਚਤਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲੋਂ ਅਰਜਪ੍ਰੀਤ ਵਧਾਈ ਦਾ ਹਾਸਿਲ ਹੈ। 'ਅਜੋਕਾ ਕਾਵਿ' ਪੁਸਤਕ 'ਚ ਵੀਹ ਕਵੀਆਂ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦਰਜ ਹਨ। ਕਿਤਾਬ 'ਸੂਰਜਾਂ ਦੇ ਵਾਰਿਸ' ਪ੍ਰਕਾਸਨ ਵੱਲੋਂ ਛਾਪੀ ਗਈ ਹੈ। ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹਨੀ ਸੁਰੂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ 'ਸਾਗੀਰ ਤਬੱਸੁਮ' ਦੀਆਂ ਗਜਲਾਂ ਦਾ ਰੰਗ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਮਨ ਦੀਆਂ ਗਹਿਰਾਈਆਂ ਅਤੇ ਸਿਖਰਾਂ ਤੱਕ ਲਸ-ਲਸ ਕਰ ਉੱਠਦਾ ਹੈ। 'ਸਾਗੀਰ ਤਬੱਸੁਮ' ਦੀ ਗਜਲ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ 'ਵਾਹ ਬਈ ਵਾਹ' ਵਾਂਗ ਪਾਠਕ ਆਪ-ਮੁਹਾਰੇ 'ਵਾਹ ਸਾਗੀਰ ਵਾਹ' ਕਰਨ ਲੱਗਦਾ ਹੈ।

“ਨਫਰਤ ਟੱਕਰਾਂ ਮਾਰ ਕੇ ਆਪੇ ਮਰ ਜਾਂਦੀ
ਲੋਹੇ ਵਰਗੀ ਢਾਲ ਮੁਹੱਬਤ
ਵਾਹ ਬਈ ਵਾਹ।”

'ਅੰਬਰ ਕੌਰ' ਦੀ 'ਸਰਦਾਰ' ਕਵਿਤਾ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਦੇ ਬੀਜ ਨੂੰ ਟਟੋਲਦੀ ਹੈ। ਜਨਮ ਲੈਂਦਿਆਂ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਜੰਮਦੀ, ਇਸ ਨੂੰ ਲਗਨ, ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਅਤੇ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੁੱਖ 'ਚੋਂ ਤਾਂ ਗੌਤਮ ਜਾਂ ਗੋਬਿੰਦਰਾਏ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬੁੱਧ ਅਤੇ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਤਾਂ ਮਿਹਨਤ-ਲਗਨ 'ਚੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਅੰਬਰ ਕੌਰ ਵੀ ਇਹੀ ਲਿਖਦੀ ਹੈ ਕਿ “ਸਰਦਾਰ ਜਨਮ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦਾ, ਸਰਦਾਰ ਤਾਂ ਸਿਰਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।” ਪੱਗ ਬੰਨਦਾ ਪਿਓ ਹੈ ਪਰ ਪੱਗ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਦੀ ਧੀ ਹੈ। ਧੀ ਕੋਮਲ-ਕਲੀ ਤੋਂ ਤਿੱਖੀ-ਤਲਵਾਰ ਤੱਕ ਹਰ ਰੂਪ ਧਾਰਨਾ ਜਾਣਦੀ ਹੈ। 'ਸਬਰਾਂ ਦੀ ਧਿਰ' ਕਵਿਤਾ 'ਚ ਕਵਿੱਤਰੀ ਦੇ ਕਹਿਣ ਦਾ ਭਾਵ ਵੀ ਇਹੀ ਹੈ :-

“ਕਿੰਨੀਆਂ ਪੱਗਾਂ ਦੀ ਪੱਤ ਇਹਦੇ ਸਿਰ ਹੁੰਦੀ
ਤਾਂ ਹੀ ਤਾਂ ਧੀ, ਸਬਰਾਂ ਦੀ ਧਿਰ ਹੁੰਦੀ।”

ਕਵਿੱਤਰੀ ਇਸੇ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਅੰਤ 'ਤੇ ਇੱਕ ਅਲਹਿਦਾ ਕਾਵਿ-ਸਿਧਾਂਤ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਲਿੰਗ/ਪੁਲਿੰਗ ਦੇ ਵਿਆਕਰਨੀ ਅਰਥਾਂ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣਾ ਸਿਧਾਂਤ ਘੜਦੀ ਹੈ, ਦੇਖੋ:-

“ਨਿਮਰਤਾ ਘੜ ਦਿਓ, ਪਰ ਲੱਗੇ ਅੜਬ ਲੁਕਾਈ ਨੂੰ
ਏਹੀ ਤਾਂ ਕੌਰ ਜੋ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਹੁੰਦੀ।”

ਇੱਥੇ ਵਿਆਕਰਨ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ 'ਹੁੰਦੀ' ਸਬਦ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ 'ਹੁੰਦਾ' ਆਉਣਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਪੁਲਿੰਗਵਾਚੀ ਹੈ ਅਤੇ 'ਹੁੰਦੀ' ਸਬਦ ਇਸਤਰੀ-ਲਿੰਗ ਹੈ ਪਰ ਇਹੀ ਉਸਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਕਾਵਿ-ਤੁਕਾਂਤ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਵਿਆਕਰਨਕ-ਪੁਰਾਣਤਾ ਵਿੱਚ ਨਵਾਂ ਸਿਧਾਂਤ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ। ਉਸਨੇ ਪ੍ਰੋ. ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਵਾਂਗ ਕਵਿਤਾ ਰਚਦੇ-ਰਚਦੇ ਕਵਿਤਾ ਨੂੰ ਨਵਾਬੀ ਜੁੱਤੀ ਦੀ ਕੈਦ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ। 'ਜਨਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ' ਰਹੱਸਵਾਦੀ ਕਵਿੱਤਰੀ ਹੈ। ਕਵਿਤਾ ਉਸਦੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿੱਚੋਂ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਪੂਰੇ ਵਜੂਦ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਸਦਾ ਹਰ ਸਬਦ ਸਮਰਪਨ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਤਹਿਤ ਹੈ। ਸਾਰੀ ਕੁਦਰਤ ਔਰਤ ਦੀ ਨਿਆਈ ਹੈ। ਇਹੀ ਗੱਲ 'ਓਸੋ' ਵਰਗੇ ਫਿਲਾਸਫਰ ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਰਹੇ ਕਿ ਕੁਦਰਤ ਦੀਆਂ ਗਹਿਰਾਈਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਔਰਤ ਐਨਕ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ। 'ਜਨਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ' ਦੀ ਕਵਿਤਾ 'ਹਵਾ ਬੋਲਦੀ' 'ਚ ਇਹੀ ਔਰਤ ਕੁਦਰਤ 'ਚੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੋਈ ਰੱਬ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਲਿਖਦੀ ਹੈ ਕਿ:-

“ਤੇਰੇ ਕਣਕ ਬੰਨੇ ਜਿਹੇ ਹੱਥਾਂ 'ਤੇ
ਜਦ ਹੱਥ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਧਰਦਾ ਹਾਂ
ਸੱਚ ਜਾਣੀ, ਮੈਨੂੰ ਇਉਂ ਲੱਗਦਾ
ਜਿਉਂ ਰੱਬ ਨੂੰ ਸਜਦਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।”

ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਕਵਿਤਾ ਜਰੀਆ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਕਵਿਤਾ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਉਸਦੇ ਵਜੂਦ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਕੋਮਲ-ਚਿੱਤ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਸਬਦ, ਮਹਿਜ ਸਬਦ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਸਗੋਂ ਕੁਦਰਤ ਦੀਆਂ ਗਹਿਰੀਆਂ ਦਾ ਭੇਦ ਖੋਲਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਵੀ, ਕਵੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਉਹ ਕਵਿਤਾ ਜਰੀਏ ਕੁਦਰਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਨਾਲ ਇੱਕ ਮਿੱਕ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਰਾਜ ਨੂੰ ਕਵਿੱਤਰੀ ਨੇ 'ਕੁਝ ਕਵਿਤਾਵਾਂ' ਕਵਿਤਾ ਵਿੱਚ ਖੋਲਿਆ ਹੈ। ਜਨਪ੍ਰੀਤ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਨੇ ਇੱਕ ਕਮਾਲ ਦਾ ਭੇਦ ਖੋਲਿਆ ਕਿ ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਹ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂ ਸੁਣਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮਰਦ-ਲੇਖਕ ਜਦੋਂ ਰਹੱਸਵਾਦੀ ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਅੰਦਰੋਂ ਔਰਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ 'ਬੁੱਲ੍ਹੇ ਸਾਹ' ਮੀਢੀਆਂ-ਗੁੰਦਾ ਕੇ ਮੁਰਸਦ ਦੀ ਕਮਲੀ ਹੋ ਨੱਚਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਰੂਹ ਦੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵਿਚਰਨ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰੂਹ, ਇਸਤਰੀ ਹੈ। ਪਰ ਜਨਪ੍ਰੀਤ ਜਦੋਂ ਰਹੱਸਵਾਦੀ ਕਵਿਤਾ ਲਿਖਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਮਰਦ ਦੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵਿਚਰਦੀ ਹੈ। ਪੁਲਿੰਗਵਾਚੀ ਸਬਦ ਜਿਆਦਾ ਵਰਤਦੀ ਹੈ। ਕਵਿਤਾ ਵਿੱਚ ਖੁਦ ਨੂੰ ਮਰਦ ਬਣਾ ਕੇ ਪੇਸ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਕਿਤੇ ਕਿਤੇ ਬਿਲਕੁਲ 'ਸੂਹੇ ਅੱਖਰਾਂ' ਵਾਲੇ 'ਸੁਖਬੀਰ' ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਰੰਗਾਂ ਨਾਲ ਜਾ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਦੇਖੋ:-

“ਪਰ ਤੈਨੂੰ ਕੀ ਪਤਾ
ਤੂੰ ਤਾਂ ਰੱਬ ਏਂ
ਆਪਣੇ ਮੁਤਾਬਕ ਚੱਲੇਂਗਾ
ਮਾਂ ਥੋੜੀ ਏਂ ਜੋ ਤਰਲਾ ਸੁਣ ਕੇ ਪਿਘਲ ਜਾਵੇਂਗਾ।”

'ਰਾਜੇਸ ਪਠਾਨ' ਦਾ ਇਹ ਸੇਅਰ ਸਦੀਵੀ ਹਕੀਕਤਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਭਰਦਾ ਹੈ:-

“ਉਸ ਵੇਲੇ ਲੱਭਣਾ ਤੇਰੇ ਅੱਖਰਾਂ ਨੇ 'ਪਠਾਨ'
ਜਦ ਨਾ ਤੇਰੇ ਸਰੀਰ ਦਾ ਕੋਈ ਅੰਗ ਲੱਭਿਆ।”

ਰਾਜੇਸ ਪਠਾਨ ਦੀਆਂ ਚਾਰੇ ਰਚਨਾਵਾਂ ਹੀ ਹਕੀਕੀ ਤੇ ਤਵਾਰੀਖੀ ਸੱਚ ਦਾ ਸਬੂਤ ਹਨ। 'ਸੌਦਾਗਰ' ਨੇ 'ਸੱਚਾ ਪਿਆਰ' ਕਵਿਤਾ 'ਚ ਬਦਲਦੀਆਂ ਪਿਆਰ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਅਤੇ ਆਸਕਿਾਂ-ਸਾਧਕਾਂ ਦੇ ਮਨ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ ਦਾ ਖੂਬ ਤਰਜਮਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਨੌਜਵਾਨ ਬਿਨ੍ਹਾਂ ਸਮਝੇ ਨਾਸਤਿਕਤਾ ਵੱਲ ਵਧ ਰਹੇ ਹਨ, ਉੱਥੇ ਇਹ ਕਵੀ ਧਰਮ ਦੀ ਅਸਲ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਹੋਇਆ ਗੁਰੂਬਾਨੀ ਦੇ ਲੋਏ-ਲੋਏ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਏਕਤਾ ਅਤੇ ਗੁਰੂ-ਘਰ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਵੀ ਸੁੰਦਰ ਹਨ। ਡਾ. ਜਗਤਾਰ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਕਿ “ਜਦ ਤਲਖੀ ਵਧੇ ਤਾਂ ਖੱਤ ਲਿਖੀਂ” ਇਹੀ ਤਲਖੀ 'ਸੰਗੀਤ ਸਿੰਘ' ਦੇ ਅੰਦਰ ਵਧਦੀ ਹੈ ਜਦ ਉਹ ਸਮਾਜ, ਧਰਮ, ਜਾਤਾਂ-ਪਾਤਾਂ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ 'ਇੱਕ ਖਤ' ਕਵਿਤਾ 'ਚ ਸਭ ਨੂੰ ਇੱਕ ਇੱਕ ਖਤ ਲਿਖਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਖਤ ਸੁਰਜੀਤ ਪਾਤਰ ਦੇ ਖਤ ਵਰਗਾ ਡਰਾਉਣਾ ਨਹੀਂ, ਜਿਸਦੀ ਉਡੀਕ ਉਸਨੂੰ ਰਾਤ-ਬਰਾਤੇ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਖਤ ਪਿਆਰ-ਨਿੱਘ-ਏਕਤਾ ਦੇ ਸੁਨੇਹੇ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੈ।

“ਮੈਂ ਲਿਖਣਾ ਏ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ
ਏਨ੍ਹਾਂ ਕੁਰਸੀਆਂ ਦੇ ਯਾਰਾਂ ਨੂੰ
ਕੁਝ ਅਕਲ 'ਤੇ ਹੁਣ ਜੋਰ ਕਰੋ
ਮੇਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵੱਲ ਵੀ ਗੌਰ ਕਰੋ
ਵਿਰਸੇ ਦੀਆਂ ਸੁਗਾਤਾਂ ਨੂੰ
ਪੰਜ ਆਬਾਂ ਦੇ ਜਜਬਾਤਾਂ ਨੂੰ
ਮੈਂ ਖਤ ਇੱਕ ਲਿਖਣਾ ਹੈ।”

'ਸੰਗੀਤ ਸਿੰਘ' ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਦੋ ਰਚਨਾਵਾਂ 'ਚ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋ. ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਟਕੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਨ-ਉੱਤਰੀ ਰੰਗ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਕਵੀ ਖੁਦ ਹੀ ਸਵਾਲ ਅਤੇ ਖੁਦ ਹੀ ਜਵਾਬ ਬਣਦਾ ਹੈ। 'ਕੀ ਗੱਲ ਹੋ ਗਈ ਪਾਤਸਾਹ' ਉਸਦੀ ਸੋਹਣੇ ਸਿਰਲੇਖ ਵਾਲੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਕਵਿਤਾ ਹੈ। ਕਿਤੇ ਕਿਤੇ 'ਜਾਪੁ ਸਾਹਿਬ' ਵਾਲਾ ਰੰਗ ਵੀ ਉਘੜਦਾ ਹੈ:-

“ਕਾਰਨ ਕਬੀਰ ਕਰਤਾ ਕੁੱਲ ਜੱਗ ਦਾ
ਕਵਣ ਜਾਣੀ ਕਰਾਮਾਤ ਤੇਰੀ
ਸਰਬੰਸ ਦਾਤ ਦਿੱਤੀ ਦਾਤਾਰੇ
ਕਾਮਲ ਕਾਯਮ ਬਾਤ ਤੇਰੀ
ਆਪ ਲਿਖਾਰੀ ਬੋਲ ਵੀ ਆਪੇ
ਪੋਚ ਹਮ ਸੋਚ ਸੰਗੀਤ ਨਹਿ ਕਿਛ
ਹਰ ਆਪ ਕਰੇਂਦਾ ਸਭ ਕਿਛ...।”

'ਭਵਨਜੋਤ ਕੌਰ' ਘੱਟ ਸਬਦਾਂ 'ਚ ਵੱਧ ਅਰਥ ਸਮਾਉਣ ਵਾਲੀ ਕਵਿੱਤਰੀ ਹੈ। ਉਹ ਕਵਿਤਾ ਨੂੰ ਨਵਤੇਜ ਭਾਰਤੀ ਵਾਂਗ ਸੁਤੇ-ਸਿੱਧ ਕਹਿ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਜੋ ਸੁਤੇ-ਸਿੱਧ ਕਿਹਾ ਵੀ ਅਸਰ ਕਰੇ ਪ੍ਰੋ. ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਅਨੁਸਾਰ ਓਹੀ ਸਾਧ-ਬਚਨ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਧ-ਬਚਨ ਹੀ ਕਵਿਤਾ ਹਨ। 'ਭਵਨਜੋਤ' ਇਹਨਾਂ ਸਾਧ-ਬਚਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਉਤਰਦੀ ਹੋਈ ਲਿਖਦੀ ਹੈ ਕਿ:-

“ਹੈ ਤੇ ਬਹੁਤ ਕੁਝ
ਹਰ ਇਨਸਾਨ ਅੰਦਰ
ਤੇਰਾ ਤੇਰੇ ਅੰਦਰ
ਮੇਰਾ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ
ਭਰਮ ਭੁਲੇਖਾ ਹਵਸ ਲਾਲਚ
ਚੋਰ ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੋਂ ਪੜਦਾ।

ਉਸ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਵੀ ਦਿਲਕਸ ਹਨ। 'ਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਰਿਆੜ' ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਵਿੱਚ ਸਵਿ ਕੁਮਾਰ ਦੇ ਗੀਤਾਂ ਵਾਲੀ ਰਵਾਨਗੀ ਹੈ। ਜੋ ਗਮ ਦੀਆਂ ਤੈਹਾਂ ਤੱਕ ਅਤੇ ਮੰਤਰ-ਮੁਗਦ ਦੇ ਅਸਰ ਤੱਕ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। 'ਇਹ ਪੀੜਾਂ ਨੇ ਮੇਰੀਆਂ' ਰਚਨਾ ਨੂੰ ਮੈਂ ਗਜਲ ਹੀ ਕਹਾਂਗਾ। ਉਹ ਗਜਲ ਜਿਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਗਜਲ ਹੁਣ ਤੱਕ ਪੰਜਾਬੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭਾਸਾ ਦੇ ਸਾਹਿਤ ਵਿੱਚ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਜਿਸਦਾ ਕਾਫੀਆ-ਰਦੀਫ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਗਜਲ ਦਾ ਸਥਾਨ ਰੱਖਦੀ ਹੈ:-

“ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੇ ਹਾਲ 'ਤੇ ਰਹਿਣ ਦਿਓ!
ਇਹ ਪੀੜਾਂ ਨੇ ਮੇਰੀਆਂ।
ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਹੀ ਬਸ ਸਹਿਣ ਦਿਓ!
ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ।
ਕੋਈ ਜੋ ਕਹਿੰਦਾ ਕਹਿਣ ਦਿਓ!
ਇਹ ਅੱਥਰੂ ਨੇ ਮੇਰੇ।
ਮੇਰੇ ਨੈਣਾਂ 'ਚੋਂ ਹੀ ਬਹਿਣ ਦਿਓ!
ਮੇਰੀ ਹਿਜਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਯਾਰੀ।

'ਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਰਿਆੜ' ਦੀ ਕਵਿਤਾ 'ਅਜਾਦ ਦੇਸ ਦੀ ਗੁਲਾਮ ਔਰਤ' ਵੀ ਸਲਾਹੁਣਯੋਗ ਰਚਨਾ ਹੈ। 'ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ' ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ 'ਚ ਅੰਤਰ-ਸੰਵਾਦ-ਸਮਰੂਪਤਾ ਆਲੋਚਨਾ-ਵਿਧੀ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀ ਹੈ:-

“ਦਰ ਦਰ ਫਿਰਦਾ ਹੁਣ ਮੈਂ ਵਿਕਦਾ
ਬਾਕੀਆਂ ਵਾਂਗ ਮੈਂ ਦੁੱਖੜੇ ਲਿੱਖਦਾ
ਨੀਂ ਮੈਂ ਕੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ।”

ਅਰਥ:- ਇੱਥੇ ਕਵੀ ਦਾ ਹੌਸਲਾ ਅਡੋਲ ਹੈ। ਉਹ ਦੁੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕੱਲਾਪਣ ਨਹੀਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ। (ਅੰਤਰ-ਸੰਵਾਦ)

“ਮਲਾਹ ਬਿਨ੍ਹਾਂ ਮੈਂ ਕਿਸਤੀ ਸਾਗਰ ਲਾ ਬੈਠਾ
ਉਹ ਵਿਰਲੇ ਨੇ ਜੋ ਕੱਲਿਆਂ ਪਾਰ ਲੰਘਾਉਂਦੇ ਨੇ।”

ਅਰਥ:- ਇੱਥੇ ਕਵੀ ਡਾਵਾਡੋਲ ਹੈ। ਉਸਨੂੰ ਜਿੰਦਗੀ ਦੀ ਕਿਸਤੀ ਕੱਲਿਆਂ ਪਾਰ ਲਾਉਣੀ ਮੁਸਕਿਲ ਲੱਗ ਰਹੀ ਹੈ। (ਸਮਰੂਪਕਤਾ)

“ਏ ਇਸਕ ਹੀ ਹੈ ਜੋ ਸਮਝਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਆਉਣਾ ਨਹੀਂ
ਕਿਤੇ ਹਸਦੇ ਨੇ ਕਿਤੇ ਮੇਰੇ ਜਿਹੇ ਪਛਤਾਉਂਦੇ ਨੇ।”

ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਭਰਾ ਨੇ ਰੁਚਿਤਾ ਦੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਹੱਤਿਆ

1 ਦਸੰਬਰ ਦੀ ਸਵੇਰੇ 11 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਵੱਲਭ ਗੁਪਤਾ ਲਿਫ਼ਟ ਤੋਂ7ਵੀਂ ਮੰਜ਼ਿਲ ਤੇ ਸਥਿਤ ਆਪਣੇ ਫ਼ਲੈਟ ਨੰਬਰ 702 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਫ਼ਲੈਟ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਦੀ ਸਿਟਕਨੀ ਬਾਹਰ ਤੋਂ ਬੰਦ ਮਿਲੀ। ਉਸਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਰੁਚਿਕਾ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਉਪਰ ਵਾਲੇ ਫ਼ਲੈਟ ਵਿੱਚ ਗਈ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਯ ਕਰਕੇ ਬਾਹਰ ਤੋਂ ਸਿਟਕਨੀ ਬੰਦ ਹੈ। ਸਿਟਕਨੀ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਉਹ ਅੰਦਰ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਬੈਡਰੂਮ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਈ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਖ਼ੂਨ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤੇ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਰੁਚਿਤਾ ਦੇ ਹੱਥ ਜਾਂ ਪੈਰ ਤੇ ਕੁਝ ਲੱਗ ਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ, ਉਸੇ ਦੇ ਖ਼ੂਨ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਰੁਚਿਤਾ ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ ਦਿੱਤੀ, ਰੁਚੀ ਕਿੱਥੇ ਹੋ ?

ਰੁਚਿਤਾ ਨਾ ਬੋਲੀ ਤਾਂ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਵੱਲਭ ਉਪਰ ਵਾਲੇ ਫ਼ਲੈਟ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਦੇਖਣ ਗਏ। ਉਥੇ ਉਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੰਕਾ ਹੋਇਆ। ਆਪਣੇ ਫ਼ਲੈਟ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਮਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਬਾਥਰੂਮ, ਟਾਇਲਟ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਪਰ ਰੁਚਿਤਾ ਕਿਤੇ ਨਾ ਮਿਲੀ।ਇਸ ਤਲਾਸ਼ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਫ਼ਲੈਟ ਦੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਕਮਰਿਆਂ ਤੇ ਵੀ ਖ਼ੂਨ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਨਜ਼ਰ ਆਏ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਰੁਚਿਤਾ ਦੇ ਮੋਬਾਇਲ ਤੇ ਫ਼ੋਨ ਕੀਤਾ। ਫ਼ੋਨ ਦੀ ਘੰਟੀ ਤਾਂ ਪੂਰੀ ਵੱਜੀ, ਪਰ ਫ਼ੋਨ ਰਿਸੀਵ ਨਾ ਹੋਇਆ।

ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਵੱਲਭ ਥੋੜ੍ਹਾ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋਇਆ, ਉਸਨੇ ਹੇਠਾਂ ਦੇ ਅਪਾਰਟਮੈਂਟ ਦੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਗਾਰਡ ਪ੍ਰੇਮ ਬਹਾਦਰ ਨੂੰ ਫ਼ੋਨ ਕਰਕੇ ਰੁਚਿਤਾ ਦੇ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੈਡਮ ਤਾਂ ਹੇਠਾਂ ਆਈ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਪਾਰਟਮੈਂਟ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਉਸ ਫ਼ਲੈਟ ਵਿੱਚ ਖ਼ੂਨ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਮਿਲਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹਿ ਕੇ ਉਪਰ ਬੁਲਾ ਲਿਆ।

ਉਹ ਉਪਰ ਪਹੁੰਚਿਆ ਤਾਂ ਖ਼ੂਨ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਦੇਖ ਕੇ ਉਹ ਵੀ ਹੈਰਾਨ ਹੋਇਆ, ਇਕ ਵਾਰ ਫ਼ਿਰ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਵੱਲਭ ਨੇ ਗਾਰਡ ਦੇ ਨਾਲ ਰੁਚਿਤਾ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਆਰੰਭ ਕੀਤੀ। ਗਾਰਡ ਪ੍ਰੇਮ ਬਹਾਦਰ ਨੇ ਫ਼ਲੈਟ ਦੇ ਸਟੋਰ ਰੂਮ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਤਾਂ ਹੇਠਾਂ ਫ਼ਰਸ਼ 'ਤੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੀ ਰੁਚਿਤਾ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤੀ। ਉਸ ਦੇ ਆਸ ਪਾਸ ਖ਼ੂਨ ਫ਼ੈਲਿਆ ਸੀ। ਲਾਸ਼ ਦੇਖ ਕੇ ਪ੍ਰੇਮ ਬਹਾਦਰ ਚੀਖ ਪਿਆ। ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਵੱਲਭ ਭੱਜ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਆਇਆ ਅਤੇ ਰੁਚਿਤਾ ਦੀ ਨਬਜ਼ ਲੱਭ ਕੇ ਦੇਖਿਆ ਉਹ ਸ਼ਾਂਤ ਸੀ। ਪਤਨੀ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਬਾਰੇ ਜਾਣ ਕੇ ਉਹ ਜ਼ੋਰ ਦੀ ਚੀਖਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਚੀਖਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣ ਕੇ ਪੜੌਸੀ ਆ ਗਏ।

ਇਹ ਘਟਨਾ ਉਦੈਪੁਰ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਨਿਊ ਭੋਪਾਲਪੁਰਾ ਦੇ ਲਕਸ਼ਮਣ ਵਾਟਿਕਾ ਦੇ ਕੋਲ ਬਣੇ ਆਰਬਿਟ 1 ਅਪਾਰਟਮੈਂਟ ਦੀ ਹੈ। ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਵੱਲਭ ਗੁਪਤਾ ਇਸ ਬਹੁ-ਮੰਜ਼ਿਲਾ ਅਪਾਰਟਮੈਂਟ ਵਿੱਚ 7ਵੀਂ ਮੰਜ਼ਿਲ 'ਤੇ ਬਣੇ ਫ਼ਲੈਟ ਵਿੱਚ ਪਤਨੀ ਰੁਚਿਤਾ, 0 ਸਾਲ ਦੀ ਬੇਟੀ ਅਵਿਸ਼ੀ ਅਤੇ 8 ਸਾਲ ਦੇ ਬੇਟੇ ਅਰਨਵ ਦੇ ਨਾਲ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਦਿਨ ਦਿਹਾੜੇ ਫ਼ਲੈਟ ਵਿੱਚ ਔਰਤ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਪੂਰੇ ਅਪਾਰਟਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਸਨਸਨੀ ਫ਼ੈਲ ਗਈ ਸੀ।

ਸੂਚਨਾ ਮਿਲਣ ਤੇ ਕੁਝ ਹੀ ਦੇਰ ਵਿੱਚ ਥਾਣਾ ਸੁਖੇਰ ਪੁਲੀਸ ਘਟਨਾ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਆ ਗਈ ਸੀ। ਫ਼ਲੈਟ ਅਤੇ ਲਾਸ਼ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕਾ ਨੇ ਆਖਰੀ ਦਮ ਤੱਕ ਸੰਘਰਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਹੱਤਿਆ ਕਿਸੇ ਨੋਕੀਲੀ ਚੀਜ਼ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਿਰ ਨੂੰ ਦੀਵਾਰ ਨਾਲ ਪਟਕ ਕੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਫ਼ਲੈਟ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਲੁੱਟਮਾਰ ਵਰਗਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਰਸੋਈ ਵਿੱਚ ਗੈਸ ਚੁੱਲ੍ਹੇ 'ਤੇ ਦੁੱਧ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਘਰ ਵਿੱਚ ਰੁਚਿਤਾ ਦੇ ਮੋਬਾਇਲ ਦੀ ਫ਼ੋਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਰ ਉਹ ਨਾਂ ਮਿਲਿਆ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਹ ਸਮਝ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਰੁਚਿਤਾ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕਿਉਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ? ਫ਼ਲੈਟ ਵਿੱਚ ਨਾ ਤਾਂ ਚੋਰੀ ਹੋਈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਦੂਜੀ ਅਜਿਹੀ ਗੱਲ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਹੱਤਿਆ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ।ਸੂਚਨਾ ਮਿਲਣ ਤੇ ਉਦੈਪੁਰ ਦੇ ਹੀ ਸੈਕਟਰ 4 ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਰੁਚਿਤਾ ਦੀ ਮਾਸੀ ਮੋਨਿਕਾ ਜੈਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਅਤੇ ਵਾਕਫ਼ਕਾਰ ਆ ਗਏ ਸਨ। ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਵਿੱਚ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਵੱਲਭ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਐਲ. ਐਲ. ਬੀ. ਫ਼ਾਈਨਲ ਈਅਰ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਯ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਹ ਸੀ. ਏ. ਵੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਰੁਚਿਤਾ ਵਕੀਲ ਸੀ ਅਤੇ ਉਦੈਪੁਰ ਬਾਰ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੀ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਸੀ। ਕਦੀ-ਕਦੀ ਉਹ ਕੋਰਟ ਵੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਉਹ ਜੱਜ ਬਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਇਯ ਕਰਕੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਨਿਆਂਇਕ ਸੇਵਾ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਉਹ ਸਵੇਰੇ ਕਰੀਬ ਸਾਢੇ 7 ਵਜੇ ਕੋਚਿੰਗ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਉਸ ਦਿਨ ਵੀ ਉਹ ਸਵੇਰੇ ਆਪਣੇ ਵਕਤ ਤੇ ਕੋਚਿੰਗ ਚਲੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੋਵੇਂ ਬੱਚੇ ਸਕੂਲ ਚਲੇ ਗਏ ਸਨ। ਸਾਢੇ 8 ਵਜੇ ਉਹ ਵੀ ਕਾਲਜ ਚਲਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਰੁਚਿਤਾ ਕੋਚਿੰਗ ਤੋਂ ਆਈ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਪਾਰਟਮੈਂਟ ਤੋਂ ਨਿਕਲਦੇ ਵਕਤ ਉਸ ਨੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਗਾਰਡ ਪ੍ਰੇਮ ਬਹਾਦਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਦੁੱਧ ਵਾਲਾ ਆਵੇ ਤਾਂ ਮੈਡਮ ਨੂੰ ਕਹਿ ਦੇਣਾ ਕਿ ਦੁੱਧ ਲੈ ਲਵੇਗੀ। 11 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਉਹ ਘਰ ਮੁੜਿਆ ਤਾਂ ਫ਼ਲੈਟ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਦੀ ਬਾਹਰ ਤੋਂ ਸਿਟਕਣੀ ਲੱਗੀ ਸੀ ਅਤੇ ਅੰਦਰ ਸਟੋਰ ਰੂਮ ਵਿੱਚ ਰੁਚਿਤਾ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਪਈ ਸੀ।ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਵੱਲਭ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਰੁਚਿਤਾ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਸਵੇਰੇ ਸਾਢੇ 8 ਤੋਂ 11 ਵਜੇ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਈ ਸੀ। ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਪੜੌਸੀਆਂ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਗਾਰਡ ਪ੍ਰੇਮ ਬਹਾਦਰ ਤੋਂ ਵੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਪਰ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਸਾਹਮਣੇ ਨਾ ਆਈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਹੱਤਿਆ ਜਾਂ ਹਤਿਆਰੇ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ।

ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਘਟਨਾ ਸਥਾਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਕੇ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਪੋਸਟ ਮਾਰਟਮ ਦੇ ਲਈ ਭਿਜਵਾਉਣਾ ਚਾਹਿਆ ਤਾ ਰੁਚਿਤਾ ਦੀ ਮਾਸੀ ਮੋਨਿਕਾ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਰੁਚਿਤਾ ਦੇ ਘਰ ਵਾਲੇ ਅਜਮੇਰ ਤੋਂ ਚੱਲੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆ ਜਾਣ ਦਿਓ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਾਸ਼ ਦਾ ਪੋਸਟ ਮਾਰਟਮ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਪੁਲੀਸ ਮੰਨ ਗਈ।

ਇਸੇ ਵਿਚਕਾਰ ਪੁਲੀਸ ਜਾਂਚ ਕਰਦੀ ਰਹੀ। ਐਸ. ਐਫ਼. ਐਲ. ਟੀਮ ਨੇ ਵੀ ਆ ਕੇ ਸਾਰੇ ਸਬੂਤ ਜੁਟਾ ਲਏ ਸਨ। ਦੁਪਹਿਰੇ ਰੁਚਿਤਾ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਬੱਚੇ ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਆਏ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਦੱਸੇ ਬਿਨਾਂ ਮੋਨਿਕਾ ਜੈਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਭਿਜਵਾ ਦਿੱਤਾ। ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਰੁਚਿਤਾਦੇ ਪਿਤਾ ਦੁਲੀ ਚੰਦ ਜੈਨ ਅਤੇ ਭਰਾ ਵਿਵੇਕ ਉਰਫ਼ ਸੋਨੂੰ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਲਾਸ਼ ਦੇਖਕੇ ਰੋਣ ਲੱਗੇ।

ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਭਰਾ ਨੇ ਰੁਚਿਤਾ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਲਈ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਵੱਲਭ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀ ਕੇ ਉਹ ਰੁਚਿਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਮਾਰਕੁੱਟ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਫ਼ੋਨ ਕਰਕੇ ਉਹ ਪਤੀ ਦੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਦੱਸਦੀ ਸੀ। ਰੁਚਿਤਾ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਲਏ ਗਏ ਫ਼ਲੈਟ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਗਹਿਣੇ ਵੀ ਉਸ ਨੇ ਵੇਚ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਭਰਾ ਨੇ ਰੁਚਿਤਾ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਦਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਵੱਲਭ ਗੁਪਤਾ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਹੱਤਿਆ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਤਹਿਰੀਰ ਵੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਰੁਚਿਤਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਭਰਾ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਤਹਿਰੀਰ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਰਜ ਕਰਨ ਥਾਣੇ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਾਕੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਕੇ ਲਾਸ਼ ਪੋਸਟ ਮਾਰਟਮ ਲਈ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀ। ਪੁਲੀਸ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਵੱਲਭ ਨੂੰ ਥਾਣੇ ਲੈ ਆਈ। ਥਾਣੇ ਵਿੱਚ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਵਿੱਚ ਵੀ ਉਸਨੇ ਉਹੀ ਗੱਲ ਦੁਹਰਾਈ। ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੀ ਸਚਾਈ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਲਾ ਕਾਲਜ ਦਾ ਰੈਗੂਲਰ ਸਟੂਡੈਂਟ ਹੈ, ਪਰ ਉਹ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਨਹੀਂ, ਕਦੀ-ਕਦੀ ਕਾਲਜ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਸਵਾਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਕਾਲਜ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਦਿਨ ਕਾਲਜ ਕਿਉਂ ਗਿਆ ਸੀ ? ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਉਠਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰੁਚਿਤਾ ਕੋਚਿੰਗ ਚਲੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਦਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਵੇਰੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਟਿਫ਼ਟ ਬਣਾ ਕੇ ਮੰਮੀ ਨੇ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਸਵੇਰੇ 10 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਚੌਕਾ ਬਰਤਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਬਾਈ ਹੇਮਾ ਆਈ ਸੀ ਤਾਂ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਤੇ ਜਿੰਦਰਾ ਲੱਗਿਆ ਸੀ।ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਵੱਲਭ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ 11 ਵਜੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਫ਼ਲੈਟ ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਤਾਂ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਤੇ ਬਾਹਰ ਸਿਟਕਨੀ ਲੱਗੀ ਸੀ ਅਤੇ ਰੁਚਿਤਾ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਸਟੋਰ ਰੂਮ ਵਿੱਚ ਪਈ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਫ਼ਲੈਟ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆ ਕੇ ਵੀ ਲਾਸ਼ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਦੇਖੀ ? ਲਾਸ਼ ਸੁਰੱਖਿਆ ਗਾਰਡ ਨੇ ਦੇਖੀ। ਉਸ ਦੇ ਹੱਥ ਦੇ ਨਹੁੰਆਂ ਤੇ ਖ਼ੂਨ ਲੱਗਿਅ ਸੀ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਉਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਰੁਚਿਤਾ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਵਕਤ ਉਸ ਦੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਲੱਗਿਆ ਖ਼ੂਨ ਉਸ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਤੇ ਲੱਗ ਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ।ਰੁਚਿਤਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਭਰਾ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਵੱਲਭ ਬਹੁਤ ਹੀ ਗੁਸੈਲ ਅਤੇ ਹਿੰਸਕ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਦਾ ਸੀ। ਅਕਸਰ ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਵਿੱਚ ਝਗੜਾ ਹੁੰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕੁਝ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨੇ ਰੁਚਿਤਾ ਨੂੰ ਜਾਨ ਤੋਂ ਮਾਰਨ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਪੜੌਸੀਆਂ ਨੇ ਝਗੜਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਦੱਸੀ ਸੀ।

ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰੁਚਿਤਾ ਪਤੀ, ਬੱਚਿਆਂ ਅਤੇ ਭਰਾ ਦੇ ਨਾਲ ਦੁਬਈ ਘੁੰਮਣ ਗਈ ਸੀ। ਉਥੇ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਤੇ ਵਿਵਾਦ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਵੱਲਭ ਦੋਵੇਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਚਲਿਆ ਆਇਆ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਰੁਚਿਤਾ ਦਾ ਭਰਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਸੀ। ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਵੱਲਭ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਸਾਢੇ 8 ਵਜੇ ਕਾਲਜ ਦੇ ਲਈ ਨਿਕਲਿਆ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਰੁਚਿਤਾ ਘਰ ਨਹੀਂ ਵਾਪਸ ਆਈ ਸੀ।ਜਦਕਿ ਅਪਾਰਟਮੈਂਟ ਦੇ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਸਾਢੇ 8 ਵਜੇ ਰੁਚਿਤਾ ਅਪਾਰਟਮੈਂਟ ਦੀ ਲਿਫ਼ਟ ਵਿੱਚ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਵੱਲਭ ਨੇ ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਪਾਰਟਮੈਂਟ ਦੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਗਾਰਡ ਨੂੰ ਕਦੀ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹ ਸੀ ਕਿ ਦੁੱਧ ਵਾਲਾ ਆਵੇ ਤਾਂ ਮੈਡਮ ਨੂੰ ਕਹਿ ਦੇਣਾ ਕਿ ਦੁੱਧ ਲੈ ਲਵੇਗੀ।

ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਵੱਲਬਭ ਗੁਪਤਾ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਰਹੀਆਂ ਸਨ, ਜਦਕਿ ਹੱਤਿਆ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣਾ ਹੱਥ ਨਾ ਹੋਣ ਤੇ ਉਹ ਬਜ਼ਿੱਦ ਸੀ। ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਰੁਚਿਤਾ ਦੇ ਮੋਬਾਇਲ ਨੂੰ ਸਰਵਿਲਾਂਸ ਤੇ ਲਗਵਾ ਦਿੱਤਾ। ਪੁਲੀਸ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਵੱਲਭ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰ ਹੀ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਰਾਤ ਹੁੰਦੇ-ਹੁੰਦੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਕ ਨਵਾਂ ਮੋੜ ਆ ਗਿਆ।ਅਪਾਰਟਮੈਂਟ ਦੀ 8ਵੀਂ ਮੰਜ਼ਿਲ ਦੇ ਫ਼ਲੈਟ ਨੰਬਰ 892 ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਅਰਵਿੰਦ ਕੋਠਾਰੀ ਦਾ 22 ਸਾਲ ਦਾ ਮੁੰਡਾ ਦਿਵਿਆ ਅਚਾਨਕ ਲਾਪਤਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਲਾਪਤਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਇਕ ਪੱਤਰ ਛੱਡ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਸੀ, ਰੁਚਿਤਾ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਨਾਲ ਮੇਰਾ ਕੋਈ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਮੈਂ ਕਾਫ਼ੀ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹਾਂ। ਦਿਨ ਭਰ ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਪਰ ਮੰਮੀ-ਪਾਪਾ, ਮੈਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

ਅਚਾਨਕ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿਵਿਆ ਕੋਠਾਰੀ ਦੇ ਗਾਇਬ ਹੋਣ ਅਤੇ ਛੱਡੇ ਗਏ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ 'ਰੁਚਿਤਾ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਨਾਲ ਮੇਰਾ ਕੋਈ ਸੰਬੰਧ ਨਹੀਂ' ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਨੈ ਪੁਲੀਸ ਨੂੰ ਉਲਝਾ ਲਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਦੁਪਹਿਰ ਦੇ ਕਰੀਬ 2 ਵਜੇ ਉਹ ਬਿਨਾਂ ਦੱਸੇ ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ ਤੇ ਕਿਤੇ ਚਲਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਰਾਤ ਤੱਕ ਉਹ ਘਰ ਨਾ ਆਇਆ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਚਿੰਤਾ ਹੋਈ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਮੋਬਾਇਲ ਤੇ ਫ਼ੋਨ ਕੀਤਾ ਪਰ ਗੱਲ ਨਾ ਹੋਈ। ਉਸ ਦਾ ਸਮਾਨ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸੇ ਵਿੱਚ ਉਹ ਪੱਤਰ ਮਿਲਿਆ ਸੀ।

ਪੁਲੀਸ ਦਿਵਿਆ ਕੋਠਰੀ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿੱਚ ਜੁਟ ਗਈ। ਉਸ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਚਾਰਟਡ ਅਕਾਊਂਟੈਂਸੀ ਕਰ ਰਿਹਾਸ ਪਰ ਸੀ. ਪੀ. ਟੀ. ਵਿੱਚ ਉਹ ਕਈ ਵਾਰ ਫ਼ੇਲ੍ਹ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਚਿੰਤਾ ਸੀ। ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਦਿਵਿਆ ਦੇ ਮੋਬਾਇਲ ਨੂੰ ਸਰਵਿਲਾਂਯ ਤੇ ਲਗਾਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਲੁਕੇਸ਼ਨ ਦੇਰ ਰਾਤ ਤੱਕ ਇਕ ਵੱਡੇ ਤਲਾਬ ਦੇ ਆਸ ਪਾਸ ਮਿਲਦੀ ਰਹੀ।

ਪੁਲੀਸ ਰਾਤ ਭਰ ਉਸ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰਦੀ ਰਹੀ ਪਰ ਉਸ ਦਾ ਕੁਝ ਪਤਾ ਨਾ ਲੱਗਿਆ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਯਾਨਿ 2 ਦਸੰਬਰ ਦੀ ਸਵੇਰ ਉਹ ਉਦੈਪੁਰ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਫ਼ਤਿਹਪੁਰਾ ਪੁਲੀਸ ਚੌਂਕੀ ਪਹੁੰਚਿਆ ਅਤੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਦਾ ਨਾਂ ਦਿਵਿਆ ਕੋਠਰੀ ਹੈ। ਚੌਂਕੀ ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰਕੇ ਥਾਣਾ ਸੁਖੇਰ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੱਤਾ।

ਥਾਣੇ ਵਿੱਚ ਉਹ ਅਜੀਬ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਰੁਚਿਤਾ ਨੂੰ ਮਾਂ ਵਾਂਗ ਮੰਨਦਾ ਸੀ। ਪੱਤਰ ਦੇ ਬਾਰੇ ਉਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੇ ਡਰ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੇ ਪੁਲੀਸ ਨੂੰ ਉਹ ਪੱਤਰ ਲਿਖਿਆ ਸੀ। ਦਿਨ ਭਰ ਦੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਵਿੱਚ ਪੁਲੀਸ ਨੂੰ ਵਿਦਿਆ ਤੋਂ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਪਤਾ ਨਾ ਲੱਗੀ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਹੱਤਿਆ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ।

ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਰੁਚਿਤਾ ਦਾ ਮੋਬਾਇਲ ਉਦੈਪੁਰਦੇ ਸਾਇਰਾ ਦੇ ਇਕ ਮਜ਼ਦੂਰ ਕੋਲ ਮਿਲ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਉਹ ਮੋਬਾਇਲ ਸੜਕ ਤੇ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਰੁਚਿਤਾ ਦੇ ਮੋਬਾਇਲ ਨੰਬਰ ਦੀ ਕਾਲ ਡਿਟੇਲ ਕਢਵਾਈ ਪਰ ਉਸ ਤੋਂ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਾ ਮਿਲਿਆ। ਪੋਸਟ ਮਾਰਟਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰੁਚਿਤਾ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਉਸ ਦੇ ਪੇਕੇ ਵਾਲੇ ਅਜਮੇਰ ਲੈ ਕੇ ਚਲੇ ਗਏ ਅਤੇ ਉਥੇ ਹੀ ਉਸ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਸਸਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪੁਲੀਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਵੱਲਭ ਪਤਨੀ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਸਸਕਾਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਾ ਹੋ ਸਕਿਆ।

3 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਆਖਿਰ ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਰੁਚਿਤਾ ਹੱਤਿਆ ਕਾਂਡ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਰੁਚਿਤਾ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਦਿਵਿਆ ਨੇ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਹ ਸਾਈਕੋਸਿਸ ਦਾ ਮਰੀਜ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਹੱਤਿਆ ਇਸੇ ਬਿਮਾਰੀ ਦੇ ਦੌਰੇ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਅਜਿਹੀ ਬਿਮਾਰੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਦੌਰਾ ਪੈਣ ਤੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ।

ਥਾਣੇ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਦਿਵਿਆ ਦੇ ਘਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਤਾਂਉਹ ਮਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੀ ਗੋਦ ਵਿੱਚ ਸੌਂ ਗਿਆਸੀ। ਦਿਵਿਆ ਨੇ ਪੁਲੀਸ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਹੁਣ ਤੱਕ ਉਹ 8 ਵਾਰ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਪਰ ਅਗਲੇ ਦਿਨ 4 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਪੁਲੀਸ ਦੁਆਰਾ ਦਿਵਿਆ ਨੂੰ ਸਾਈਕੋਸਿਸ ਦੱਸਣ ਤੇ ਜਾਂਚ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਉਠ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਏ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦਿਵਿਆ ਪਾਗਲ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਪਾਗਲ ਹੋਣ ਦਾ ਨਾਟਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਪਾਗਲ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਸੀ. ਏ. ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਿਵੇਂ ਕਰਦਾ। ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਵਿਦਿਆ ਨੂੰ ਉਸੇ ਦਿਨ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ 8 ਦਸੰਬਰ ਤੱਕ ਪੁਲੀਸ ਰਿਮਾਂਡ ਤੇ ਲੈ ਲਿਆ। 5 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਉਦੈਪੁਰ ਬਾਰ ਐਸੋਸਏਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭਰਤ ਜੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਉਪ ਪ੍ਰਧਾਨ ਗੋਪਾਲ ਸਿੰਘ ਚੌਹਾਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਵਕੀਲਾਂ ਦਾ ਇਕ ਸਮੂਹ ਐਸ. ਪੀ. ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ। ਉਸ ਨੈ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰੁਚਿਤਾ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਵਰਗੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੱਤਿਆਰੇ ਨੂੰ ਸਾਈਕੋਸਿਸ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਇਸ ਤੇ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਪੁਲੀਸ ਹੁਣ ਕਹਿ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਦਿਵਿਆ ਪਾਗਲ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਹ ਤਾਂ ਨਾਟਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਪੁਲੀਸ ਤੇ ਵੀ ਸਵਾਲ ਉਠ ਰਹੇ ਸਨ। ਸਵਾਲ ਇਹ ਉਠਦਾ ਸੀ ਕਿ ਆਖਿਰ ਦਿਵਿਆ ਨੇ ਰੁਚਿਤਾ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕਿਉਂ ਕੀਤੀ ਸੀ ? ਪੁਲੀਸ ਦੁਆਰਾ ਵਿਦਿਆ ਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਵਿੱਚ ਇਸ ਹੱਤਿਆਕਾਂਡ ਦੀ ਜੋ ਕਹਾਣੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ, ਉਹ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੀ-

ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਵੱਲਭ ਗੁਪਤਾ ਕੋਟਾ ਦੇ ਰਾਮਪੁਰਾ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਐਸ. ਅਰ. ਗੁਪਤਾ ਦਾ ਮੁੰਡਾ ਸੀ ਅਤੇ ਰੁਚਿਤਾ ਉਰਫ਼ ਅਨੂ ਅਜਮੇਰ ਦੇ ਕੇਸਰਗੰਜ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਦੁਲੀਚੰਦ ਜੈਨ ਦੀ ਲੜਕੀ ਸੀ। ਦੋਵਾਂ ਨੇ 2003 ਵਿੱਚ ਲਵ ਮੈਰਿਜ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਫ਼ਿਰ ਉਦੈਪੁਰ ਵਿੱਚ ਕਿਰਾਏ ਦੇ ਮਕਾਨ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਲੱਗੇ।ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਇਕ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਨੌਕਰੀ ਕਰ ਲਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾਉਹ ਬੀ. ਐਸ. ਐਨ. ਐਲ. ਵਿੱਚ ਠੇਕੇਦਾਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਅਕਾਊਂਟਸ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਕਮਾਈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਜੋਗੀ ਹੋਣ ਲੱਗੀ। ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲੜਕੀ ਹੋਈ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ਆਵਿਸ਼ੀ ਉਰਫ਼ ਤਨੂੰ ਰੱਖਿਆ ਜੋ 9 ਸਾਲ ਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਬੇਟਾ ਅਰਨਵ ਉਰਫ਼ ਮਿਸ਼ੂ ਹੋਇਆ।

ਚਾਰ ਪੈਸੇ ਹੋਏ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਭੂਪਾਲਪੁਰ ਦੇ ਲਕਸ਼ਮਣ ਵਾਟਿਕਾ ਦੇ ਕੋਲ ਆਰਬਿਟ 1 ਅਪਾਰਟਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਫ਼ਲੈਟ ਖਰੀਦ ਲਿਆ, ਜੋ 8ਵੀਂ ਮੰਜ਼ਿਲ ਤੇ ਸੀ। ਉਸ ਫ਼ਲੈਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਰਵਿੰਦ ਕੋਠਰੀ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਮੁੰਡਾ ਦਿਵਿਆ ਕੋਠਰੀ ਹੈ। ਦੋਵੇਂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਚੰਗਾ ਮੇਲ-ਜੋਲ ਵੀ ਸੀ। ਇਕ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਵੱਲਭ 8ਵੀਂ ਮੰਜ਼ਿਲ ਤੋ ਫ਼ਲੈਟ ਵੇਚ ਕੇ 7ਵੀਂ ਮੰਜ਼ਿਲ ਤੇ ਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਸ ਨੇ ਇਕ ਪਲਾਟ ਵੀ ਖਰੀਦ ਲਿਆ ਸੀ।ਪਰ ਕੋਠਾਰੀ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਮੇਲ-ਜੋਲ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ। ਰੁਚਿਤਾ ਦੀ ਉਮਰ ਕਰੀਬ 35 ਸਾਲ ਸੀ ਪਰ ਕੱਦ ਕਾਠ ਵਿੱਚ ਉਹ ਆਕਰਸ਼ਕ ਸੀ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਸੀ ਕਿ ਦਿਵਿਆ ਉਸ ਵੱਲ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਹ ਮਨ ਹੀ ਮਨ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਲੈਣ ਲੱਗਿਆ। ਪਹਿਲੀ ਦਸੰਬਰ ਦੀ ਸਵੇਰ ਸਾਢੇ 8 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਵੱਲਭ ਕਾਲਜ ਦੇ ਲਈ ਫ਼ਲੈਟ ਤੋਂ ਨਿਕਲਿਆ ਤਾਂ ਦਿਵਿਆ ਨੇ ਉਸਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਜੋ ਪਤਾ ਲੱਗ ਸਕੇ ਕਿ ਉਹ ਕਿੱਥੇ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਵੱਲਭ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਵੜ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ। ਪੌਣੇ 9 ਵਜੇ ਦੁੱਧ ਵਾਲਾ ਆਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਵਕਤ ਦਿਵਿਆ ਦੂਜੀ ਲਿਫ਼ਟ ਤੇ 7ਵੀਂ ਮੰਜ਼ਿਲ ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਅਤੇ ਰੁਚਿਤਾ ਦੇ ਫ਼ਲੈਟ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਦੇਖ ਕੇ ਅੰਦਰ ਚਲਿਆ ਗਿਆ। ਰੁਚਿਤਾ ਉਸ ਵਕਤ ਦੁੱਧ ਗਰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਦਿਵਿਆ ਰੁਚਿਤਾ ਨਾਲ ਥੋੜ੍ਹੀ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਕੇ ਬੈਡਰੂਮ ਵਿੱਚ ਬੈਠ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸਨੇ ਟੀ. ਵੀ. ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਤੇਜ਼ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਰਸੋਈ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਰੁਚਿਤਾ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਤੋਂ ਪਕੜ ਲਿਆ। ਉਸ ਨਾਲ ਜਬਰਦਸਤੀ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਲੱਗਿਆ। ਦਿਵਿਆ ਦੀ ਇਸ ਹਰਕਤ ਕਾਰਨ ਰੁਚਿਤਾ ਘਬਰਾਈ, ਬੇਟਾ ਇਹ ਕੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ ? ਪਰ ਦਿਵਿਆ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਨਾਂ ਮੰਨੀ ਅਤੇ ਰੁਚਿਤਾ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਫ਼ਾੜ ਦਿੱਤੇ। ਬਲਾਤਕਾਰ ਵਿਚਸਫ਼ਲ ਨਾ ਹੋਣ ਤੇ ਉਥੇ ਰੱਖੇ ਟੂਲ ਬਾਕਸ ਤੋਂ ਇਕ ਪਾਨਾ ਕੱਢ ਕੇ ਉਹ ਰੁਚਿਤਾ ਤੇ ਵਾਰ ਕਰਨ ਲੱਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਰੁਚਿਤਾ ਦੇ ਵਾਲ ਪਕੜ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਸਿਰ ਦੀਵਾਰ ਨਾਲ ਮਾਰਿਆ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਰੁਚਿਤਾ ਡਿੱਗ ਪਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਘਸੀਟ ਕੇ ਸਟੋਰ ਰੂਮ ਵਿੱਚ ਲੈ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਮਾਰਦਾ ਰਿਹਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਮਰ ਨਾ ਗਈ। ਰੁਚਿਤਾ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕਰਨ ਦੌਰਾਨ ਦਿਵਿਆ ਦੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਤੇ ਖ਼ੂਨ ਲੱਗ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਬਾਥਰੂਮ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਸਾਫ਼ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸ਼ਾਵਰ ਰਿਹਾ। ਰੁਚਿਤਾ ਦਾ ਮੋਬਾਇਲ ਲੈ ਕੇ ਬਾਲਕੋਨੀ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ।ਉਸ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਕੋਈ ਪੜੌਸੀ ਉਸਨੂੰ ਦੇਖ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ, ਬਾਹਰ ਕੋਈ ਨਾ ਦਿੱਸਿਆ ਤਾਂ ਰਿਮੋਟ ਨਾਲ ਟੀ.ਵੀ. ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਫ਼ਲੈਟ ਵਿੱਚ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਕੁਝ ਦੇਰ ਆਪਣੇ ਫ਼ਲੈਟ ਵਿੱਚ ਰੁਕ ਕੇ ਉਹ ਕਾਰ ਤੇ ਬਾਹਰ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਵਾਪਸ ਆਇਆ ਤਾਂ ਰੁਚਿਤਾ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਪਾ ਕੇ ਪੁਲੀਸ ਆ ਗਈ। ਕੁਝ ਦੇਰ ਉਹ ਪੁਲੀਸ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖਦਾ ਰਿਹਾ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ ਫ਼ਲੈਟ ਵਿੱਚ ਆ ਗਿਅ ਅਤੇ ਪੱਤਰ ਲਿਖ ਕੇ ਇਕ ਬੈਗ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਕੱਪੜੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਮਾਨ ਨਾਲ ਰੁਚਿਤਾ ਦਾ ਮੋਬਾਇਲ ਰੱਖ ਕੇ ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ ਤੇ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਘਰ ਤੋਂ ਨਿਕਲਣ ਬਾਅਦ ਉਹ ਇੱਧਰ-ਉਧਰ ਘੁੰਮਦਾ ਰਿਹਾ। ਉਸ ਦਾ ਬੈਗ ਕੋਨੇ ਵਿੱਚ ਫ਼ਟਿਆਜਿਸ ਤੋਂ ਅੰਬੇਰੀ ਦੇ ਕੋਲ ਸਪੀਡ ਬ੍ਰੇਕਰ ਤੇ ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ ਉਛਲਿਆ ਤਾਂ ਰੁਚਿਤਾ ਦਾ ਮੋਬਾਇਲ ਡਿੰਗ ਗਿਆ, ਜੋ ਇਕ ਮਜ਼ਦੂਰ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ। 2 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਸਰਵਿਲਾਂਸ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਉਸਨੂੰ ਬਰਾਮਦ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਰੁਚਿਤਾ ਜਿਸ ਪੜੌਸੀ ਲੜਕੇ ਨੂੰ ਬੇਟਾ ਮੰਨਦੀ ਸੀ, ਉਸੇ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਇਜ਼ਤ ਤੇ ਹੱਥ ਹੀ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਬਲਕਿ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਤੇ ਜਾਨ ਵੀ ਲੈ ਲਈ। ਆਖਿਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਰੁਚਿਤਾ ਦੀ ਕੀ ਗਲਤੀ ਸੀ ? ਇਕ ਲੜਕੇ ਦੀ ਗੰਦੀ ਹਰਕਤ ਕਾਰਨ ਦੋ ਪਰਿਵਾਰ ਉਜੜ ਗਏ। 2 ਮਾਸੂਮ ਬੱਚੇ ਬਿਨਾਂ ਮਾਂ ਦੇ ਹੋ ਗਏ, ਰੁਚਿਤਾ ਦੇ ਬੱਚੇ ਨਾਨਕਿਆਂ ਦੇ ਕੋਲ ਹਨ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਹੋਈ ਹਾਈ ਪਾਵਰ ਪਰਚੇਜ਼ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਆਯੋਜਿਤ

ਪੰਚਕੂਲਾ 12 ਮਾਰਚ (ਪ.ਪ.) :ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੈਣੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਹਾਈ ਪਾਵਰ ਪਰਚੇਜ਼ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਆਯੋਜਿਤ ਹੋਈ। ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਜਨਸਿਹਤ, ਲੋਕ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿਭਾਗ, ਸ਼ਹਿਰੀ ਸਥਾਨਕ ਨਿਗਮ, ਖੇਤੀਬਾੜੀ, ਬਿਜਲੀ ਨਿਗਮ ਸਮੇਤ ਕਈ ਵਿਭਾਗਾਂ ਲਈ ਜਰੂਰੀ ਸਮੱਗਰੀ ਖਰੀਦ ਨੂੰ ਮੰਜੂਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਈ ਵਿਕਾਸ ਪਰਿਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਵੀ ਟੈਂਡਰ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਸਪੰਨ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ 675.82 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਕੁੱਲ 15 ਏਜੰਡੇ ਰੱਖੇ ਗਏ। ਨੇਗੋਸਇਏਸ਼ਨ ਦੇ ਬਾਅਦ 657.82 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਛੱਡੇ ਗਏ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਲਗਭਗ 68.13 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਬਚੱਤ ਹੋਈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਕਿ ਉਹ ਵਿਕਾਸ ਪਰਿਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦੀ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ’ਤੇ ਮਾਨੀਟਰਿੰਗ ਕਰਨ ਤਾਂ ਜੋ ਕੰਮ ਸਮੇਂ ’ਤੇ ਪੂਰਾ ਹੋ ਸਕੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵਿਕਾਸ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਗੁਣਵੱਤਾ ’ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਅਤੇ ਗੁਣਵੱਤਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਤਾਹੀ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਟੈਂਡਰ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਵੀ ਸਮੇਂ ’ਤੇ ਪੂਰੀ ਕਰਨ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਲਾਪ੍ਰਵਹੀ ਵਰਤੇਗਾ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸਖਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਯਮੁਨਾਨਗਰ ਤੇ ਪਾਣੀਪਤ ਥਰਮਲ ਪਲਾਂਟ ਵਿੱਚ ਆਟੋਮੇਟਿਡ ਕੋਇਲਾ ਸਪਲਾਇਰ ਅਤੇ ਰੱਖਰਖਾਵ ਦੇ ਲਈ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਡੀਐਚਬੀਬੀਐਨਐਲ ਲਈ 220 ਕੇਵੀ, 33/11 ਕੇਵੀ ਦੇ ਬਿਜਲੀ ਟ੍ਰਾਂਸਫਾਰਮਰ ਖਰੀਦਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਨੂੰ ਵੀ ਅੰਤਮ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਗੁਰੂਗ੍ਰਾਮ ਵਿੱਚ ਬਸਈ ਜਲਘਰ ਤੋਂ ਸੈਕਟਰ 25 ਰੇਲਵੇ ਲਾਇਨ-2 ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਤੋਂ 1000 ਐਮਐਮ ਤੋਂ 600 ਐਮਐਮ ਦੀ ਪਾਇਪ ਲਾਇਨ ਪਾਉਣ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਵੀ ਮੰਜੂਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਲਗਭਗ 55 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਲਾਗਤ ਨਾਲ ਪੈਣ ਵਾਲੀ ਇਸ ਪਾਇਪ ਲਾਇਨ ਦਾ ਕੰਮ ਜਲਦੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਬਰਸਾਤ ਦੇ ਸੀਜਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਨੂੰ ਕਿਹਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੂਸਟਿੰਗ ਸਟੇਸ਼ਨ ਸੈਕਟਰ-16 ਦੇ ਲਈ ਪਾਇਪ ਲਾਇਨ ਪਾਉਣ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਮੰਜੂਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ।

ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਗੁਰੂਗ੍ਰਾਮ ਵਿੱਚ ਸਟੋਰਮ ਵਾਟਰ ਦੀ ਨਿਕਾਸੀ ਤਹਿਤ ਅਸ਼ੋਕ ਵਿਹਾਰ ਤੋਂ ਨੇੜੇ ਭੀਮਗੜ੍ਹ ਖੇੜੀ ਰੇਲਵੇ ਕਲਵਰਟ ਨੰਬਰ 50 ਤੱਕ ਆਰਸੀਸੀ ਮਾਸਟਰ ਡ੍ਰੇਨ ਬਨਾਉਣ ਦੀ ਮੰਜੂਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਕੰਮ ’ਤੇ ਲਗਭਗ 17.60 ਕਰੋੜ ਦੀ ਲਾਗਤ ਆਵੇਗੀ ਫਰੀਦਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ 41.84 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਲਾਗਤ ਨਾਲ ਐਮਐਲਡੀ ਸੀਵਰੇਜ ਟ੍ਰੀਟਕੈਂਅ ਪਲਾਂਟ ਬਨਾਉਣ ਦੇ ਕੰਮ ਲਈ ਵੀ ਟੈਂਡਰ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਮਹੇਂਦਰਗੜ੍ਹ ਦੇ ਪਿੰਡ ਧਨੋਦਾ, ਫਰੀਦਾਬਾਦ ਦੇ ਪਿੰਡ ਨਾਵਦਾ ਅਤੇ ਹਿਸਾਰ ਦੇ ਪਿੰਡ ਕਿਰੋੜੀ ਵਿੱਚ 400 ਕੇਵੀ ਸਬ-ਸਟੇਸ਼ਨ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਵੀ ਮੰਜੂਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ। ਇੰਨ੍ਹਾਂ ’ਤੇ ਲਗਭਗ 157 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਲਾਗਤ ਨਾਲ ਬਿਜਲੀ ਟ੍ਰਾਸਫਾਰਮਰ ਲਗਾਏ ਜਾਣਗੇ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਟ੍ਰਾਂਸਫਾਰਮਰਾਂ ’ਤੇ ਬਿਜਲੀ ਦਾ ਲੋਡ ਵੱਧ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਧ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਬਿਜਲੀ ਟ੍ਰਾਂਸਫਾਰਮਰ ਲਗਾਏ ਜਾਣਗੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬਾਵਲ ਵਿੱਚ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਨਿਆਇਕ ਕੰਪਲੈਕਸ ਦੇ ਲਈ ਵੀ ਟੈਂਡਰ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀਗ ਈ। ਇਸ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ’ਤੇ 18 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਲਾਗਤ ਆਵੇਗੀ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾ ਕਾਲਾਂਵਾਲੀ ਐਲਟੀਸੀ ਨਾਲ ਰੋੜੀ ਘੱਗਰ ਡ੍ਰੇਨ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਪਾਉਣ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਵੀ ਮੰਜੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਅੰਬਾਲਾ ਵਿੱਚ ਬਣ ਰਹੇ ਸ਼ਹੀਦ ਸਮਾਰਕ ਤਹਿਤ ਫਰਨੀਚਰ ਦੀ ਖਰੀਦ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਲਹੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਸਕੱਤਰ, ਸੂਚਨਾ ਜਨ ਸੰਪਰਕ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਅਥੋਰਾਇਜਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਮਾਲ ਅਤੇ ਆਪਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਮੰਤਰੀ ਵਿਪੁਲ ਗੋਇਲ, ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨ ਭਲਾਈ ਮੰਤਰੀ ਸ਼ਿਆਮ ਸਿੰਘ ਰਾਣਾ, ਜਨਸਿਹਤ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਮੰਤਰੀ ਰਣਬੀਰ ਗੰਗਵਾ, ਏਸੀਐਸ ਡਾ. ਰਾਜਾਸ਼ੇਖਰ ਵੂੰਡਰੂ, ਏਕੇ ਸਿੰਘ, ਅਨੁਰਾਗ ਅਗਰਵਾਲ, ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਵਧੀਕ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਡਾ. ਸਾਕੇਤ ਕੁਮਾਰ, ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਸਕੱਤਰ ਪੰਕਜ ਅਗਰਵਾਲ, ਮੋਹਮਦ ਸ਼ਾਇਨ, ਡਾ. ਅਮਿਤ ਅਗਰਵਾਲ, ਪੀਸੀ ਮੀਣਾ, ਸੂਚਨਾ ਜਨਸੰਪਰਕ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਕੇ ਐਮ ਪਾਂਡੂਰੰਗ ਸਮੇਤ ਕਈ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਮੌਜੂਦ ਰਹੇ।

ਭਗਵਾਨ ਪਰਸ਼ੂਰਾਮ ਸਮਾਰਕ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੀ ਮੰਗ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਉਠਾ ਕੇ ਇੱਕ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕੀਤੀ : ਸੁਰੇਂਦਰ ਸ਼ਰਮਾ ਬਰੋਟਾ

ਕਰਨਾਲ, 12 ਮਾਰਚ (ਪ.ਪ.) :: ਸਰਵ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਸਭਾ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਸੂਬਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਰੇਂਦਰ ਸ਼ਰਮਾ ਬਰੋਟਾ ਨੇ ਬੁੱਧਵਾਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੀਟਿੰਗ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕੀਤਾ। ਮੀਟਿੰਗ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਅਰਵਿੰਦ ਸ਼ਰਮਾ ਦਾ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿੱਚ ਭਗਵਾਨ ਪਰਸ਼ੂਰਾਮ ਸਮਾਰਕ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੀ ਮੰਗ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਉਠਾਉਣ ਲਈ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਗਵਾਨ ਪਰਸ਼ੂਰਾਮ ਸਮਾਰਕ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਚੱਲੀ ਆ ਰਹੀ ਮੰਗ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਅਰਵਿੰਦ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਨਾਲ ਉਠਾਇਆ, ਜਿਸ ਲਈ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਭਾਈਚਾਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦੀ ਰਹੇਗਾ। ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਰਿਆਣਾ ਦਾ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਭਾਈਚਾਰਾ ਉਮੀਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਅਰਵਿੰਦ ਸ਼ਰਮਾ ਭਗਵਾਨ ਪਰਸ਼ੂਰਾਮ ਸਮਾਰਕ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨਗੇ, ਜੋ ਕਿ ਸਮੁੱਚੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਲਈ ਇੱਕ ਇਤਿਹਾਸਕ ਫੈਸਲਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਭਗਵਾਨ ਪਰਸ਼ੂਰਾਮ ਸਮਾਰਕ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਹਰਿਆਣਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਪਛਾਣ ਦੇਵੇਗੀ, ਸੈਰ-ਸਪਾਟੇ ਨੂੰ ਹੁਲਾਰਾ ਦੇਵੇਗੀ ਅਤੇ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਨੂੰ ਭਗਵਾਨ ਪਰਸ਼ੂਰਾਮ ਦੇ ਜੀਵਨ ਬਾਰੇ ਜਾਣਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਅਰਵਿੰਦ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਦੋਹਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਵੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਨਾਲ ਉਠਾਇਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਭ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਅਰਵਿੰਦ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਭਲਾਈ ਲਈ ਲਗਾਤਾਰ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਪੂਰੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ, ਪਹਾੜਵਾੜ ਵਿੱਚ ਇਤਿਹਾਸਕ ਭਗਵਾਨ ਪਰਸ਼ੂਰਾਮ ਜਨਮ ਜਯੰਤੀ ਸਮਾਰੋਹ, ਇੱਕ ਦੇਸ਼ ਵਿਆਪੀ ਸਮਾਗਮ, ਨੇ ਇਤਿਹਾਸ ਰਚਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਮੇਜ਼ ’ਤੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਮੰਗ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਅਰਵਿੰਦ ਸ਼ਰਮਾ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ।

ਮਾਵਾਂ ਅਤੇ ਬਾਲ ਮੌਤ ਦਰ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼

ਕਰਨਾਲ, 12 ਮਾਰਚ (ਪ.ਪ.) : ਮਾਵਾਂ ਅਤੇ ਬਾਲ ਮੌਤ ਦਰ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਤਿਮਾਹੀ ਮੀਟਿੰਗ ਅੱਜ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸਕੱਤਰੇਤ ਦੇ ਆਡੀਟੋਰੀਅਮ ਵਿੱਚ ਵਧੀਕ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਯੋਗੇਸ਼ ਮਹਿਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ ਹੋਈ। ਸਿਵਲ ਸਰਜਨ ਪੂਨਮ ਚੌਧਰੀ ਅਤੇ ਡਿਪਟੀ ਸਿਵਲ ਸਰਜਨ ਨੇ ਮਾਵਾਂ ਮੌਤ ਦਰ ਦੇ ਤਿੰਨ ਅਤੇ ਬਾਲ ਮੌਤ ਦਰ ਦੇ ਦੋ ਮਾਮਲੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ। ਵਧੀਕ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਕਿ ਅਨੀਮੀਆ ਵਾਲੀਆਂ ਗਰਭਵਤੀ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰਚਲਨ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉਸ ਖੇਤਰ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਕੇ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਈ ਜਾਵੇ। ਮਾਵਾਂ ਮੌਤ ਦਰ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਢੁਕਵੇਂ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਜੋਖਮ ਵਿੱਚ ਪਈਆਂ ਗਰਭਵਤੀ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਅਤੇ ਢੁਕਵਾਂ ਇਲਾਜ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਵੀ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ, ਬਾਲ ਮੌਤ ਦਰ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਆਸ਼ਾ ਅਤੇ ਏਐਨਐਮ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਪੱਧਰ ’ਤੇ ਢੁਕਵੇਂ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਜੋ ਦਰ ਨੂੰ ਘਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਫੌਕਸੀ ਕਰਨਾਲ ਤੋਂ ਡਾ. ਪਾਰੁਲ ਬਹਿਲ, ਆਈ.ਐਮ.ਏ. ਕਰਨਾਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਡਾ. ਦੀਪਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਡਿਪਟੀ ਸਿਵਲ ਸਰਜਨ ਸ਼ਸ਼ੀ ਗਰਗ, ਆਈ.ਏ.ਪੀ. ਤੋਂ ਡਾ. ਨਵੀਨ ਗੁਪਤਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਲਪਨਾ ਚਾਵਲਾ ਸਰਕਾਰੀ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸਿਵਲ ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਪ੍ਰਸੂਤੀ ਮਾਹਿਰ, ਬਾਲ ਰੋਗ ਮਾਹਿਰ, ਅਨੱਸਥੀਸੀਆ ਮਾਹਿਰ ਆਦਿ ਨੇ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ।

ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਵੀ ਡਾ. ਕਾਂਤਾ ਵਰਮਾ ਨੂੰ ਸਾਹਿਤ ਗੌਰਵ ਸਨਮਾਨ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ

ਤਰਾਓੜੀ, 12 ਮਾਰਚ (ਪ.ਪ.) :: ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਵਿਤਰੀ, ਲੇਖਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਡਾ. ਕਾਂਤਾ ਵਰਮਾ ਨੂੰ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਯੋਗਦਾਨ ਲਈ ਸਾਹਿਤ ਗੌਰਵ ਸਨਮਾਨ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਸਨਮਾਨ ਮਨ ਕੀ ਉਡਾਣ ਸਾਹਿਤਕ ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਸੰਸਥਾਪਕ ਰਾਮੇਸ਼ਵਰ ਦੇਵ ਦੁਆਰਾ ਮਹਿਲਾ ਦਿਵਸ ਦੇ ਮੌਕੇ ’ਤੇ ਆਯੋਜਿਤ ਇੱਕ ਪੁਰਸਕਾਰ ਸਮਾਰੋਹ ਅਤੇ ਕਵਿਤਾ ਸੰਮੇਲਨ ਦੌਰਾਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਦੇਸ਼ ਭਰ ਲਈ ਸਾਹਿਤ ਗੌਰਵ ਸਨਮਾਨ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸਮਾਰੋਹ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਰੇਸ਼ਮਾ ਕਲਿਆਣ, ਡਾ. ਅੰਜੂ ਸ਼ਰਮਾ ਅਤੇ ਪੂਨਮ ਗੋਇਲ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਵਜੋਂ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਸਾਰੇ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਨੇ ਡਾ. ਕਾਂਤਾ ਵਰਮਾ ਦੇ ਸਾਹਿਤਕ ਯੋਗਦਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ, ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਜਗਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਡਾ. ਕਾਂਤਾ ਵਰਮਾ ਆਪਣੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਲਿਖਤ ਲਈ ਵਿਆਹ, ਭਰੂਣ ਹੱਤਿਆ, ਦਾਜ ਉਤਪੀੜਨ ਅਤੇ ਘਰੇਲੂ ਹਿੰਸਾ ਵਰਗੀਆਂ ਸਮਾਜਿਕ ਬੁਰਾਈਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਆਪਣੀ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਹ ਨਸ਼ਾ ਛਡਾਊ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਸੰਭਾਲ ਵਰਗੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ’ਤੇ ਵੀ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਨਮਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ’ਤੇ, ਡਾ. ਕਾਂਤਾ ਵਰਮਾ ਨੇ ਸੰਗਠਨ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਸਨਮਾਨ ਮਾਣ

ਦੀਆਂ ਲਗਭਗ 35 ਮਹਿਲਾ ਲੇਖਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਿਤਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਯੋਗਦਾਨ ਲਈ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਵਿਤਰੀ, ਸਮਾਜ ਸੇਵਕ, ਮੰਚ ਮੇਜ਼ਬਾਨ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਾਰਕੁਨ ਡਾ. ਕਾਂਤਾ ਵਰਮਾ ਨੂੰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਯੋਗਦਾਨ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਆਪਣੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਲਿਖਤਾਂ ਰਾਹੀਂ, ਉਹ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ ’ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਲੇਟਫਾਰਮਾਂ ’ਤੇ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਆਵਾਜ਼ ਰਹੀ ਹੈ, ਸਮਾਜਿਕ ਬੁਰਾਈਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਲਗਭਗ ਦੋ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ, ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਬਾਲ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਵੀ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਖਰੀ ਸਾਹ ਤੱਕ ਆਪਣੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਅਤੇ ਕੰਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਰਾਸ਼ਟਰ, ਧਰਮ, ਸਮਾਜ, ਮਨੁੱਖਤਾ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਰਹੇਗੀ।

ਹਿੰਦੀ ਨਵਾਂ ਲਿਖਣ ਕੈਂਪ, ਉਭਰਦੇ ਲੇਖਕਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਮਿਲਿਆ ਅਤੇ ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ’ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ

ਨਰਵਾਣਾ, 12 ਮਾਰਚ (ਪ.ਪ.) : ਕੇਂਦਰੀ ਹਿੰਦੀ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ, ਸਿੱਖਿਆ ਮੰਤਰਾਲੇ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਹਿੰਦੀ ਖੋਜਕਰਤਾ ਸੰਘ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਹੇਠ ਕੇ.ਐਮ. ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਲਜ, ਨਰਵਾਣਾ ਵਿਖੇ ਆਯੋਜਿਤ ਗੈਰ-ਹਿੰਦੀ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰਾਂ ਲਈ ਛੇ ਦਿਨਾਂ ਹਿੰਦੀ ਨਵਾਂ ਲਿਖਣ ਕੈਂਪ ਦੇ ਤੀਜੇ ਦਿਨ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਉਭਰਦੇ ਲੇਖਕਾਂ ਨੂੰ ਰਚਨਾਤਮਕ ਲਿਖਤ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਹਿਲੂਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਕਾਲਜ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਡਾ. ਮੀਨੂ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਭਰਦੇ ਲੇਖਕਾਂ ਨੂੰ ਦਿਲਚਸਪੀ, ਜਨੂੰਨ ਅਤੇ ਸਮਰਪਣ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਲਿਖਤ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ, ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅਰਥਪੂਰਨ ਲਿਖਤ ਹੀ ਉਹ ਹੈ ਜੋ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਦਿਸ਼ਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੌਰਾਨ, ਕੇਰਲਾ ਦੇ ਇੱਕ ਭਾਗੀਦਾਰ ਕਾਰਤਿਕ ਆਰ.ਐਸ. ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਬੇਲਰਾਖਾ ਦੇ ਸਕੂਲ ਦੇ ਵਿਦਿਅਕ ਦੌਰੇ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰੇਰਨਾਦਾਇਕ ਦੱਸਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉੱਥੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਸਹੂਲਤਾਂ ਕੇਰਲਾ ਦੇ ਕਈ ਸਕੂਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਬਿਹਤਰ ਹਨ, ਜੋ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਉਦਾਹਰਣ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਵਰਕਸ਼ਾਪ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਕੀਤੀ। ਪਹਿਲੇ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿੱਚ, ਸਰਕਾਰੀ ਗਰਲਜ਼ ਕਾਲਜ, ਪਲਵਲ ਤੋਂ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਡਾ. ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ ਥੂਆ ਨੇ ਗੈਰ-ਗਲਪ ਗਦ ਸ਼ੈਲੀਆਂ - ਇੰਟਰਵਿਊ, ਜੀਵਨੀਆਂ, ਯਾਦਾਂ ਅਤੇ ਆਤਮਕਥਾਵਾਂ - ਦੀ ਲਿਖਤ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਦੱਸਿਆ ਅਤੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ੈਲੀਆਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਅਨੁਭਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਸੇ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿੱਚ, ਡਾ. ਆਰਤੀ ਪਾਠਕ ਨੇ ਫਿਲਮਾਂ ਅਤੇ ਨਾਟਕਾਂ ਲਈ ਸਕ੍ਰੀਨਰਾਈਟਿੰਗ ’ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਕ੍ਰੀਨਪਲੇ ਲਿਖਣ ਵੇਲੇ, ਪਾਤਰਾਂ ਦੇ ਸੁਭਾਅ, ਸਰੀਰਕ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵੱਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਸਫਲ ਸਕ੍ਰੀਨਪਲੇ ਉਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਤੌਰ ’ਤੇ ਕਹਾਣੀ ਨਾਲ ਜੋੜਦਾ ਹੈ। ਤੀਜੇ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿੱਚ, ਸੇਂਟ ਜੀਸਸ ਕਾਲਜ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਡਾ. ਅਰਚਨਾ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਨੇ ਰਚਨਾਤਮਕ ਲਿਖਤ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਦੱਸਿਆ, ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਰਚਨਾਤਮਕ ਲਿਖਤ ਇੱਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਲੇਖਕ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਕਲਪਨਾ, ਅਨੁਭਵ ਅਤੇ ਸੰਵੇਦਨਾਵਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਹਾਣੀਆਂ, ਕਵਿਤਾਵਾਂ, ਨਾਟਕ ਅਤੇ ਲੇਖ ਇਸਦੇ ਮੁੱਖ ਰੂਪ ਹਨ। ਮਹਾਰਿਸ਼ੀ ਦਯਾਨੰਦ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਰੋਹਤਕ ਤੋਂ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਡਾ. ਨਰੇਸ਼ ਮਿਸ਼ਰਾ ਨੇ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ’ਤੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਇਆ, ਇਹ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਇਹ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਮੂਲ, ਬਣਤਰ, ਧੁਨੀਆਂ, ਸ਼ਬਦਾਂ, ਵਾਕਾਂ ਅਤੇ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਅਧਿਐਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਧੁਨੀ ਵਿਗਿਆਨ, ਰੂਪ ਵਿਗਿਆਨ, ਵਾਕ-ਵਿਧੀ ਅਤੇ ਅਰਥ-ਵਿਗਿਆਨ ਵਰਗੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਗੁਰੂ ਜੰਭੇਸ਼ਵਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਡਾ. ਗੀਤੂ ਧਵਨ ਨੇ ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚਕਾਰ ਸਬੰਧਾਂ ’ਤੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ, ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਾਹਿਤ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸਥਿਤੀਆਂ ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਨਾਗਰਿਕ ਆਪਣੇ ਖੇਵਟ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਵੰਡ ਰਾਹੀਂ ਵੰਡ ਕੇ ਮਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋਂ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ: ਸਾਗਰਮਲ

ਪਿਹੋਵਾ, 12 ਮਾਰਚ (ਪ.ਪ.) :: ਨਾਇਬ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਸਾਗਰਮਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਾਗਰਿਕ ਆਪਣੇ ਖੇਵਟ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਵੰਡ ਰਾਹੀਂ ਵੰਡ ਕੇ ਮਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋਂ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇਹ ਭਲਾਈ ਯੋਜਨਾ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦਾ ਲਾਭ ਉਠਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵਿਸ਼ਰਾਮ ਕੁਮਾਰ ਮੀਨਾ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਨਾਇਬ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਸਾਗਰਮਲ ਨੇ ਅੱਜ ਪਿਹੋਵਾ ਦੇ ਪਿੰਡ ਗੁਲਡੇਰਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕੈਂਪ ਲਗਾਇਆ। ਕੈਂਪ ਦੌਰਾਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਭਾਗ ਦੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਮਾਲ ਵਿਭਾਗ ਧਾਰਾ 1111 ਦੇ ਤਹਿਤ ਲਾਜ਼ਮੀ ਵੰਡ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 1111 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਜੋ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਲਾਜ਼ਮੀ ਵੰਡ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵੰਡ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਗਊ ਸੇਵਾ ਲਈ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਧਿਆ: ਭਾਗਵਤ ਕਥਾ ਦੇ ਤੀਜੇ ਦਿਨ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਦਾਨ ਖੋਲ੍ਹਿਆ

➢ ਗਊਸ਼ਾਲਾ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਾਮਕੁਮਾਰ ਗਰਗ ਨੇ ਤੂੜੀ ਅਤੇ ਕਣਕ ਦੇ ਦਾਨ ਲਈ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ

ਨਿਸਿੰਗ, 12 ਮਾਰਚ (ਪ.ਪ.) :: ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਧਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਆਦਰਸ਼ ਗਊਸ਼ਾਲਾ, ਅਮਪੁਰ ਮਾਜਰਾ ਵਿਖੇ ਆਯੋਜਿਤ 11ਵੀਂ ਸ਼੍ਰੀਮਦ ਭਾਗਵਤ ਕਥਾ ਦੌਰਾਨ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਲਹਿਰ ਉੱਠ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਥਾ ਦੇ ਤੀਜੇ ਦਿਨ ਵੀ, ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੇ ਗਊਸ਼ਾਲਾ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਦਿਲ ਨਾਲ ਦਾਨ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਗਊ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਣ ਲਿਆ। ਕਥਾ ਦੌਰਾਨ, ਗਊਸ਼ਾਲਾ ਦੇ ਉਪ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੇਵਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪੂਜਾ ਅਤੇ ਭੰਡਾਰਾ ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਕਰਨ ਦਾ ਸੁਭਾਗ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ। ਕਾਂਗਰਸ ਦਿਹਾਤੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਾਜੇਸ਼ ਵੈਦਿਆ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਉਪ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੰਜੇ ਮੇਹਲਾ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਵਜੋਂ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਸਮਾਗਮ

ਦੌਰਾਨ, ਰਾਜੇਸ਼ ਵੈਦਿਆ ਨੇ ਗਊ ਸੇਵਾ ਲਈ 11,000 ਰੁਪਏ ਦਾਨ ਕੀਤੇ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਪ੍ਰਦੀਪ ਕੌਲ ਨੇ ਗਊ ਆਸ਼ਰਮ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਸਮਰਥਨ ਦੇਣ ਲਈ 31,000 ਰੁਪਏ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ। ਦਿਹਾਤੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਾਜੇਸ਼ ਵੈਦਿਆ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗਊ ਸੇਵਾ ਭਾਰਤੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਪਰੰਪਰਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਖੁਸ਼ੀ, ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਲਿਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗਊ ਸੇਵਾ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਧਾਰਮਿਕ ਪੁੰਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਬਲਕਿ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਭਾਈਚਾਰੇ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਵੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਰਾਜੇਸ਼ ਵੈਦਿਆ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਮਾਜ ਦੇ ਹਰ ਵਰਗ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਗਊ ਆਸ਼ਰਮ ਚਲਾਉਣ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਗਊ ਭਗਤਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੋ ਕੋਈ ਵੀ ਆਪਣੀ ਆਸਥਾ ਅਨੁਸਾਰ ਗਊ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ ਉਸਨੂੰ ਪਰਮਾਤਮਾ ਤੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਥਾ ਕਥਾਵਾਚਕ ਦੇਵੀ ਰਾਧੇ ਪ੍ਰਿਆ ਨੇ ਆਪਣੇ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗਊ ਆਸ਼ਰਮ ਵਿੱਚ ਦਾਨ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਪੁੰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ। ਗਊ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਖੁਸ਼ੀ, ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਅਤੇ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਤਰੱਕੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਗਊਸ਼ਾਲਾ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁਖੀ ਅਤੇ ਸਟੇਜ ਮੈਨੇਜਰ ਰਾਮਕੁਮਾਰ ਗਰਗ ਨੇ ਗਊ ਭਗਤਾਂ ਨੂੰ ਗਊ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗਊ ਦੀ ਸੇਵਾ ਭਾਰਤੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਪਛਾਣ ਹੈ, ਅਤੇ ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਆਸਥਾ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਗਊਸ਼ਾਲਾ ਦੇ ਮੁਖੀ ਪ੍ਰਵੀਨ ਗਰਗ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ’ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੂੰ ਗਊਸ਼ਾਲਾ ਨੂੰ ਤੂੜੀ ਅਤੇ ਕਣਕ ਦਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ, ਤਾਂ ਜੋ ਗਊਆਂ ਲਈ ਚਾਰੇ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਨਿਰੰਤਰ ਬਣੀ ਰਹੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗਊਸ਼ਾਲਾ ਸਮਾਜ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਚੱਲਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਗਊ ਸੇਵਾ ਦਾ ਇਹ ਪਵਿੱਤਰ ਕਾਰਜ ਦਾਨੀਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਹੀ ਜਾਰੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਮੈਂਬਰ ਸਚਿਨ ਬੁੱਧਨਪੁਰ, ਬਲਰਾਜ ਪੁਜਾਰੀ, ਬਲਵਾਨ ਬਸਤਾਲੀ, ਸਤਵਿੰਦਰ, ਰਾਮਕੁਮਾਰ, ਜਗਦੀਸ਼ ਸ਼ਰਮਾ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸ਼ਰਮਾ, ਰਮੇਸ਼ ਚੰਦਰ ਲਾਲ, ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਗਰਗ, ਜੈਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਮਿੱਤਲ, ਵਿਜੇ ਕੁਮਾਰ ਗਰਗ ਅਤੇ ਅਰਪਨ ਗੁਪਤਾ ਸਮੇਤ ਕਈ ਪਤਵੰਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।

ਕਦੇ ਲਾਤੋਂ ਕੇ ਭੂਤ ਬਾਤਾਂ ਨਾਲ ਮੰਨੇ ਨੇ।

ਜਦੋਂ ਦੁੱਲਾ ਘਰ ਆਇਆ ਤਾਂ ਦੇਬੋ ਮੱਝ ਲਈ ਪੱਠੇ ਲੈਣ ਗਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਚਿੱਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮੰਨਦਾ ਕਿ ਉਹ ਅੱਜ ਸ਼ਹਿਰ ਦਿਹਾੜੀ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਵੇ। ਘਰ ਦੀਆਂ ਮਜਬੂਰੀਆਂ ਤੰਗੀਆਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਤੁਰਦਿਆਂ-ਤੁਰਦਿਆਂ ਦਿਨ ਚੜ੍ਹ ਆਇਆ, ਸੂਰਜ ਵੱਲ ਨੀਝ ਲਾ ਕੇ ਤੱਕਿਆ, ਲੱਗਿਆ ਜਿਵੇਂ ਉਸ ਨੇ ਅੱਜ ਗਰਮੀ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗ ਦੇ ਗੋਲੇ ਸੁੱਟਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਰੱਖੀ ਹੋਵੇ। ਚੜ੍ਹਦੇ ਸੂਰਜ ਦੀ ਤਿੱਖੀ ਧੁੱਪ ਸਵੇਰੇ ਹੀ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਝੁਲਸਣ ਲੱਗ ਪਈ ਸੀ। “ਦੇਬੋ! ਚੱਲ ਦੇਖੀ ਜਾਊ, ਜਾ ਹੀ ਆਉਨਾ ਮੰਡੀ। ਜੇ ਅਣੀ ਪਟੱਕੇ ਕੋਈ ਦਿਹਾੜੀ ਲੱਗ ਗਈ ਤਾਂ ਮੱਝ ਲਈ ਵੰਡ ਵੜੇਵਾਂ ਹੀ ਲੈ ਆਊਂ।” ਇਹ ਆਖ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਰੋਟੀ ਵਾਲਾ ਝੋਲਾ ਸਾਈਕਲ ਦੇ ਹੈਂਡਲ ਨਾਲ ਕੱਸ ਕੇ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਸੀ। ਚਾਰ-ਚੁਫੇਰੇ ਨਿਗ੍ਹਾ ਘੁਮਾਉਂਦਾ ਉਹ ਸਾਈਕਲ ਦੀ ਕਾਠੀ ’ਤੇ ਬੈਠ ਗਿਆ। “ਮੁੱਦਤਾਂ ਬੀਤ ਗਈਆਂ, ਸਾਲ ਬੀਤ ਗਏ, ਉਮਰ ਬੀਤਦੀ ਜਾਂਦੀ ਐ। ਤਾਰੀਖਾਂ ਰੋਜ਼ ਬਦਲਦੀਆਂ ਨੇ, ਰੁੱਤਾਂ ਬਦਲਦੀਆਂ ਨੇ, ਮੌਸਮ ਬਦਲ ਜਾਂਦੇ ਨੇ। ਪਰ ਕਿਸਮਤ ਨ੍ਹੀਂ ਬਦਲੀ, ਆਹੀ ਬੈਹਾਂ ਕੁਹਾੜੀ ਰਿਹਾ। ਦੁੱਲਿਆ ਕੀ ਦੱਸੇਂਗਾ ਜਾ ਕੇ ਧਰਮਰਾਜ ਨੂੰ।” ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੁਆਲ ਕੀਤਾ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਚਾਰ-ਚੁਫੇਰੇ ਦੇਖਿਆ। ਸਾਰਾ ਪਿੰਡ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਕੱਚੇ ਘਰਾਂ ਤੋਂ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਬਣ ਗਏ ਸਨ। ਘਰ ਦੇ ਮੂਹਰੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਲੋਹੇ ਦੇ ਗੇਟ ਲੱਗ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਗਲੀਆਂ-ਨਾਲੀਆਂ ਸਭ ਪੱਕੀਆਂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਕੱਚੇ ਰਸਤੇ ਪੱਕੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ’ਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਉਸ ਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਜਿਵੇਂ ਉਸ ਦਾ ਢਿੱਡ ਹੀ ਤੁਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਦਾ ਘਰ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਵੇ, ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਦੇ ਵੱਡੇ-ਵਡੇਰੇ ਛੱਡ ਗਏ ਹੋਣ। ਉਸ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਸੂਰਤ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਉਸ ਦੇ ਬਾਪ ਨੇ ਕਦੋਂ ਮੱਝਾਂ ਦਾ ਪਾਲੀ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਅੱਜ ਗਿਣਤੀ ਵੀ ਯਾਦ ਨਹੀਂ, ਕਿੰਨੀਆਂ ਝੋਟੀਆਂ, ਚਰਾਂਦਾਂ ’ਚ ਚਾਰ ਕੇ ਮੱਝਾਂ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੇ ਕਿੱਲ੍ਹੇ ’ਤੇ ਕਦੇ ਸੱਜਰ ਸੂਈ ਮੱਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੇਖੀ। ਜਦੋਂ ਪਿੰਡ ’ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋਇਆ, ਚਾਰ-ਚੁਫੇਰੇ ਹਰਿਆਵਲ ਹੀ ਹਰਿਆਵਲ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤੀ। ਇੰਝ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਸਾਰੀ ਕੁਦਰਤ ਉਸ ਦੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਖੇਤਾਂ ’ਤੇ ਮਿਹਰਬਾਨ ਹੋਵੇ। ਮੀਂਹ ਪੈਣ ਕਾਰਨ ਖੇਤਾਂ ਦੀਆਂ ਵੱਟਾਂ ’ਤੇ ਘਾਹ ਉੱਗ ਆਇਆ ਸੀ। ਜਿਹੜੇ ਖੇਤਾਂ ’ਚ ਰੇਤ ਦੇ ਟਿੱਬੇ ਜਾਂ ਰੇਤਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ ’ਚ ਵੀ ਜ਼ੀਰੀ ਦੀ ਫਸਲ ਘੁੰਮਰਾਂ ਪਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਕਦੇ ਸੋਚਿਆ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਏਡੀ ਵੱਡੀ ਤਬਦੀਲੀ ਆ ਜਾਵੇਗੀ। “ਦੁੱਲਿਆ! ਵੀਹ ਸਾਲ ਲਾ ’ਤੇ ਇੱਕੋ ਘਰ ਕੀ ਖੱਟਿਆ। ਜਦੋਂ ਸਰੀਰ ਕੰਮ ਕਰਨੋਂ ਜਵਾਬ ਦੇ ਗਿਆ... ਫੇਰ। ਜੇ ਉਦੋਂ ਫੌਜ ’ਚ ਭਰਤੀ ਹੋ ਗਏ ਹੁੰਦੇ, ਪੈਨਸ਼ਨ ਆ ਜਾਂਦੇ। ਆਹ ਧੰਦ ਤਾਂ ਨਾ ਪਿੱਟਣਾ ਪੈਂਦਾ, ਨਾਲ ਦੇ ਭਰਤੀ ਹੋ ਈ ਗਏ। ਮੌਜਾਂ ਕਰਦੇ ਨੇ। ਇੱਥੇ ਆ ਕੇ ਫੇਰ ਨੌਕਰੀਆਂ ਕਰੀ ਜਾਂਦੇ ਨੇ। ਅਜੇ ਵੀ ਸਰੀਰ ਦੇ ਤਕੜੇ ਪਏ ਨੇ। ਐਂ ਲੱਗਦੇ ਨੇ ਜਿਵੇਂ ਵੀਹ ਸਾਲ ਛੋਟੇ ਹੋਣ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਸਿਰ ਤੋਂ ਲੈ ਪੈਰਾਂ ਤੱਕ ਤੱਕਿਆ।” ਪੂਰੇ ਦੀ ਹਵਾ ਬੰਦ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਤੇ ਗਰਮੀ ਇੱਕ ਦਮ ਵਧ ਗਈ ਸੀ। ਸਾਈਕਲ ਨੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਪਸੀਨੋ-ਪਸੀਨੀ ਕਰ ਛੱਡਿਆ ਸੀ। ਸਾਈਕਲ ਕਿਹੜਾ ਨਵਾਂ ਸੀ, ਮਸਾਂ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣਾ। ਕਿੰਨੇ ਹੀ ਦਿਨ-ਦਿਹਾੜੀਆਂ ਸਾਈਕਲ ਦੇ ਪੈਸੇ ਮੋੜਨ ਲਈ ਲਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੁੜ ਸਾਈਕਲ ਨੂੰ ਗਰੀਸ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪਈ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਛੱਤੇ ਖੂਹ ਦੇ ਬਰੋਟੇ ਹੇਠਾਂ ਸਾਈਕਲ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਿਰ ਤੋਂ ਪਰਨਾ ਲਾਹ ਕੇ ਆਪਣਾ ਸਰੀਰ ਪੂੰਝਿਆ। ਨਲਕਾ ਗੇੜ ਕੇ ਪਾਣੀ ਪੀਤਾ। ਕੋਲੋਂ ਦੀ ਲੰਘਦੇ ਹਰ ਸਕੂਟਰ- ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਵਾਲੇ ਵੱਲ ਗਹੁ ਨਾਲ ਤੱਕਦਾ। ਉਹ ਭਾਵੇਂ ਆਪਣਾ ਸਕੂਟਰ-ਗੱਡੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਮੰਡੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਹੌਲੀ ਲੰਘਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਉਸ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਕੰਮ ’ਤੇ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ ਲਈ ਦੇਖ-ਦੇਖ ਲੰਘਦੇ ਹੋਣ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਕੰਮ ’ਤੇ ਤੁਰ ਗਏ ਸਨ। ਹੁਣ ਉਹੀ ਰਹਿ ਗਏ ਸਨ ਜੋ ਉਸ ਵਾਂਗ ਪੱਛੜ ਕੇ ਆਏ ਸਨ। ਉਸ ਦਾ ਮਨ ਡਿੱਕ-ਡੋਲੇ ਖਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। “ਕਾਹਦੀ ਗੱਲ ਐ। ਸਿਆਣੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਜ਼ੋਰ ਦਾ ਮਾੜਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਘਰ ਦਾ ਮਾੜਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨ੍ਹੀਂ। ਜੇ ਜ਼ੋਰ ਦਾ ਤਕੜਾ ਹੋਊ ਘਰ ਆਪੇ ਬਣਾ ਲਊ।” ਹੁਣ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਫਜ਼ੂਲ ਲੱਗੀਆਂ। ਜਿਵੇਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ’ਚ ਕੋਈ ਸੱਚਾਈ ਨਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੋਈ ਅਰਥ ਨਾ ਹੋਣ। “ਕਿਹੜਾ ਪੁੱਛਦਾ ਜ਼ੋਰ ਨੂੰ। ਜ਼ੋਰ ਨਾਲੋਂ ਸਿਆਸਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਚੱਲਦੀ ਐ। ਜੀਹਨੇ ਮਿਸਤਰੀ ਨੂੰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਦਿੱਤਾ, ਦਿਹਾੜੀ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀ ਐ। ਜਿਹੜਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ, ਖੜ੍ਹਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਮ੍ਰਾਤੜ ਵਾਂਗੂ। ਹਿੱਲੀ ਜਾਨੈ ਆਂ ਡਰਨੇ ਵਾਂਗ। ਉਹ ਕਦਰਾਂ ਕਿੱਥੇ? ਪਿੰਡ ’ਚ ਹੀ ਕੰਮ ਨ੍ਹੀਂ ਸੀ ਮੁਕਦਾ। ਅਗਲੇ ਕਈ-ਕਈ ਦਿਨ ਪਿੱਛੇ-ਪਿੱਛੇ ਫਿਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ। ਫੇਰ ਕਿਤੇ ਜਾ ਕੇ ਹਾਂ ਆਖੀ ਦੀ ਸੀ। ਪੂਰੀ ਕਦਰ ਸੀ, ਮਜ਼ਦੂਰ ਦੀ। ਭਾਲਿਆਂ ਨ੍ਹੀਂ ਸੀ ਥਿਆਉਂਦਾ ਮਜ਼ਦੂਰ। ਆਹ ਮਾਰ ਲਏ ਨਵੇਂ ਦਿਹਾੜੀਦਾਰਾਂ ਨੇ। ਅੱਧਾ ਪਿੰਡ ਰੋਟੀ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਆ ਜਾਂਦਾ। ਜੋ ਆਪ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦੇ ਸੀ, ਮਜ਼ਦੂਰ ਬਣੇ ਫਿਰਦੇ ਨੇ। ਗਜ਼ਬ ਸਾਈਂ ਦਾ, ਵਾਹ ਓਏ ਰੱਬਾ। ਕੀ ਬਣੂੰ ਮੁਲਕ ਦਾ? ਕਿੱਧਰ ਜਾਣਗੇ ਗਰੀਬ? ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸੁਣਿਆ ਕਿ ਕੋਈ ਮਜ਼ਦੂਰ ਵਿਹਲਾ ਫਿਰਦਾ ਹੋਊ। ਉਲਟ ਹਵਾ ਚੱਲ ਪਈ। ਗਊਆਂ ਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦਾ ਹਾਲ ਅੱਜ ਦੇ ਯੁੱਗ ’ਚ ਜਿਹੋ ਜਿਹਾ, ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਕਿਸੇ ਯੁੱਗ ’ਚ ਏਨਾ ਮਾੜਾ ਹਾਲ। ਕਹਿੰਦੇ ਮੁਲਕ ਨੇ ਤਰੱਕੀ ਕਰ ਲਈ, ਆਹ ਕਰ ਲਈ ਤਰੱਕੀ। ਅੱਧੀ ਦੁਨੀਆ ਭੁੱਖੇ ਢਿੱਡ ਤੁਰੀ ਫਿਰਦੀ ਐ। ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਤਾਂ ਗਰੀਬ ਨੂੰ ਕੋਈ ਧੇਲੇ ਵੱਟੇ ਨ੍ਹੀਂ ਸਿਆਣਦਾ। ਜੀਹਦੀ ਸਰਕਾਰੇ ਦਰਬਾਰੇ ਪਹੁੰਚ ਐ, ਉਹਦੀ ਸਰਕਾਰ ਐ। ਕਿਹੜਾ ਸੁਣਦੈ ਮ੍ਰਾਤੜ ਦੀ ਕੋਈ ਗੱਲ।” ਉਸ ਨੂੰ ਗੇਜਾ ਮੈਂਬਰ ਯਾਦ ਆਇਆ ਜਿਹੜਾ ਸਵੇਰੇ ਪਿੰਡ ਨਿਕਲਦੇ ਵੱਲ ਕਣੱਖੀ ਅੱਖ ਨਾਲ ਦੇਖਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਬੇ-ਧਿਆਨ ਜਿਹਾ ਹੋ ਕੇ ਸਾਈਕਲ ਲੰਘਾ ਲਿਆਇਆ ਸੀ। ਮੁੜ ਤਾਂ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਬਗੈਰ ਦਿਹਾੜੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਕਈ ਵਾਰੀ ਆਇਆ ਸੀ। ਪਰ ਅੱਜ ਉਸ ਨੂੰ ਖਾਲ੍ਹੀ ਮੁੜਨਾ ਬਹੁਤ ਔਖਾ ਲੱਗਦਾ ਸੀ। ਤੁਰਨ ਵੇਲੇ ਪੈਰ ਅੜਕਦੇ ਸਨ। ਮਨ ’ਚ ਡਰ ਬੈਠ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਨਵਾਂ ਬਣਿਆ ਗੇਜਾ ਮੈਂਬਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਲੀਡਰ ਅਖਵਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਥੇ ਉਸ ਦੀ ਕੋਈ ਬਹੁਤੀ ਪੁੱਛ ਪ੍ਰਤੀਤ ਨਹੀਂ ਪਰ ਪੁਲੀਸ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਦਾਰੂ ਪਿਆਲੇ ਦੀ ਸਾਂਝ ਸੀ। ਮਨ ’ਚ ਡਰ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਥਾਣੇਦਾਰ ਨੂੰ ਕਹਿ ਕੇ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਨਾ ਕਰਵਾ ਦੇਵੇ। ਉਸ ਦਿਨ ਦਾ ਤਾਂ ਮਨ ’ਚ ਪੂਰਾ ਹੀ ਡਰ ਬੈਠ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਆ ਕੇ ਘਰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ, “ਬਾਪੂ ਅੱਜ ਗੇਜੇ ਨੇ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿੱਤਾ, ਆਖ ਦੇਈਂ ਤੇਰੇ ਬਾਪੂ ਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਹੋ ਕੇ ਮੇਰਾ ਹਿਸਾਬ-ਕਿਤਾਬ ਨਬੇੜ ਦੇਵੇ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਹਿਸਾਬ ਲੈਣਾ ਵੀ ਆਉਂਦਾ। ਕਿਤੇ ਭੁਲੇਖੇ ’ਚ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਪਤਾ ਨ੍ਹੀਂ ਕਿਹੜੀ ਸ਼ਰਮ ਦਾ ਮਾਰਿਆ ਚੁੱਪ ਸੀ। ਉਹ ਮੇਰੀ ਚੁੱਪ ਦਾ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਉਂਦੈ। ਫੇਰ ਤਾਂ ਇੱਕ ਝੁੱਟੀ ਨ੍ਹੀਂ ਝੱਲਣੀ। ਨਾਲੇ ਪੈਸੇ ਦੇ ਕੇ ਜਾਊ ਤੇ ਪੈਰੀਂ ਹੱਥ ਵੀ ਲਾਊ। ਫੇਰ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕੰਨ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਐਂ ਤਾਂ ਹਰੇਕ ਈ ਪੈਸੇ ਮੁੱਕਰ ਕੇ ਝੱਗਾ ਚੁੱਕ ਦਿਆ ਕਰੂ। ਉਹਦੇ ਮਨ ’ਚ ਭੁਲੇਖਾ ਸ਼ਾਇਦ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨ੍ਹੀਂ ਹੋਣਾ, ਸਭ ਸਬੂਤ ਨੇ।” ਅੰਦਰੋਂ ਹਾਉਕਾ ਨਿੱਕਲਿਆ, ਮਿੰਟਾਂ ’ਚ ਹੀ ਸਾਹ ਸੂਤਿਆ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਇੰਝ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਹੁਣੇ ਹੀ ਉਸ ’ਤੇ ਪੁਲੀਸ ਦਾ ਛਾਪਾ ਪੈਣ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇ। ਉਸ ਦਾ ਦਿਲ ਕੰਬਿਆ ਹੁਣ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਹੋਰ ਵੀ ਵਿਆਜੂ ਰੁਪਏ ਨਹੀਂ ਦੇਣੇ ਕਿ ਵਾਪਸ ਕਰਕੇ ਖਹਿੜਾ ਛੁਡਾ ਲਵਾਂਗੇ। ਪਰਨੋਟ ਦੀ ਮਿਆਦ ਵੀ ਨੇੜੇ ਈ ਐ। ਏਨੇ ਕੁ ਦਿਨਾਂ ’ਚ ਕੀਹਨੇ ਬਾਂਹ ਫੜਨੀ ਆ। ਪੰਜ ਰੁਪਏ ਸੈਂਕੜੇ ਦਾ ਵਿਆਜ। ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਤੇ ਹੋਏ ਪੈਸੇ। ਮੁੰਡੇ ’ਤੇ ਆਪ ਲਾਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਦਿਹਾੜੀਆਂ, ਸੱਜਰ ਸੂਈ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਮੱਝ ਸਭ ਖੂਹ ਖਾਤੇ ਪੈਣ ਦਾ ਡਰ ਸੀ। ਲੋਕ ਮੂੰਹ ’ਚ ਉਂਗਲਾਂ ਲੈ ਕੇ ਬਾਤ ਦਾ ਬਤੰਗੜ ਬਣਾਉਣਗੇ। ਉਸ ਨੂੰ ਯਾਦ ਆਇਆ ਕਿ ਜੇ ਉਸ ਤੋਂ ਪਰਨੋਟ ਫੜ੍ਹ ਲੈਂਦੇ ਤਾਂ ਆਹ ਦਿਨ ਨਾ ਦੇਖਣੇ ਪੈਂਦੇ। ਜਦੋਂ ਆਖ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, “ਮਾਰ ਦਿਓ ਲਕੀਰ ਸਰਦਾਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਹੋਰ ਕੁਸ਼ ਦੇਣ ਨੂੰ ਤਾਂ ਹੈ ਨਹੀਂ।” ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਤੋਂ ਪੱਗ ਗੇਜੇ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ’ਤੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਹੁਣ ਕਈ ਸਾਲ ਬੀਤ ਗਏ ਸਨ। ਹਿਸਾਬ ਬਰਾਬਰ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਵੀ ਆਖ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਅੱਜ ਦਿਹਾੜੀ ਨਾ ਲੱਗਣ ਕਰਕੇ ਗਰਮੀ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ। ਸਾਈਕਲ ਦੇ ਟਾਇਰ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਭਾਰੇ-ਭਾਰੇ ਲੱਗ ਰਹੇ ਸਨ। ਪੂਰਾ ਜ਼ੋਰ ਲਾਉਣ ’ਤੇ ਵੀ ਸਾਈਕਲ ਅਗਾਂਹ ਮਸਾਂ ਤੁਰਦਾ ਸੀ। ਇੰਝ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਧਰਤੀ ਸਾਈਕਲ ਦੇ ਟਾਇਰਾਂ ਨੂੰ ਫੜ ਰਹੀ ਹੋਵੇ। ਉਹ ਵੀ ਉਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਪਿਛਲੇ ਜਨਮ ਦਾ ਵੈਰ ਕੱਢਣ ਦੀ ਹਿੰਡ ਕਰੀ ਬੈਠੀ ਹੋਵੇ। “ਦੁੱਲਿਆ ਜਿੱਤ ਲਿਆ ਵੀ ਜਹਾਨ। ਲਾਹ’ਤਾ ਸਿਰ ਤੋਂ ਭਾਰ। ਜਿਵੇਂ ਮਰਜ਼ੀ ਸਿਰਹਾਣੇ ਬਾਂਹ ਦੇ ਕੇ ਹੁਣ ਸੁੱਤਾ ਰਹੀਂ। ਮੁੰਡਿਆਂ ਦਾ ਕੀ ਐ ਆਪੇ ਵਿਆਹੇ ਜਾਣਗੇ। ਕਾਮੇ ਮੁੰਡੇ ਨ੍ਹੀਂ ਵਿਆਹੁਣੋਂ ਰਹਿੰਦੇ ਹੁੰਦੇ। ਕੁੜੀਆਂ ਤਾਂ ਭਰਾਵਾ ਆਪਣੇ ਘਰ ਸੋਂਹਦੀਆਂ ਨੇ। ਜੀਹਦੀ ਧੀ ਸੁਖੀ, ਉਹਦਾ ਸੰਸਾਰ ਸੁਖੀ। ਚੱਲ ਜੇ ਚਾਰ ਰੁਪਏ ਸਿਰ ਹੋ ਗਏ ਤਾਂ ਕੀ ਐ। ਕਿਹੜਾ ਕੋਈ ਐਬ ਕਰਿਆ। ਕਬੀਲਦਾਰੀ ਕਿਊਂਟੀ ਐ।” ਉਸ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਦੇ ਬੋਲ ਕੰਨੀ ਸੁਣਾਈ ਦਿੱਤੇ। ਜਿਹੜਾ ਸਾਰੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਤੋਂ ਸਿਆਣਾ ਗਿਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਪ੍ਰੀਤਮ ਯਾਦ ਆਇਆ। “ਆਹ ਦਿਨ ਆ ਗਏ, ਵਰ੍ਹੇ ਬੀਤ ਗਏ। ਆਹੀ ਹਾਲ ਰਿਹਾ, ਕਦੇ ਵੀ ਤਕਦੀਰ ਨੇ ਪਲਟੀ ਨਹੀਂ ਮਾਰੀ।” “ਵਾਹ ਓਏ ਰੱਬਾ ਜੇ ਕਿਤੇ ਮੇਰੀ ਸੁਣਦਾ ਹੋਵੇਂ, ਕੁੜੀ ਗਰੀਬ ਦੇ ਘਰ ਨਾ ਦੇਈਂ, ਅਮੀਰਾਂ ਦੇ ਘਰ ਦੇਈਂ। ਪਰ ਲੱਗਦਾ ਤੇਰੀ ਲੀਲਾ ਸਾਰੀ ਉਲਟੀ ਹੋਈ ਲੱਗਦੀ ਐ। ਚੱਕਰ ਹੀ ਉਲਟ ਚੱਲ ਪਿਆ। ਅਮੀਰਾਂ ਦੇ ਤਾਂ ਕੁੜੀਆਂ ਜੰਮਦੀਆਂ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਜਨਮ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮਾਰ ਦਿੰਦੇ ਨੇ ਅਮੀਰ। ਮੇਰੇ ਵਰਗੇ ਮ੍ਰਾਤੜਾਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਲੈ ਕੇ ਮਾਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਨੇ, ਅਜੇ ਪਤਾ ਨ੍ਹੀਂ ਮੈਂ ਕਿਹੜਾ ਥਾਂ-ਕੁਥਾਂ ਦੇਖਣਾ। ਸਭ ਮਾਇਆ ਦੇ ਰੰਗ ਨੇ ਦੁੱਲਿਆ। ਕੀ-ਕੀ ਕੰਮ ਕਰਾਉਂਦੀ ਐ ਮਾਇਆ। ਹੋਰ ਗੇਜੇ ਦੇ ਕਿਹੜਾ ਟਰੱਕ ਚੱਲਦੇ ਸੀ। ਦੋ ਨੰਬਰ ਦੀ ਸ਼ਰਾਬ ਵੇਚ ਕੇ ਪਾਈਆਂ ਕੋਠੀਆਂ।” ਦੁੱਲਾ ਖਿਆਲਾਂ ਦੀ ਉਥਲ-ਪੁਥਲ ’ਚ ਪਿੰਡ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਸੀ। ਗੇਜੇ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਘਰ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਦੇਖ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸਾਈਕਲ ਤੇਜ਼ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਜੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਤਾਂ ਪਿੱਛੇ ਘਰ ਜ਼ਰੂਰ ਆਵੇਗਾ। ਸ਼ਰੀਕੇ ’ਚ ਉਸ ਦੀ ਵਾਧੂ ਬਦਨਾਮੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਕੀ ਕਹਿਣਗੇ ਲੋਕੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਕ ’ਚ ਕੋਈ ਹਾਅ ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਮਾਰਨ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੀ ਪਤਾ ਕਿ ਪੈਸੇ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਦੇਈ ਬੈਠਾਂ। ਇਹ ਤਾਂ ਵਾਧੂ ਦਾ ਭਾਰ ਪਾਇਆ ਹੋਇਆ। ਕਿਹੜਾ ਸੁਣਦਾ ਗਰੀਬ ਦੀ। ਸਾਈਕਲ ਖੜ੍ਹਾ ਕੇ ਧੁੱਪ ਨਾਲ ਹਉਂਕ ਰਹੀ ਮੱਝ ਨੂੰ ਮੋਮੀ ਕਾਗਜ਼ ਨਾਲ ਬਣਾਏ ਛੱਤਣੇ ਹੇਠਾਂ ਬੰਨ੍ਹਿਆ। ਸਿਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਪੈਰਾਂ ਤਕ ਮੱਝ ਨੂੰ ਤੱਕਿਆ, ਪਿੰਡੇ ’ਤੇ ਹੱਥ ਫੇਰਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਆਪ ਮੁਹਾਰੇ ਨਿਕਲਿਆ। ਕਿਵੇਂ ਪਾਲਿਆ ਸੀ, ਦੇਬੋ ਨੇ ਭੁੱਖੀ ਤੇ ਤ੍ਰਿਹਾਈ ਰਹਿ ਕੇ। ਸਾਈਕਲ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਝੋਲਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆ। ਜਦੋਂ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਰੋਟੀਆਂ ਸੁੱਕ ਚੁੱਕੀਆਂ ਸਨ। ਆਚਾਰ ਦੀਆਂ ਫਾੜੀਆਂ ਧਰ ਕੇ ਰੋਟੀ ਖਾਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਸਵੇਰ ਦੀ ਬਿਜਲੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਆਈ ਸੀ। ਜੇ ਆਈ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਫੇਰ ਕਿਹੜਾ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਚੱਲਦਾ ਪੱਖਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਜਿਹੜਾ ਬਿਜਲੀ ਦੀਆਂ ਤਾਰਾਂ ’ਚ ਨੁਕਸ ਪੈਣ ਕਾਰਨ ਸੜ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੁੜ ਠੀਕ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਪਈ ਸੀ। ਅਜੇ ਇੱਕ ਹੀ ਰੋਟੀ ਖਾਧੀ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਨੂੰ ਗੇਜਾ ਮੈਂਬਰ ਆਪਣੇ ਪੱਖ ਦੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਇਆ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ’ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇ।

“ਓਏ ਦੁੱਲਿਆ ਘਰੇ ਐਂ।” ਇਹ ਆਖ ਗੇਜਾ ਸਾਥੀਆਂ ਸਮੇਤ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਘਰ ’ਚ ਦਾਖਲ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਅੱਗ ਦੇ ਅੰਗਾਰਿਆਂ ਵਾਂਗ ਮੱਚ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਸ਼ਰਾਬ ਦਾ ਪੈੱਗ ਲੱਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਨਾਲ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪੈੱਗ ਪਿਲਾ ਕੇ ਲਿਆਇਆ ਸੀ।

“ਆਓ ਸਰਦਾਰ ਸਾਹਿਬ! ਲੰਘ ਆਓ। ਬੈਠੋ ਚਾਹ ਪਾਣੀ ਪਿਲਾਉਨੇ ਆਂ।” ਇਹ ਆਖ ਦੁੱਲਾ ਮੰਜਾ ਡਾਹੁਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਗੇਜਾ ਮੈਂਬਰ ਤਾਂ ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਭਰਿਆ-ਪੀਤਾ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ।

“ਅਸੀਂ ਬੈਠਣਾ ਨ੍ਹੀਂ ਦੁੱਲਿਆ, ਸਿੱਧੀ ਗੱਲ ਦੱਸ, ਮੇਰੇ ਪੈਸੇ ਦੇਣੇ ਆ ਕਿ ਨਹੀਂ। ਸਿੱਧਾ ਹੋ ਕੇ ਨਿਬੜਨਾ ਕਿ ਵਿੰਗੇ-ਟੇਢੇ ਢੰਗ ਨਾਲ। ਪੈਸੇ ਮੈਨੂੰ ਲੈਣੇ ਆਉਂਦੇ ਨੇ। ਐਵੇਂ ਲਹੂ ਹੱਥ ਨਾ ਭਰਾ। ਮੈਂ ਫਿਰ ਵੀ ਲੰਬੀ ਸੋਚਦਾ ਸੀ। ਚਲੋ ਆ ਜਾਵੇਂਗਾ ਆਨੇ ਆਲੀ ਥਾਂ ’ਤੇ। ਪਰ ਮੇਰੀ ਸ਼ਰਾਫਤ ਦਾ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਉਣ ਲੱਗ ਪਿਆ।” ਦੁੱਲੇ ਦਾ ਸਿਰ ਚਕਰਾਉਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਉਸ ਦੇ ਉੱਪਰ ਮਣਾਂ ਮੂੰਹੀ ਭਾਰ ਡਿੱਗ ਪਿਆ ਹੋਵੇ। ਉਸ ਦੇ ਭਾਰ ਹੇਠਾਂ ਆ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਦਮ ਘੁੱਟ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਉਸ ਦੀ ਜ਼ੁਬਾਨ ਹੀ ਉਲਟਣੋਂ ਹੱਟ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਉਸ ਦੇ ਬੁੱਲ੍ਹ ਜਿਵੇਂ ਸੀਤੇ ਗਏ ਹੋਣ। ਉਸ ਨੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮਸਾਂ ਸੰਭਾਲਿਆ।

“ਮੈਂ ਕਦੋਂ ਕਿਹਾ, ਸਰਦਾਰਾ, ਨਿਬੜਨਾ ਨ੍ਹੀਂ। ਪੈਸੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਥੋਡੇ ਸਾਰੇ ਨੇੜੇ ਲਾ ਦਿੱਤੇ ਸੀ। ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਵੀ ਕਈ ਮਹੀਨੇ ਥੋਡੇ ਘਰ ਕੰਮ ਕਰਿਆ। ਮੈਂ ਵੀ ਕਰਿਆ। ਘਰਵਾਲੀ ਨੇ ਵੀ ਕਿੰਨਾ ਚਿਰ ਥੋਡੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੀ ਮਤਰਾਲ ਚੁੱਕੀ ਐ। ਮੱਝ ਵੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਜੇ ਕੁਸ਼ ਹੋਰ ਹੁੰਦਾ ਉਹ ਵੀ ਦੇ ਦਿੰਦਾ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਉਸ ਦਿਨ ਵੀ ਆਖਿਆ ਸੀ ਪਾੜ ਦਿਉ ਪਰਨੋਟ। ਤੁਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਸੀ, ਕਾਪੀ ’ਤੇ ਨੋਟ ਕਰ ਲਿਆ। ਪਰਨੋਟ ਘਰਵਾਲੀ ਦਾ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ, ਫੇਰ ਲੈ ਜਾਵੀਂ। ਆਹ ਅੱਧਮੂਲ ਪਤਾ ਨ੍ਹੀਂ ਕਿੱਥੋਂ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਸੱਤ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਇਆ ਸੀ ਸਾਰਾ ਤੇਰਾਂ-ਚੌਦਾਂ ਹਜ਼ਾਰ ਮੈਂ ਦੇਈ ਬੈਠਾਂ।” ਦੁੱਲੇ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਹਾਣੀ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਸੁਣਾਈ। ਪਰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਉਸ ਦੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਸੀ।

“ਮੈਂ ਝੂਠ ਬੋਲਦਾਂ। ਤੂੰ ਸੱਚਾ ਹੋਇਆ। ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਪੰਦਰਾਂ ਹਜ਼ਾਰ ਦਾ ਪਰਨੋਟ ਐ। ਉੱਤੇ ਦੋ ਰੁਪਏ ਸੈਂਕੜੇ ਦਾ ਵਿਆਜ ਹੈ। ਜ਼ੁਬਾਨੀ-ਕਲਾਮੀ ਗੱਲ ਨ੍ਹੀਂ। ਅਜੇ ਪਰਨੋਟ ਦੀ ਮਿਆਦ ਰਹਿੰਦੀ ਐ। ਤੇਰੇ ਚਿੱਤ ’ਚ ਭੁਲੇਖਾ, ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਹੋਊ। ਹੁਣ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੀ ਦਵਾਲ ਆ। ਜਿਹੜਾ ਪਜ਼ਾਮਾ ਬਣਾਉਂਦਾ, ਉਹ ਸਾਰਾ ਹਿਸਾਬ-ਕਿਤਾਬ ਰੱਖਦਾ।” ਗੇਜੇ ਨੇ ਲੱਛੇਦਾਰ ਭਾਸ਼ਣ ਕਰਕੇ ਲੋਕਾਂ ’ਚ ਆਪਣਾ ਮੈਂਬਰੀ ਵਾਲਾ ਰੋਅਬ ਮਾਰਿਆ।

“ਰਹਿਮ ਕਰ ਮੈਂਬਰਾ, ਰੱਬ ਤੋਂ ਡਰ, ਉੱਤੇ ਨੀਲੀ ਛੱਤਰੀ ਵਾਲਾ ਦੇਖਦਾ ਸਭ ਨੂੰ। ਅਸੀਂ ਤੇਰਾ ਮਾੜਾ ਨ੍ਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਤੇਰੇ ਹਰ ਦੁੱਖ ’ਚ ਖੜ੍ਹਦੇ ਰਹੇ ਆਂ। ਵੱਡਿਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ। ਮਾੜੇ ਸਮਿਆਂ ’ਚ ਸਾਡੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਜਾਨ ਹੂਲ ਕੇ ਥੋਡੀ ਰਾਖੀ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਨੇ। ਐਤਕੀਂ ਭਾਈਚਾਰੇ ’ਚ ’ਲੱਗ ਹੋ ਕੇ ਤੈਨੂੰ ਵੋਟਾਂ ਪਾਈਆਂ ਨੇ। ਜਿਹੜਾ ਗੋਲਾ ਧੰਦਾ ਕੀਤਾ ਉਹ ਵੱਖਰਾ। ਆਹ ਦਿੱਤਾ ਸਾਨੂੰ ਇਨਾਮ।” ਦੁੱਲੇ ਦਾ ਮਨ ਭਰ ਆਇਆ ਸੀ।

ਪਰ ਗੇਜਾ ਮੈਂਬਰ ਸਰਪੰਚ ਦੇ ਘਰ ਨੂੰ ਤੁਰ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੁੱਲੇ ਦਾ ਮੱਥਾ ਠਣਕਿਆ, ਹੁਣ ਗੇਜਾ ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਥਾਣੇ ਫੋਨ ਕਰੂ। ਉਹ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਸੁਣਦਾ ਸੀ। ਇਹਨੇ ਸਿਆਸਤ ਵਿੱਚ ਨਵੇਂ ਉੱਭਰਦੇ ਇੱਕ ਆਗੂ ਨਾਲ ਨੇੜਤਾ ਬਣਾਈ ਹੋਈ ਐ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਧਰਤੀ ’ਤੇ ਪੱਬ ਨਹੀਂ ਲਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਇੱਕ-ਦੋ ਵਾਰ ਚਾਹ ਨਾਲ ਬਰਫੀ ਵੀ ਉੱਥੇ ਖਾ ਆਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਪੁਲੀਸ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਫੋਨ ਵੀ ਕਰਵਾ ਸਕਦਾ ਐ। ਮੈਂਬਰੀ ਕਰਕੇ ਪੁਲੀਸ ਵਾਲੇ ਵੀ ਥੋੜ੍ਹੀ ਬਹੁਤ ਉਸ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣਦੇ ਨੇ। ਇੱਥੇ ਪੁਲੀਸ ਵਾਲੇ ਕਿਹੜਾ ਕਿਸੇ ਸੱਚ-ਝੂਠ ਨੂੰ ਸੁਣਦੇ ਨੇ। ਗਿੱਲੀ-ਸੁੱਕੀ ਸਭ ਬਲਦੀ ਐ। ਅਸਾਮੀ ਦੇਖਦੇ ਨੇ। ਮ੍ਰਾਤੜ ਵਰਗਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੀ ਦੇਊ। ਜਿਹਦਾ ਆਪਣਾ ਢਿੱਡ ਨ੍ਹੀਂ ਤੁਰਦਾ। ਫਿਰ ਪੁਲੀਸ ਵਾਲੇ ਏਸ ਦੀ ਹੀ ਕਰਨਗੇ ਜਦੋਂ ਚਾਰ ਛਿੱਲੜ ਦੇ ਦਿੱਤੇ। ਅਜੇ ਇਹ ਸੋਚਦਾ ਹੀ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਚੌਕੀਦਾਰ ਆ ਗਿਆ ਸੀ। “ਭਾਈ ਦੁੱਲਿਆ! ਸਰਪੰਚ ਨੇ ਬੁਲਾਇਆ ਤੈਨੂੰ। ਨਹੀਂ ਉਹ ਥਾਣੇ ਜਾਣਗੇ। ਗੇਜਾ ਤੇਰੇ ’ਤੇ ਪੂਰਾ ਔਖੈ, ਜਿਹੜਾ ਮੁੰਡਾ ਤੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ਰੀਕਾਂ ਦੇ ਸੀਰੀ ਰਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਹੋਰ ਨ੍ਹੀਂ ਕੋਈ ਗੱਲ। ਸਰਪੰਚ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਪੈਸੇ ਜਿੰਨੇ ਮਰਜ਼ੀ ਲੱਗ ਜਾਣ ਬਸ ਇੱਕ ਅੜੀ ਪੁਗਾਉਣੀ ਐ।” ਦੁੱਲਾ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਚੌਕੀਦਾਰ ਦੇ ਪਿੱਛੇ-ਪਿੱਛੇ ਸਰਪੰਚ ਦੇ ਘਰ ਵੱਲ ਨੂੰ ਹੋ ਤੁਰਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਕੁੱਝ ਨਹੀਂ ਸੁੱਝਦਾ ਸੀ। “ਕੀ ਬਣੂ? ਕਾਹਦੀ ਪੰਚਾਇਤ ਐ। ਪੰਚਾਇਤ ਵੀ ਤਕੜੇ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਐ। ਸਿਆਣੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਪੰਚਾਇਤ ਰੱਬ ਦਾ ਰੂਪ ਹੁੰਦੀ ਐ। ਸੱਚਾ-ਸੁੱਚਾ ਹੁੰਦੈ ਪੰਚਾਇਤ ਦਾ ਕੀਤਾ ਫੈਸਲਾ। ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਨ੍ਹੀਂ ਉਹ ਗੱਲਾਂ। ਡਾਢੇ ਦਾ ਸੱਤੀਂ ਵੀਹੀਂ ਸੌ ਹੁੰਦੈ, ਮਾੜੇ ਦਾ ਕਿਹੜਾ ਬਣਦਾ ਹਮਾਇਤੀ। ਤਕੜੇ ਦੇ ਬਿਨ ਮਤਲਬ ਤੋਂ ਲੋਕ ਕੱਟੇ-ਵੱਛੇ ਬੰਨ੍ਹਦੇ ਫਿਰਦੇ ਨੇ। ਮ੍ਰਾਤੜ ਵਰਗਿਆਂ ਦੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਕਾਣ ਨ੍ਹੀ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦਾ। ਉਸ ਦਾ ਡਰ ਵਧਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਗਊ ਕਸਾਈਆਂ ਦੇ ਹੱਥ ਆ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਉਸ ਦਾ ਮਾਸ ਤੇ ਖੱਲ ਲਹਿਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋਵੇ। “ਨ੍ਹੇਰ ਸਾਈਂ ਦਾ ਕਿਹੜਾ ਆਖਦਾ ਸੱਚ ਨੂੰ ਸੱਚ। ਕੀਹਨੇ ਮਾਰਨਾ ਹੱਕ ’ਚ ਹਾਅ ਦਾ ਨਾਅਰਾ।” ਇਹ ਸੋਚਾਂ ਸੋਚਦਾ ਉਹ ਸਰਪੰਚ ਦੇ ਘਰ ਨੂੰ ਤੁਰ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਦੋਨੋਂ ਹੱਥ ਜੋੜ ਲਏ ਸਨ। “ਆ ਗਿਆ ਦੁੱਲਿਆ, ਕੀ ਵਿਚਾਰ ਐ ਤੇਰਾ।” ਸਰਪੰਚ ਨੇ ਗੱਲ ਦੀ ਲੜੀ ਅੱਗੇ ਵਧਾਈ। “ਵਿਚਾਰ ਗਰੀਬਾਂ ਦਾ ਕਾਹਦਾ ਹੁੰਦਾ ਜੀ। ਵਿਚਾਰ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨੇ। ਰਹਿਮ-ਕਰਮ ਕਰੋ ਗਰੀਬ ’ਤੇ।” ਇਹ ਆਖ ਉਹ ਚੁੱਪ ਹੋ ਗਿਆ।

“ਪੰਚਾਇਤ ਰੱਬ ਦਾ ਰੂਪ ਹੁੰਦੀ ਐ ਦੁੱਲਿਆ। ਪੰਚਾਇਤ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਆਦਤ ਦਾ ਤੈਨੂੰ ਪਤਾ ਈ ਐ। ਆਪਾਂ ਸੱਚੇ ਦੇ ਲਾਗੂ ਆਂ। ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਦਾ ਪੱਖਪਾਤ ਨ੍ਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਨਾ, ਥੋਡਾ ਏਥੇ ਈ ਕੰਮ ਨਿੱਬੜ ਜੇ। ਨਹੀਂ ਭਾਈ ਥਾਣਿਆਂ-ਕਚਹਿਰੀਆਂ ਦਾ ਤੈਨੂੰ ਪਤਾ ਈ ਐ। ਉੱਥੇ ਤਾਂ ਕੰਧਾਂ ਵੀ ਪੈਸੇ ਭਾਲਦੀਆਂ ਨੇ। ਮਾੜੇ ਬੰਦੇ ਤੋਂ ਤਾਂ ਵਕੀਲਾਂ-ਮੁਨਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਫੀਸ ਨ੍ਹੀਂ ਭਰ ਹੁੰਦੀ।” ਸਰਪੰਚ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਾਰਵਾਈ ਅੱਗੇ ਵਧਾਈ।

“ਸਰਪੰਚਾ ਗੱਲ ਨਬੇੜ। ਐਵੇਂ ਗੱਲ ਨੂੰ ਲਮਕਾ ਨਾ। ਹੁਣ ਨੂੰ ਤਾਂ ਨਿਬੇੜਾ ਹੋ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਇੱਕ ਪਾਸਾ ਕਰ।” ਗੇਜੇ ਮੈਂਬਰ ਦਾ ਲਹਿਜ਼ਾ ਬਦਲਿਆ।

ਪਰ ਸਰਪੰਚ ਅਜੇ ਚੁੱਪ ਰਿਹਾ।

“ਭਲਾ ਜੇ ਮੁੰਡਾ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਸਾਲ ਲਾ ਦਿੰਦਾ। ਸਾਰਾ ਕੰਮ ਨਿੱਬੜ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੈਸੇ ਭਾਵੇਂ ਹੋਰ ਲੈ ਲੈਂਦਾ। ਸਗੋਂ ਸਾਡੇ ਸ਼ਰੀਕਾਂ ਨਾਲ ਰਲਾ ਕੇ ਸਾਡੀ ਦੁੱਖਦੀ ਰਗ ’ਤੇ ਲੂਣ ਮਲਿਆ।” ਗੇਜੇ ਦੇ ਅੰਦਰਲਾ ਪਾਸਾ ਬਾਹਰ ਆਇਆ। ਜੀਹਦੇ ਕਰਕੇ ਏਡਾ ਵੱਡਾ ਅਡੰਬਰ ਰਚਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੱਦ ਪੁਗਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਲੱਤ ’ਤੇ ਖਲੋਤਾ ਸੀ। ਦੁੱਲੇ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲ ਦੇਖ ਕੇ ਆਪਣਾ ਸਿਰ ਫੇਰਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੀ ਆਪਣੇ ਪੱਖ ਦਾ ਬੰਦਾ ਨਜ਼ਰ ਨਾ ਆਇਆ। ਸਗੋਂ ਉਸ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾ ਕੇ ਹੱਥਾਂ-ਹੱਥ ਮਾਰ-ਮਾਰ ਕੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਕਈ ਸ਼ਰੀਕੇ ਵਾਲੇ ਉਸ ਨੂੰ ਨੀਵਾਂ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਆਪਸ ’ਚ ਕੂਹਣੀਆਂ ਮਾਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਸਰਪੰਚ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਵੱਲ ਦੇਖਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਜਿਵੇਂ ਚੋਰ ਤੇ ਕੁੱਤੀ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ ਹੋਣ। ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਕਸੂਰਵਾਰ ਕਹਿਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋਣ। ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਉਡੀਕ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਫਿਕਰਮੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਸਰਪੰਚ ਨੇ ਦੋਹਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਚਿਹਰਿਆਂ ਨੂੰ ਨਾਪ ਕੇ ਆਪਣਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ। “ਦੇਖ ਦੁੱਲਿਆ, ਅਸੀਂ ਤੇਰੇ ਦੋਖੀ ਨ੍ਹੀਂ। ਹਰ ਗੱਲ ਦੀ ਮਰਿਆਦਾ ਹੁੰਦੀ ਐ। ਤੇਰੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਐ ਤਾਂ ਦਿਖਾ। ਗੇਜਾ ਕਿਹੜਾ ਸਾਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨੇੜੇ ਆ। ਤੂੰ ਕੋਈ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੂਰ ਨਹੀਂ।” ਸਰਪੰਚ ਇਹ ਆਖ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰਿਆਂ ਤੋਂ ਹਾਵ-ਭਾਵ ਜਾਨਣ ਲੱਗਿਆ। “ਸਰਪੰਚ ਸਾਹਿਬ ਮਰਜ਼ੀ ਤੇਰੀ ਐ। ਮੇਰੇ ਸਿਰ ਕੋਈ ਬਕਾਇਆ ਨ੍ਹੀਂ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਹਿਸਾਬ ਕਰੀਂ ਬੈਠਾ ਜੇ ਅੱਭਰ ਦੇ ਦਵਾਉਨੇ ਆਂ ਦਿਵਾ ਦੇ। ਅੱਗੇ ਕਿਹੜਾ ਸਾਡੀਆਂ ਬੱਸਾਂ ਚੱਲਦੀਆਂ ਨੇ। ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਵੱਟਾਂ ਹੀ ਖੁਰਚਣੀਆਂ ਨੇ ਹੋਰ ਖੁਰਚ ਲਵਾਂਗੇ, ਦੋ ਸਾਲ। ਪਰ ਗਰੀਬ ਦੀ ਫਰਿਆਦ ਹਮੇਸ਼ਾ ਦੱਬੀ ਜਾਂਦੀ ਐ। ਇਹ ਕਿਹੜਾ ਅੱਜ ਨਵੀਂ ਗੱਲ ਐ। ਤੇਰੇ ਪਿੱਛੇ ਨ੍ਹੀਂ, ਇਹ ਤਾਂ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਚੱਲਦਾ ਆਇਆ।” “ਸਰਪੰਚ ਗੱਲ ਨਬੇੜ ਕਿਸੇ ਤਣ-ਪੱਤਣ ਲੱਗੀਏ, ਪੈਸੇ ਤਾਂ ਇਹ ਘਰ ਦੇ ਕੇ ਆਊ। ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਪੰਚਾਇਤ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਖ ਕੇ ਦੇ। ਐਵੇਂ ਘੈਂਸ-ਘੈਂਸ ਲਾਈ ਆ। ਦਿਨ ਛਿਪਣ ਵਾਲਾ। ਕਦੇ ਲਾਤੋਂ ਕੇ ਭੂਤ ਬਾਤਾਂ ਨਾਲ ਮੰਨੇ ਨੇ। ਹੁਣ ਨੂੰ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਕੰਮ ਹੋ ਜਾਣਾ ਸੀ।” ਗੇਜੇ ਮੈਂਬਰ ਨੇ ਆਪਣਾ ਆਖਰੀ ਪੱਤਾ ਖੇਡਿਆ।

“ਕੋਈ ਨ੍ਹੀਂ ਮੈਂਬਰਾ, ਤੱਤਾ ਨਾ ਵਗ। ਮੈਂ ਹੁਣੇ ਕਰ ਦਿੰਨਾਂ ਫੈਸਲਾ।” ਸਰਪੰਚ ਕਾਗਜ਼ ਉੱਪਰ ਗਿਣਤੀ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ।

“ਦੁੱਲਿਆ ਕਸੂਰ ਸਾਰਾ ਤੇਰਾ। ਜਿਵੇਂ ਅੰਦਰ ਵੜ ਕੇ ਲਈਏ, ਉਵੇਂ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦੇਈਏ। ਨਹੀਂ ਅਗਾਂਹ ਨੂੰ ਕਬੀਲਦਾਰੀ ਖੜ੍ਹ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।” ਸਰਪੰਚ ਨੇ ਗੱਲ ਸਮੇਟਣੀ ਚਾਹੀ।

“ਚੰਗਾ ਮੈਂ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਜਿਹੜੀ ਦੁੱਲੇ ਦੀ ਸੱਜਰ ਸੂਈ ਮੱਝ ਐ, ਇਹ ਗੇਜੇ ਨੂੰ ਦਿੰਨੇ ਆਂ, ਗੇਜਾ ਮੁੱਲ ਪਾ ਕੇ ਲੈ ਜਾਂਦਾ। ਲੈ ਦੁੱਲਿਆ ਮੈਂ ਗੇਜੇ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਵੀ ਨ੍ਹੀਂ। ਤੂੰ ਗਰੀਬ ਆਦਮੀ ਐਂ, ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਇਆ ਤੈਨੂੰ ਨਕਦ ਦੇ ਦਿੰਨੇ ਆਂ। ਜੇ ਮੈਂਬਰ ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦੇਊ ਨਾ ਦੇਵੇ। ਪਰਨੋਟ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਐ। ਮੈਂ ਪਾੜ ਦੇਊਂ। ਏਨੇ ਬੰਦਿਆਂ ’ਚ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲੈਨਾਂ।”

ਸਰਪੰਚ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣ ਕੇ ਦੁੱਲੇ ਦੇ ਮੱਥੇ ਨੂੰ ਤਾਉਣੀ ਆ ਗਈ। ਉਸ ਦੇ ਦਿਲ ਦੀ ਧੜਕਣ ਤੇਜ਼ ਹੋ ਗਈ। ਮਸਾਂ ਹੀ ਉਹ ਡਿੱਗਦਾ-ਡਿੱਗਦਾ ਬਚਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕਦਮ ਚੱਕਰ ਆ ਗਿਆ। ਉਹ ਸਰਪੰਚ ਨੂੰ ਬਗੈਰ ਬੋਲ ਸਿਰਫ ਹਾਂ ’ਚ ਸਿਰ ਹਿਲਾ ਆਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਜ਼ੁਬਾਨ ’ਚੋਂ ਕੋਈ ਸ਼ਬਦ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਨਿੱਕਲਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਲੜਖੜਾਉਂਦਾ ਮਸਾਂ ਘਰੇ ਮੰਜੇ ’ਤੇ ਆ ਕੇ ਡਿੱਗਿਆ ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਝੱਖੜਾਂ ਨ੍ਹੇਰੀਆਂ ਨੇ ਕੋਈ ਰੁੱਖ ਜੜ੍ਹ ਤੋਂ ਪੁੱਟ ਕੇ ਸੁੱਟਿਆ ਹੋਵੇ। ਅੱਖਾਂ ਮੀਚੀ ਪਏ ਦੁੱਲੇ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਦੇਬੋ ਘਾਬਰ ਗਈ। ਕਿਉਂ ਹੋ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ। ਪਰ ਦੁੱਲੇ ਦੀ ਜ਼ੁਬਾਨ ਬੰਦ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਅੱਖਾਂ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਦੇਬੋ ਵੱਲ ਤੱਕਿਆ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਦਿਲ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹਿਣੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੋਵੇ। ਸਰਪੰਚ ਤੇ ਗੇਜਾ ਮੈਂਬਰ ਦੁੱਲੇ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਹੀ ਦੁੱਲੇ ਦੇ ਘਰ ਨੂੰ ਆ ਗਏ ਸਨ। ਲੈ ਖੋਲ੍ਹ ਮੈਂਬਰਾ ਮੱਝ।” ਸਰਪੰਚ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਗਲੀ ’ਚ ਆ ਗਿਆ। ਗੇਜਾ ਮੈਂਬਰ ਮੱਝ ਦਾ ਸੰਗਲ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਤੁਰਨ ਲੱਗਿਆ ਤਾਂ ਮੱਝ ਅੜ੍ਹਾਟ ਪਾਉਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਦੇਬੋ ਅੰਦਰੋਂ ਭੱਜ ਕੇ ਬਾਹਰ ਆਈ। ਉਹ ਭਮੱਤਰ ਗਈ ਤੇ ਕੜਕਵੀਂ ਆਵਾਜ਼ ’ਚ ਪਾਗਲਾਂ ਵਾਂਗ ਆਪ ਮੁਹਾਰੇ ਬੋਲਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਕੀੜੇ ਪੈਣਿਆਂ”, ਅਜੇ ਡੂਢੇ ਸਵਾਏ ਲੈ ਕੇ ਤੇਰਾ ਢਿੱਡ ਨ੍ਹੀਂ ਭਰਿਆ ਜੇ ਬੰਦੇ ਦਾ ਪੁੱਤ ਐਂ ਜਿੱਥੋਂ ਮੱਝ ਖੋਲ੍ਹੀ ਐ, ਉੱਥੇ ਬੰਨ੍ਹ ਦੇ। “ਤੂੰ ਦੇਬੋ ਤੀਵੀਆਂ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਨਾ ਕਰ। ਇਹ ਪੰਚਾਇਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ।” “ਪੰਚਾਇਤ ਥੋਡੀ ਕੰਜਰੋ, ਗਰੀਬਾਂ ਦੇ ਗੱਲ ਘੁੱਟਣ ਨੂੰ ਬਣੀ ਐ। ਗੇਜਿਆ ਜਿੱਥੋਂ ਮੱਝ ਖੋਲ੍ਹੀ ਐ ਉੱਥੇ ਬੰਨ੍ਹ ਦੇ।” ਦੇਬੋ ਦੇ ਸਿਰ ਦੇ ਵਾਲ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਗਲੇ ’ਚ ਪੈ ਗਏ ਸਨ, ਉਹ ਚੰਡੀ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰ ਗਈ ਸੀ। ਦੇਬੋ ਨੇ ਖੂੰਜੇ ਪਿਆਰ ਗੰਧਾਲਾ ਚੁੱਕਿਆ ਤੇ ਗੇਜੇ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਪੈ ਗਈ। ਦੇਬੋ ਦੇ ਹੱਥ ’ਚ ਗੰਧਾਲਾ ਦੇਖ ਕੇ ਸਰਪੰਚ ਤੇ ਗੇਜਾ ਮੱਝ ਦਾ ਸੰਗਲ ਛੱਡ ਕੇ ਦੌੜ ਗਏ।

ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋ ਜਾਂ ਨਹੀਂ

ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਛੋਟੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਪੁੱਛੋ ਕਿ ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਤੋਂ ਤੰਗ ਆ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਹਰ ਕਿਸੇ ਦਾ ਜਵਾਬ ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਘਰ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਭਾਵੇਂ ਕਿੰਨਾ ਵੀ ਚੰਗਾ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਦਿਨ ਅਜਿਹਾ ਜ਼ਰੂਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਰੌਲਾ-ਰੱਪਾ ਤੇ ਸ਼ਰਾਰਤਾਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਮਾਪੇ ਇਸ ਤੋਂ ਤੰਗ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸੁਣਨ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਇੱਕ ਆਮ ਜਿਹੀ ਗੱਲ ਜਾਪਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਤੁਹਾਡੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਲੱਖਣਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਤੁਹਾਡੇ ਘਰੇਲੂ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। 2018 ਦੀ ਇੱਕ ਖੋਜ ਅਨੁਸਾਰ, ਲਗਭਗ 20 ਤੋਂ 30 ਫੀਸਦੀ ਲੋਕ ਅਤਿ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਵਿਅਕਤੀ (ਐਚਐਸਪੀ) ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਤੁਹਾਡੀ ਇਹ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਗੰਧ, ਦ੍ਰਿਸ਼ ਜਾਂ ਆਵਾਜ਼ ਪ੍ਰਤੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਚਮਕਦਾਰ ਅਤੇ ਭੜਕੀਲੇ ਰੰਗਾਂ ਜਾਂ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲ ਹੀ ਦੇ ਸਾਲਾਂ ’ਚ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ’ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਚਰਚਾ ਹੋਣ ਲੱਗੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਪਹਿਲਾ ਸਵਾਲ ਇਹੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਜਾਣਨਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਹੋਣਾ ਕੋਈ ਵਿਗਾੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਹ ਮਹਿਜ਼ ਤੁਹਾਡੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਸਧਾਰਨ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਇਸ ਦੇ ਆਧਾਰ ’ਤੇ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕਿੰਨੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਹੋ। ਇਹ ਇੱਕ ਆਮ ਆਦਮੀ ਲਈ ਇੱਕ ਆਮ ਗੱਲ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇੱਕ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਲਈ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਹੋਣਾ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨੀ ਡਾਕਟਰ ਸ਼ੇਖ ਅਬਦੁਲ ਬਸ਼ੀਰ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਲੱਖਣਤਾ ਅਤੇ ਵਿਕਾਰ (ਟ੍ਰੇਟ ਅਤੇ ਡਿਸਆਰਡਰ) ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰ ਵਿਲੱਖਣਤਾ ਵਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਵਿਗਾੜ ਉਦੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਕੁਝ ਆਦਤਾਂ ਤੁਹਾਡੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਲਿਆਉਣ ਲੱਗਦੀਆਂ ਹਨ। ਲੰਡਨ ਦੀ ਕੁਈਨ ਮੈਰੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿੱਚ ਵਿਕਾਸ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨੀ ਮਾਈਕਲ ਪਲੂਇਸ ਨੇ ਵੀ ਇੱਕ ਮੁਫ਼ਤ ਔਨਲਾਈਨ ਟੈਸਟ ਨੂੰ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਵਧੇਰੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਮਾਪੇ ਇੱਕ ਅਸਥਿਰ ਮਾਹੌਲ ਵਿੱਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਪਰਵਰਿਸ਼ ’ਤੇ ਮਾੜਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਖੋਜ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਤਿ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਮਾਪਿਆਂ ਲਈ ਪਾਲਣ-ਪੋਸ਼ਣ ਦਾ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਮਾਂ ਬਹੁਤ ਤਣਾਅਪੂਰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਨੌਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਾਲਣ-ਪੋਸ਼ਣ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਸੁਧਾਰ ਹੋਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਖਾਸ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਖੋਜ ਇਹ ਵੀ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਹੋਣ ਦੇ ਕੁਝ ਫਾਇਦੇ ਵੀ ਹਨ। ਮਾਈਕਲ ਪਲੂਇਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਮਾਪੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਮੁਤਾਬਕ ਵਧੇਰੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਬਿਹਤਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਬਾਰੇ ਗੱਲਬਾਤ ਜ਼ਰੂਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਪਰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅੰਕੜਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਦੱਸ ਸਕੇ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਫੀਸਦੀ ਲੋਕ ਅਤਿ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਹਨ। ਡਾਕਟਰ ਸ਼ੇਖ ਅਬਦੁਲ ਬਸ਼ੀਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਅਜੇ ਤੱਕ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਖੋਜ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ। ਪਰ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਮਾਪੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਮੁੱਦਾ ਹੈ। ਪੇਰੇਂਟਿੰਗ ਕੋਚ ਰਿਧੀ ਦੇਵਰਾ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਜਾਂ ਅਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਵਾਲੇ ਖਾਂਚੇ ’ਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਤੁਹਾਡੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਅਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਤੁਹਾਡੇ ਮੂਡ ’ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਰਿਧੀ ਦੇਵਰਾ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਹੋਣਾ ਕੋਈ ਮਾੜੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਹੱਦ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਣਾ ਬੁਰਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਪਾਲਣ-ਪੋਸ਼ਣ ਦੇ ਦੋ ਡਾਇਮੈਂਸ਼ਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ: ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ। ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਸਿਰਫ਼ ਬੱਚੇ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ ਪਰ ਉਸ ਲਈ ਕੋਈ ਸੀਮਾ ਨਹੀਂ ਤੈਅ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਇਹ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਿਆਰ ਵੀ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਰਿਧੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪਰਮਿਸਿਵ ਪੇਰੈਂਟਿੰਗ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਰਮਿਸਿਵ ਪੇਰੈਂਟਿੰਗ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਪਾਲਣ-ਪੋਸ਼ਣ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਰਨਾ ਕਿ ਮਾਪੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਮਾਮੂਲੀ ਜਿਹੀ ਸੱਟ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦੇਖ ਸਕਦੇ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਜਦੋਂ ਬੱਚੇ ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਨਵੇਂ ਮਾਹੌਲ ’ਚ ਘੁਲ-ਮਿਲ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦੇ। ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਪੌਦਿਆਂ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਕਰਦਿਆਂ ਰਿਧੀ ਦੇਵਰਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੌਦੇ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਸੂਰਜ ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਡਾ ਬੱਚਾ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਛੂਹ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਤੁਹਾਡਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਤਿ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਬੱਚਾ ਵੀ ਅਤਿ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ? ਰਿਧੀ ਦੇਵਰਾ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਬੱਚੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਤਾਬਕ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਬੱਚੇ ਦੇ ਚਾਰ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੁੰਦੇ ਹਨ:

ਮੈਨੂੰ ਉਹ ਸਭ ਕੁਝ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਪਸੰਦ ਹੈ

ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਲਈ ਮਨ੍ਹਾ ਨਾ ਕਰੇ

ਜੇਕਰ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਲਵਾਂ ਤਾਂ ਮੈਂ ਹੀ ਪਹਿਲੇ ਸਥਾਨ ’ਤੇ ਆਵਾਂ

ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਚੀਜ਼ਾਂ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ

ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਮੇਰੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨਹੀਂ ਦੇ ਪਾਉਂਦੇ ਤਾਂ ਬੱਚਾ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦੱਸਣ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਾਬੂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਆਰਕਿਡ ਦੇ ਫੁੱਲ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਘੱਟ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਡੈਂਡੇਲੀਅਨ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਆਰਕਿਡ ਫੁੱਲਾਂ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਇਸ ਕਰਕੇ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜੇ ਹਾਲਾਤ ਠੀਕ ਨਾ ਹੋਣ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਫੁੱਲਾਂ ਲਈ ਬਚਣਾ ਅਤੇ ਵਧਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਘੱਟ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਡੈਂਡੇਲੀਅਨ ਫੁੱਲਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿੱਚ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਵਧਦੇ-ਫੁੱਲਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਰਿਧੀ ਦੇਵਰਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਦਲ ਸਕਦੇ, ਇਸ ਲਈ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕਰਨ। ਜਦੋਂ ਬੱਚੇ ਬਾਹਰ ਜਾਣਗੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਵੀ ਰਹਿਣਾ ਹੈ, ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਚਾ ਕੇ ਵੀ ਚੱਲਣਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ, ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਡੈਂਡੇਲੀਅਨ ਦਾ ਗੁਣ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੋ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਆਰਕਿਡ ਵਾਲੀ ਖਾਸੀਅਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਤੁਹਾਡੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਣਨ, ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਮਾਪੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਿਆਰ ਕਰਨ। ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਨਾਲ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਆਉਂਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜਾਂ ਤਾਂ ਬਾਗੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਜਾਂ ਉਹ ਹਰ ਗੱਲ ਨੂੰ ਹਾਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਆਪਣੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਦੱਬੀ ਰਹਿ ਜਾਵੇਗੀ। ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਬਾਗੀ ਹੋ ਜਾਣਾ ਜਾਂ ਦੁਬਕ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਣਾ ਦੋਵੇਂ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਗੱਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਚੰਗੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਰਿਧੀ ਦੇਵਰਾ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦਾ ਇੱਕੋ-ਇੱਕ ਤਰੀਕਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪ ਵੀ ਆਰਕਿਡ ਅਤੇ ਡੈਂਡੇਲਿਅਨ ਦਾ ਸੁਮੇਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਜਲ ਮਹੋਤਸਵ 2026-ਦ੍ਰੋਪਦੀ ਮੁਰਮੂ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ਿਰਕਤ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ, 12 ਮਾਰਚ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ) : ਜਲ ਮਹੋਤਸਵ ਦੇ ਇਸ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਮਾਗਮ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਮੌਜੂਦ ਹੋ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੇਂਡੂ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰਕ ਮਾਲਕੀ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ? ?ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਜਲ ਮਹੋਤਸਵ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਜਲ ਜੀਵਨ ਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦੇ ਸਮੇਂ 2019 ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ 17 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ, ਲਗਭਗ 82 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਪੇਂਡੂ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਮੇਂ ਟੂਟੀ ਵਾਲਾ ਪਾਣੀ ਸਪਲਾਈ ਹੈ। ਮੈਂ ਜਲ ਸ਼ਕਤੀ ਮੰਤਰੀ, ਸ਼੍ਰੀ ਸੀ.ਆਰ. ਪਾਟਿਲ ਜੀ, ਜਲ ਸ਼ਕਤੀ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੀ ਪੂਰੀ ਟੀਮ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨੀ ਪੱਧਰ @ਤੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸਾਰੇ ਭਾਈਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਅਸਾਧਾਰਨ ਸਫਲਤਾ ਲਈ ਦਿਲੋਂ ਵਧਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਪਾਣੀ ਜੀਵਨ ਦੀ ਨੀਂਹ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਸਾਰੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦੀ ਦਵਾਈ ਦੱਸਦੀ ਹੈ-ਆਪਹ ਸਰਵਸਯ ਭੇਸ਼ਜੀਹ। ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗੀਤ, ਵੰਦੇ ਮਾਤਰਮ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਇਸਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਤੋਂ 150 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਮਨਾ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾ ਸ਼ਬਦ ਸੁਜਲਮ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਚੰਗੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਸਰੋਤਾਂ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ, ਪਾਣੀ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਮੁੱਢਲੀ ਲੋੜ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਸਾਡੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ, ਪਰੰਪਰਾ, ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰਕ ਜੀਵਨ ਦੇ ਸਾਰ ਵਿੱਚ ਵੀ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਹ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਅਤੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੌਂਪ ਕੇ ਭਾਈਚਾਰਕ-ਅਧਾਰਤ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ? ?ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਲ ਜੀਵਨ ਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਅਤੇ ਕਾਇਮ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੈਂ ਅੱਜ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦੀ ਦਿਲੋਂ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੇਂਡੂ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪਾਈਪਾਂ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਦੇ ਟਿਕਾਊ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਿਸਾਲੀ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਧਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਫੀਲਡ ਟੈਸਟ ਕਿੱਟਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪਾਣੀ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ। ਮੈਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮਾਨਤਾ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਟਿਕਾਊ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਭਿਆਸਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰੇਗੀ।

ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਸਵੈ-ਸਹਾਇਤਾ ਸਮੂਹ ਪਾਣੀ ਦੀ ਜਾਂਚ, ਸੰਚਾਲਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਸਵੈ-ਸਹਾਇਤਾ ਸਮੂਹਾਂ ਦੀ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਅਤੇ ਸਮਰਪਣ ਨੇ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਬਦਲਾਅ ਲਿਆਂਦੇ ਹਨ। ਮੇਰਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਵੈ-ਸਹਾਇਤਾ ਸਮੂਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨੂੰ ਵਰਤਣਾ ਵੀ ਪਾਣੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਫਲਦਾਇਕ ਹੋਵੇਗਾ।

ਪੀ.ਐਮ.-ਕੁਸੁਮ ਯੋਜਨਾ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ 'ਅੰਨਦਾਤਾ' ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ 'ਊਰਜਾਦਾਤਾ' ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਣਾ ਰਹੀ ਹੈ ਸਸ਼ਕਤ

ਜੋਧਪੁਰ/ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, 12 ਮਾਰਚ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ) : ਪੀਆਈਬੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਵਫ਼ਦ ਨੇ ਵਿਧਾਇਕ ਓਸੀਆਂ ਸ਼੍ਰੀ ਭੈਰਾਰਾਮ ਚੌਧਰੀ ਨਾਲ ਰਸਮੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਤਕਾਲੀ ਵਿਸ਼ਿਆਂ, ਖੇਤਰ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜਾਂ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਭਲਾਈ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਹੋਈ। ਵਿਧਾਇਕ ਸ਼੍ਰੀ ਭੈਰਾਰਾਮ ਚੌਧਰੀ ਨੇ ਵਫ਼ਦ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਨਵੀਂ ਅਤੇ ਅਖੁੱਟ ਊਰਜਾ ਮੰਤਰਾਲਾ ਅਖੁੱਟ ਊਰਜਾ ਦੇ ਟੀਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਉਪਰਾਲੇ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੀਐੱਮ-ਕੁਸੁਮ ਯੋਜਨਾ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਅੰਨਦਾਤਾ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ 'ਊਰਜਾਦਾਤਾ' ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਸ਼ਕਤ ਬਣਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀ ਚੌਧਰੀ ਨੇ ਜਲਵਾਯੂ ਟੀਚਿਆਂ ਅਤੇ ਊਰਜਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਤੀ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿੱਚ ਅਖੁੱਟ ਊਰਜਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਯਤਨਾਂ ਨੂੰ ਰੇਖਾਂਕਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਰਗੇ ਰਾਜ ਲਈ ਪੀਐੱਮ-ਕੁਸੁਮ ਯੋਜਨਾ ਅਤੇ ਪੀਐੱਮ ਸੂਰਯ ਘਰ ਮੁਫ਼ਤ ਬਿਜਲੀ ਯੋਜਨਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਮੀਲ ਦਾ ਪੱਥਰ ਸਾਬਤ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸੌਰ ਊਰਜਾ ਯੂਨਿਟ ਲਗਾਉਣ ਨਾਲ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਊਰਜਾ ਅਤੇ ਜਲ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਵਧਾਉਣਾ, ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਡੀਜ਼ਲ ਮੁਕਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣਾ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀ ਚੌਧਰੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਮਿਲ ਕੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ, ਮਹਿਲਾਵਾਂ, ਕਿਸਾਨਾਂ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਰਗਾਂ ਨੂੰ ਸਸ਼ਕਤ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਲਗਾਤਾਰ ਯਤਨ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਰਾਹੀਂ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਮੌਕੇ ਵਧਾਉਣ, ਬੁਨਿਆਦੀ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੂਬੇ ਨੂੰ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਰਾਹ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਾਂਝੇ ਯਤਨਾਂ ਨਾਲ ਵਿਕਸਿਤ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਸਾਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇਗਾ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਖੇਤਰੀ ਵਿਕਾਸ, ਲੋਕ ਹਿਤ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦੇ ਅਮਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਸ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਵਿਧਾਇਕ ਸ਼੍ਰੀ ਚੌਧਰੀ ਨੇ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਿਆਂ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਤਰਜੀਹਾਂ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਪੱਤਰਕਾਰ ਵਫ਼ਦ ਨੇ ਅੱਜ ਜੋਧਪੁਰ ਵਿੱਚ ਸੌਰ ਊਰਜਾ ਕੇਂਦਰ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਕੇ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਜਪ੍ਰਣਾਲੀ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਵਫ਼ਦ ਨੂੰ ਸੂਰਜੀ ਊਰਜਾ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਖੋਜ, ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਅਤੇ ਤਕਨੀਕੀ ਨਵੀਨਤਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਜਾਣੂ ਕਰਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਵੱਛ ਅਤੇ ਅਖੁੱਟ ਊਰਜਾ ਨੂੰ ਹੁਲਾਰਾ ਦੇਣ ਦੇ ਮੰਤਵ ਨਾਲ ਸੌਰ ਊਰਜਾ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਲਗਾਤਾਰ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਪਤੰਜਲੀ ਵਿਖੇ ਅਤਿ-ਆਧੁਨਿਕ ਜ਼ੈਬਰਾਫਿਸ਼ ਅਤੇ ਡ੍ਰੋਸੋਫਿਲਾ ਖੋਜ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ

ਹਰਿਦੁਆਰ, 12 ਮਾਰਚ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ) : ਪਤੰਜਲੀ ਖੋਜ ਸੰਸਥਾਨ, ਜਿਸਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਭਾਰਤੀ ਗਿਆਨ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਨੂੰ ਜੋੜਨਾ ਹੈ, ਨੇ ਅੱਜ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਸਲਾਹਕਾਰ, ਇੱਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਵਿਗਿਆਨੀ, ਜਿਸਨੇ ਧਨਵੰਤਰੀ ਪਰੰਪਰਾ ਨੂੰ ਮੂਰਤੀਮਾਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਆਯੁਰਵੇਦ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ, ਆਚਾਰੀਆ ਬਾਲਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਅਤਿ-ਆਧੁਨਿਕ ਜ਼ੈਬਰਾਫਿਸ਼ ਅਤੇ ਡ੍ਰੋਸੋਫਿਲਾ ਖੋਜ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾ ਦੇ ਰਸਮੀ ਉਦਘਾਟਨ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵਿਗਿਆਨਕ ਮੀਲ ਪੱਥਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ @ਤੇ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ, ਖੋਜਕਰਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀਆਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੇ ਇਸ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਜ਼ੈਬਰਾਫਿਸ਼ ਅਤੇ ਡ੍ਰੋਸੋਫਿਲਾ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾ ਆਧੁਨਿਕ ਬਾਇਓਮੈਡੀਕਲ ਖੋਜ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੈ, ਜੋ ਔਸ਼ਧੀ ਪੌਦਿਆਂ ਅਤੇ ਆਯੁਰਵੈਦਿਕ ਦਵਾਈਆਂ ਦੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਦਿਸ਼ਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਮਨੁੱਖਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਜੈਨੇਟਿਕ ਸਮਾਨਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਜ਼ੈਬਰਾਫਿਸ਼ ਅਤੇ ਡਰੋਸੋਫਿਲਾ ਬਾਇਓਮੈਡੀਕਲ ਖੋਜ ਵਿੱਚ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਮਾਡਲ ਜੀਵਾਂ ਵਜੋਂ ਉਭਰੇ ਹਨ। ਜ਼ੈਬਰਾਫਿਸ਼ ਦੀ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਬਣਤਰ ਅਤੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਪੜਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ ਪ੍ਰਜਨਨ ਸਮਰੱਥਾ, ਅਤੇ ਡ੍ਰੋਸੋਫਿਲਾ ਮੱਖੀਆਂ ਦਾ ਛੋਟਾ ਜੀਵਨ ਚੱਕਰ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਿਮਾਰੀ ਵਿਧੀਆਂ, ਜ਼ਹਿਰ ਵਿਗਿਆਨ ਅਤੇ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਲਈ ਬਹੁਤ ਉਪਯੋਗੀ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ, ਆਚਾਰੀਆ ਬਾਲਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੀ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਆਯੁਰਵੈਦਿਕ ਪਰੰਪਰਾ ਵਿੱਚ ਗਿਆਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾਲ ਭੰਡਾਰ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਆਧੁਨਿਕ ਵਿਗਿਆਨਕ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਤੰਜਲੀ ਸਨਾਤਨ ਰਿਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਅਭਿਆਸਾਂ, ਵੈਦਿਕ ਚੇਤਨਾ, ਊਰਜਾ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੁਨਹਿਰੀ ਯੁੱਗ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਬੂਤ-ਅਧਾਰਤ, ਆਧੁਨਿਕ ਖੋਜ ਤਕਨੀਕਾਂ ਨਾਲ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਜ਼ੈਬਰਾਫਿਸ਼ ਅਤੇ ਡ੍ਰੋਸੋਫਿਲਾ ਵਰਗੇ ਉੱਨਤ ਮਾਡਲ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਸਾਡੇ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸੂਖਮ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਔਸ਼ਧੀ ਪੌਦਿਆਂ ਅਤੇ ਆਯੁਰਵੈਦਿਕ ਉਤਪਾਦਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਗੀਆਂ। ਇਸ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ, ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਇੱਕ ਸੀਨੀਅਰ ਵਿਗਿਆਨੀ ਡਾ. ਅਨੁਰਾਗ ਵਰਸ਼ਨੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜ਼ੈਬਰਾਫਿਸ਼ ਅਤੇ ਡਰੋਸੋਫਿਲਾ ਮਾਡਲ ਆਧੁਨਿਕ ਬਾਇਓਮੈਡੀਕਲ ਖੋਜ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਬਣਤਰਾਂ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਨੂੰ ਜੀਵ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਜੈਵਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਖਣ ਅਤੇ ਸਮਝਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਦਰਬਾਰ ਵਿਲੇਤਰੀ ਵਖੇ 13,14 ਤੇ 15 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਹੋਵੇਗਾ ਵਿਸ਼ਾਲ ਗੁਰਮਿਤ ਸਮਾਗਮ

ਰੋਮ , 12 ਮਾਰਚ (ਪ.ਪ) : ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ 647ਵੇਂ ਆਗਮਨ ਪੁਰਬ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਜਿੱਥੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸੰਗਤਾਂ ਵਲੋਂ ਵਿਸ਼ਾਲ ਗੁਰਮਿਤ ਸਮਾਗਮ ਤੇ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਸਜਾਏ ਜਾਂ ਰਹੇ ਹਨ। ਉੱਥੇ ਇਟਲੀ ਦੇ ਲਾਸੀਓ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਲੇਤਰੀ(ਰੋਮ) ਵਿਖੇ ਸਥਿਤ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਦਰਬਾਰ ਵਿਖੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਸਮਾਗਮ 15 ਮਾਰਚ ਦਿਨ ਐਤਵਾਰ 2026 ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸ਼ਾਨੋ ਸ਼ੌਕਤ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਸਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਮਹਾਨ ਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ਦਿਵਸ ਮੌਕੇ 13 ਮਾਰਚ ਦਿਨ ਸ਼ੁਕਰਵਾਰ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੀ ਆਖੰਡ ਪਾਠ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ 11 ਵਜੇ ਆਰੰਭਤਾ ਹੋਵੇਗੀ ਤੇ 15 ਮਾਰਚ ਦਿਨ ਐਤਵਾਰ ਸਵੇਰੇ 10 ਵਜੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਬਸਤਰ ਬਦਲਣ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਪਰੰਤ 11 ਵਜੇ ਸ਼੍ਰੀ ਆਖੰਡ ਪਾਠ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਸੰਪੂਰਨਤਾਂ ਨਾਲ ਭੋਗ ਪਾਏ ਜਾਣਗੇ।ਇਸ ਮੌਕੇ ਸਜੇ ਦੀਵਾਨਾਂ ਤੋਂ ਪੰਥ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕੀਰਤਾਨੀਏ ਰਾਗੀ ਢਾਡੀ ਤੇ ਹੋਰ ਕਥਾਵਾਚਕ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਕੀਰਤਨ ਸਰਵਣ ਕਰਵਾਉਣਗੇ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋ ਇਲਾਕੇ ਭਰ ਦੀਆ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਗੁਰਮਿਤ ਸਮਾਗਮਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਕੇ ਗੁਰੂ ਦੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੋ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਲੰਗਰ ਅਟੁੱਟ ਵਰਤਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਬੈਟਲਸ ਫਾਰ ਚੇਂਜ ਸੀ.ਐਸ.ਆਰ. ਪਹਿਲ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਰੀਸਾਈਕਲ ਕੀਤੇ ਪਲਾਸਟਿਕ ਬੈਂਚ ਲਗਾਏ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, 12 ਮਾਰਚ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ) : ਟਿਕਾਊ ਪਲਾਸਟਿਕ ਰਹਿੰਦ-ਖੂੰਹਦ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਅੱਜ ਸੈਕਟਰ 19 ਦੇ ਪਰਿਆਵਰਣ ਭਵਨ ਵਿਖੇ ਪੰਜ ਰੀਸਾਈਕਲ ਕੀਤੇ ਪਲਾਸਟਿਕ ਬੈਂਚ ਲਗਾਏ ਗਏ। ਇਹ ਸਥਾਪਨਾ ਬਿਸਲੇਰੀ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਦੀ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਸਮਾਜਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ (ਸੀਐਸਆਰ) ਪਹਿਲਕਦਮੀ, ÷ਬੈਟਲਸ ਫਾਰ ਚੇਂਜ÷ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਰਸਮੀ ਉਦਘਾਟਨ ਸੌਰਭ ਕੁਮਾਰ, ਆਈਐਫਐਸ, ਮੈਂਬਰ ਸਕੱਤਰ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਕਮੇਟੀ (ਸੀਪੀਸੀਸੀ) ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਵਾਤਾਵਰਣ-ਅਨੁਕੂਲ ਬੈਂਚ, ਹਰੇਕ ਲਗਭਗ 60 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਰੀਸਾਈਕਲ ਕੀਤੇ ਪਲਾਸਟਿਕ ਬੋਤਲਾਂ ਦੇ ਢੱਕਣਾਂ ਤੋਂ ਬਣੇ, ਪਲਾਸਟਿਕ ਰਹਿੰਦ-ਖੂੰਹਦ ਨੂੰ ਰੀਸਾਈਕਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਟਿਕਾਊ ਜਨਤਕ ਉਪਯੋਗਤਾ ਢਾਂਚੇ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਦੀ ਇੱਕ ਨਵੀਨਤਾਕਾਰੀ ਉਦਾਹਰਣ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਪਹਿਲ ਪਲਾਸਟਿਕ ਰਹਿੰਦ-ਖੂੰਹਦ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਪਲਾਸਟਿਕ ਨਿਪਟਾਰੇ, ਸਰੋਤ ਵੱਖ ਕਰਨ ਅਤੇ ਰੀਸਾਈਕਲਿੰਗ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਸਥਾਪਨਾ ਵਿੱਚ ਮਲਟੀ-ਲੇਅਰਡ ਪਲਾਸਟਿਕ ਸ਼ੀਟਾਂ ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਇੱਕ ਰਚਨਾਤਮਕ ਬੈਕਡ੍ਰੌਪ ਵੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੀਸਾਈਕਲ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਹੱਥ-ਮੂੰਹ ਕਲਾਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇਹ ਬੈਕਡ੍ਰੌਪ, ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ, ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਾਲ ਰਹਿੰਦ-ਖੂੰਹਦ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਪਯੋਗੀ ਸਰੋਤਾਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ 'ਤੇ, ਮੈਂਬਰ ਸਕੱਤਰ ਨੇ ਇਸ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚਕਾਰ ਸਹਿਯੋਗੀ ਯਤਨ ਵਾਤਾਵਰਣ ਸੰਬੰਧੀ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਪਹਿਲਕਦਮੀਆਂ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਪਲਾਸਟਿਕ ਦੇ ਕੂੜੇ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਬਲਕਿ ਟਿਕਾਊ ਰਹਿੰਦ-ਖੂੰਹਦ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਬਾਰੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਵਧਾਉਣ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਵਾਤਾਵਰਣ ਭਵਨ ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਤ ਇਹ ਰੀਸਾਈਕਲ ਕੀਤੇ ਪਲਾਸਟਿਕ ਬੈਂਚ ਟਿਕਾਊ ਨਵੀਨਤਾ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਸੰਭਾਲ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹਨ, ਜੋ ਇਹ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇਕਰ ਪਲਾਸਟਿਕ ਦੇ ਕੂੜੇ ਦਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਭਾਈਚਾਰੇ ਲਈ ਉਪਯੋਗੀ ਅਤੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸਰੋਤਾਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਰੋਜ਼ ਸਵੇਰੇ ਖਾਲੀ ਪੇਟ ਪੀਓ ਅਲਸੀ ਦਾ ਪਾਣੀ ਤਾਂ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ ਬੀਮਾਰੀਆਂ

ਦਿਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਚਾਹ ਜਾਂ ਕਾਫੀ ਛੱਡ ਕੇ ਫਲੈਕਸ ਸੀਡ ਵਾਟਰ ਦੇ ਨਾਲ ਕਰੋ। ਇਹ ਤੁਹਾਡੀ ਬਾਡੀ 'ਤੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅਸਰ ਦਿਖਾਏਗੀ। ਅਲਸੀ ਯਾਨੀ ਫਲੈਕਸ ਸੀਡ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਨਿਊਟ੍ਰੀਸ਼ੀਅਨ

ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਫਾਈਬਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਓਮੈਗਾ 3 ਫੈਟੀ ਐਸਿਡ ਪ੍ਰੋਟੀਨ, ਥੀਆਮਾਇਨ, ਕਾਪਰ, ਮੈਗਨੀਸ਼ੀਅਮ, ਮੈਂਗਨੀਰਜ, ਫਾਸਫੋਰਸ, ਸੇਲੇਨੀਅਮ, ਜ਼ਿੰਕ, ਵਿਟਾਮਿਨ ਬੀ6, ਆਇਰਨ, ਫੋਲੇਟ, ਫੇਰੂਲਿਕ ਐਸਿਡ ਵਰਗੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਨਿਊਟ੍ਰੀਐਂਟਸ ਅਤੇ ਮਾਈਕ੍ਰੋ ਨਿਊਟ੍ਰੀਐਂਟਸ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਕੋਲੈਸਟ੍ਰਾਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਘੱਟ ; ਅਲਸੀ ਵਿਚ ਓਮੈਗਾ 3 ਫੈਟੀ ਐਸਿਡ ਦੀ ਭਰਪੂਰ ਮਾਤਰਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਇਸ ਨੂੰ ਪੀਣ ਨਾਲ ਡਾਇਟਰੀ ਫਾਈਬਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਬਾਊਲ ਮੂਵਮੈਂਟ ਰੈਗੂਲੇਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕੋਲੈਸਟ੍ਰਾਲ ਘੱਟਦਾ ਹੈ।

ਘਟਾਉਂਦਾ ਹੈ ਭਾਰ ; ਫਲੈਕਸ ਸੀਡ ਵਾਟਰ ਭਾਰ ਘਟਾਉਣ ਵਿਚ ਵੀ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਨਿਊਟ੍ਰੀਸ਼ੀਅਨ ਨਾਲ ਹੀ ਫਾਈਬਰ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਪੀਣ ਨਾਲ ਸਵੇਰ ਵਿਚ ਦਿਨ ਭਰ ਭੁੱਖ ਲੱਗਣ ਜਾਂ ਕ੍ਰੇਵਿੰਗ ਘੱਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਲਈ ਵੀ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ; ਅਲਸੀ ਦਾ ਪਾਣੀ ਸਿਰਫ ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਲਈ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਲਈ ਵੀ ਬੇਹੱਦ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਖਾਲੀ ਪੇਟ ਪੀਣ ਨਾਲ ਹਾਰਟ ਹੈਲਥ ਸਹੀ ਰਹੇਗੀ। ਅਲਸੀ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਕੰਪਾਊਂਡ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਸਟੇਟ ਕੈਂਸਰ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਡਾਇਜੈਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰੇਗਾ ; ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਸਵੇਰੇ ਖਾਲੀ ਪੇਟ ਜੇਕਰ ਅਲਸੀ ਦਾ ਪਾਣੀ ਪੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਡਾਇਜੈਸ਼ਨ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਹੱਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਲਸੀ ਲੈਕਸੇਟਿਵ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਤੋਂ ਕਬਜ਼ ਵਿਚ ਆਰਾਮ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

ਦ੍ਰੋਪਦੀ ਮੁਰਮੂ ਦਾ ਖੇਤੀਬਾੜੀ-ਖੁਰਾਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ 'ਤੇ ਗਲੋਬਲ ਕਾਨਫਰੰਸ 'ਚ ਸੰਬੋਧਨ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ, 12 ਮਾਰਚ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ) : ਮੈਂ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਮੰਤਰਾਲੇ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਸਾਰੇ ਭਾਈਵਾਲ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ-ਖੁਰਾਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ @ਤੇ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਇਸ ਗਲੋਬਲ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੇ ਆਯੋਜਨ ਲਈ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਔਰਤਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬਿਜਾਈ, ਕਟਾਈ, ਪ੍ਰੋਸੈਸਿੰਗ ਅਤੇ ਫਸਲਾਂ ਨੂੰ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਸਾਡੀਆਂ ਮਾਵਾਂ, ਭੈਣਾਂ ਅਤੇ ਧੀਆਂ ਮੱਛੀ ਪਾਲਣ, ਮਧੂ-ਮੱਖੀ ਪਾਲਣ, ਪਸ਼ੂ ਪਾਲਣ, ਜੰਗਲਾਤ ਉਪਜ ਦੀ ਸਹੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ-ਅਧਾਰਤ ਉੱਦਮ ਚਲਾਉਣ ਵਰਗੇ ਕਈ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਅਣਥੱਕ ਮਿਹਨਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਅਨਮੋਲ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਅੱਜ, ਮੈਂ ਮਹਿਲਾ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਅਧਿਐਨ @ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਕਿਤਾਬ, @ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ: ਭਵਿੱਖ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਸ਼ੇਪਿੰਗ@ ਦੇ ਲਾਂਚ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਅਧਿਐਨਾਂ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ @ਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕਰਨ ਨਾਲ ਹੀ ਲੋਕ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਬਾਰੇ ਜਾਣੂ ਹੋਣਗੇ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਇਸਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰੇਗੀ। ਪਿਛਲੇ ਦਹਾਕੇ ਦੌਰਾਨ, ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਸਾਧਾਰਨ ਯੋਗਦਾਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪਦਮ ਸ਼੍ਰੀ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਕੁ ਦਾ ਹੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਾਂਗਾ। ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰੰਗਾਮਲ ਪਾਪਾਮਲ ਨੇ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਅਤੇ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਜੈਵਿਕ ਖੇਤੀ ਵਿੱਚ ਅਨਮੋਲ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ, ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹਾਂ ਨੂੰ ਅਗਵਾਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ। ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਇੱਕ ਆਦਿਵਾਸੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਤੋਂ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰਾਹੀਬਾਈ ਸੋਮਾ ਪੋਪਾਰੇ ਨੇ ਕਈ ਫਸਲਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ÷ਬੀਜ ਮਾਂ÷ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬਿਹਾਰ ਦੀ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰਾਜਕੁਮਾਰੀ ਨੂੰ ÷ਕਿਸਾਨ ਆਂਟੀ÷ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਖੇਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਕਈ ਸਵੈ-ਇੱਛੁਕ ਸੰਗਠਨ ਬਣਾਏ ਹਨ, ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਉੱਦਮ ਵੀ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਓਡੀਸ਼ਾ ਦੀ ਕੁਮਾਰੀ ਸਾਬਰਮਤੀ ਜੈਵਿਕ ਖੇਤੀ ਅਤੇ ਜੈਵ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਸੰਭਾਲ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਯੋਗਦਾਨ ਲਈ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮੈਂ

ਚਾਹਾਂਗੀ ਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੀਆਂ ਧੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਲੈਣ ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਨਵੀਨਤਾਕਾਰੀ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣ। ਮੈਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿੱਚ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਔਰਤਾਂ, ਵਿਗਿਆਨੀ ਅਤੇ ਉੱਦਮੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਆਬਾਦੀ ਦਾ 50 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੁੜੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਕਈ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ 60 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੁੜੀਆਂ ਦਾ ਅਕਾਦਮਿਕ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਵੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਹੈ। ਇਹ ਸਰਕਾਰ, ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹਿੱਸੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੋਨਹਾਰ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਤੇ ਭੋਜਨ ਵਿੱਚ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਨਿਭਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਹਰ ਸੰਭਵ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ। ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਨੇ ਸਾਲ 2026 ਨੂੰ @ਔਰਤ ਕਿਸਾਨ ਦਾ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਾਲ@ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਐਲਾਨਨਾਮਾ ਲਿੰਗਕ ਪਾੜੇ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ-ਭੋਜਨ ਮੁੱਲ ਲੜੀ ਵਿੱਚ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮੂਹਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਖੇਤੀਬਾੜੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ-ਭੋਜਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਨੇ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ ਚੁਣੀ ਹੈ। ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਨੀਤੀ ਨਿਰਮਾਣ, ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਅਤੇ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੇ ਅਹੁਦਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਭੂਮਿਕਾ ਮਿਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਪੱਧਰਾਂ @ਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਲਿੰਗ-ਸੰਮਲਿਤ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੇਗੀ। ਮਹਿਲਾ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਰਸਮੀ ਜ਼ਮੀਨੀ ਸਿਰਲੇਖਾਂ, ਤਕਨੀਕੀ ਗਿਆਨ, ਵਿੱਤੀ ਸਰੋਤਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੁੱਦਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਮਹਿਲਾ ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ, 19 ਨਵੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਖੋਲ੍ਹਦਾ ਹੈ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਲਈ 19 ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹੋ ਕੇ, ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਦੁੱਧ ਸਹਿਕਾਰੀ ਅਮੂਲ ਦੁਆਰਾ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਲਈ ਸਰਲਾਬੇਨ ਐਪ ਲਾਂਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਮੂਲ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰ ਸਫਲਤਾ ਪਿੱਛੇ ਮਹਿਲਾ ਕਿਸਾਨ ਤਾਕਤ ਹਨ। ਮੈਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਇਹ ਸਾਂਝਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਦਹਾਕੇ ਦੌਰਾਨ, ਭਾਰਤ ਨੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿੱਚ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਸਸ਼ਕਤ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਈ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਸਵੈ-ਸਹਾਇਤਾ ਸਮੂਹਾਂ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨ ਉਤਪਾਦਕ ਸੰਗਠਨਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਪਹਿਲਕਦਮੀਆਂ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿੱਚ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

Printed & Published by Amritpal Singh Printed at I.G. Printers, Pvt Ltd 104, DSIDC, Complex Okhla Industrial Area Phase-I New Delhi-110020 Keepr Jagpal Singh Published at office Daily Educator, 104 DSIDC, Okhla Industrial Area Phase-I, New Delhi .Owner : Jagjit Singh Dardi, Editor Harpreet Singh, PRGI (RNI) Regd. N0.42998/1985

ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਿੰਟਰ ਪਬਲਿਸ਼ਰ ਨੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਐਜੂਕੇਟਰ, ਆਈ.ਜੀ. ਪ੍ਰਿੰਟਰਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ 104, ਡੀ.ਐਸ.ਆਈ. ਡੀ. ਸੀ. ਕੰਪਲੈਕਸ, ਓਖਲਾ ਇੰਡਸਟਰੀਅਲ ਏਰੀਆ ਫੇਜ਼-1 ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ-110020 ਕੀਪਰ ਜਗਪਾਲ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਛਪਵਾ ਕੇ ਦਫ਼ਤਰ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਐਜੂਕੇਟਰ 104, ਡੀ.ਐਸ.ਆਈ.ਡੀ.ਸੀ. ਓਖਲਾ ਇੰਡਸਟਰੀਅਲ ਏਰੀਆ, ਫੇਜ਼-1 ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ। (ਮਾਲਕ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਰਦੀ), ਐਡੀਟਰ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ, PRGI (RNI) Regd. N0.42998/1985